ŞİFİR

ÇAĞDAŞ MİZAH DERGİSİ

HAZİRAN 1984 SAYI 10 100 LİRA

SIFIR'A ABONE OLUNUZ

Dergimiz, dağıtım güçlüklerinden dolayı büyük şehirlerin dışındaki yerlere ulaşamamaktadır. Bu nedenle, okurlarımız yazın gittikleri yerlerde Sıfır'ı bulamayacaklardır.

Dağıtım sorununu çözene dek, okurlarımıza abone olmalarını öneriyoruz. Bunun için herhangi bir postaneden 14 17 55 numaralı posta çeki hesabımıza :

Üç aylık 300 TL.
Altı aylık 600 TL.
Bir yıllık 1200 TL.

yatırmanız yeterlidir. Derginiz adresinize düzenli olarak postalanacaktır. Posta çekindeki yatıranın kimliğine ayrılan kısmın okunur bir şekilde doldurulmasını rica ediyoruz.

SIFIR'IN ESKİ SAYILARINI EDİNMEK İSTEYEN OKURLARIMIZA

Eski sayılarımızı alamayan okurlarımız bunları nasıl edinebileceklerini soruyorlar. İkinci sayı maalesef elimizde hiç kalmamıştır. Diğer sayıları ederi kadar pul yollayarak veya 14 17 55 numaralı posta çeki hesabımıza parasını yatırarak isteyebilirsiniz. Posta çekinin bize gelen kısmına hangi sayıları istediğinizi belirtmelisiniz. 1. ve 3. sayılarımız 50, diğerleri 75 liradır.

ÇAĞDAŞ YAYINLARI

OKURLARIMIZA ÖNEMLİ DUYURU

PTT giderlerinin yeniden artışı nedeniyle ödemeli kitap yollamak çok pahalılaştı. Neredeyse PTT ücreti, istenen kitabın ederine eş duruma geldi. Bu nedenle, kitap isteyenler ödemeli isteme yerine bedelini ve PTT giderlerini peşin yollarlarsa yararlarına olur.

Okuyucular peşin sipariş tutarına ortalama:

1 kitap için 80,—
2 kitap için 100,—
3 - 5 kitap için 125,—

6 - 10 kitap için, 175— lira olan PTT giderlerini eklemelidir. İstek mektubunda gönderilen para makbuzunun tarih ve numarasını da belirtmek yararlı olur.

Kitap bedelini pul olarak gönderip, istekte bulunacakların yukarıda belirtilen PTT giderlerini de sipariş tutarlarına eklemelerini önemle rica ederiz.

Önemli Not : 1.500,— TL'den az siparişlerin ÖDEMELİ istenmemesini dileriz. Aksi halde yollayamayacağımızı bir kez daha belirtiriz.

Bu koşullarda ödemeli kitap isteyen okurlarımızdan isteklerini yenilemelerini rica ederiz.

BULUNAN YAYINLARIMIZ

DENEME DİZİSİ

Oktay Akbal : Yaşayıp Görmek	250,—
Ahmet Rasim : Anılar ve Söyleşiler	300,—
Vedat Nedim Tor : Kemalizmin Dramı	200,—
Prof. Akşit Göktürk : Okuma Uğraşı 2. bası	150,—
Şevket Süreyya Aydemir : Kırmızı Mektuplar ve Son Yazıları	150,—
Prof. Macit Gökberg : Değişen Dünya, Değişen Dil	150,—
Nadir Nadi : Uyarıyorlar, 3. bası	250,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Yol Kesen Irmak	350,—
İlhan Selçuk : Atatürkçülüğün Alfabesi, 2. bası	200,—
Prof. Nusret Hızır : Felsefe Yazıları, 2. bası	250,—
Mehmed Kemal : Şairler Dövüşür	250,—
Oktay Akbal : Dünyaya Açılmak	200,—
Nadir Nadi : Ben Atatürkçü Değilim, 4. bası	200,—
Samim Kocagöz : Roman ve Yazarlık Onuru	200,—

TARİH - ANI - GEZİ - OLAY DİZİSİ

Mehmed Kemal : Türkiye'nin Kalbi Ankara	350,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Ailenin Çilesi Boşanma	200,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev, 12. bası	400,—
Hıfzı V. Velidedeoğlu : Söylev Belgeler	300,—
Azra Erhat : Mektuplarıyla Halikarnas Balıkçısı, 2. bası	200,—
Kemal Üstün : Menemen Olayı ve Kubilay, 3. bası	150,—
Oktay Akbal : Geçmişin Kuşları	250,—
Nadir Nadi : Perde Aralığından, 3. bası	250,—
Meral Tolluoğlu : Babam Nurullah Ataç	200,—
Sadi Borak : Öyküleriyle Atatürk'ün Özel Mektupları	250,—
Nadir Nadi : Olur Şey Değil, 2. bası	200,—
Ebubekir Hazır Tepeyran : Belgelerle Kurtuluş Savaşı Anıları	200,—
Erol Ulubelen : İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye	350,—
Cemal Madanoğlu, Anılar, 1. bölüm	400,—
Talip Apaydın : Köy Enstitüsü Yılları	300,—

BAĞIMSIZ DİZİ

Philipp Soupoult : Şarlo	150,—
Kemal Özer : Sanatçılarla Konuşmalar	150,—
Atena Deponte : Yaşayan Kosta	150,—
Benjamin Farrington : Darwin Gerçeği	200,—

Yeni Adresimiz : PK : 93 Mithatpaşa-Ankara

SIFIR'dan

AYDIN SORUMLULUĞU HATIRLANIRKEN

Kurtuluş KAYALI

Türkiye'de aydın sorunu önceliğini her zaman korumuştur. Aydınlara çoğu kez olağanüstü önemli işlevler yüklenilmiş, beklentiler gerçekleşmeyince de aydın kesime ilişkin eleştirel dozu yüksek çözümlemeler yapılmıştır. Tarihsel gelişim çerçevesinde bakıldığında Türk aydınının kimi temel nitelikleri açıklıkla belirlenebilir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde batılı anayasalara yatkın bir hukuksal düzenleme özgürlükler için bir gerekçe olarak algılanmıştır. Fakat batılı kavram ve kurumların islâmi ve geleneksel çerçevede yorumlanmasına özen gösterilmiştir. Örneğin meclisin gerekliliği meşveret usulü dayanak olarak kullanılıp savunulmuştur. «Biz kendimize benzeriz.» mantığı Türkiye'nin özgün biçimlenişinden öte, genel geçer demokrasi kurallarının uygulanmamasının bir mazereti olmuştur. 1938-1950 yılları arası ise tek şef diktatörlüğünün somut olarak yaşandığı dönemdir. 1950'li yılların sonlarında Tahkikat Komisyonu'nun oluşturulması ve bu eylemin içinde geliştiği ortam o tarihsel kesitin tablosunu net bir şekilde sergilemektedir. 1961 anayasasının ortaya çıkardığı özerk kurumlar da, bir anlamda önceki dönemlerin resmi devlet anlayışını sürdürücü, bir ölçüde de kısmen değiştirici bir işlev görmüşlerdir. Sonrası herkesçe malum. Resmi anlayış Türkiye'nin geleneksel batıcı eğilimine ters düştüğünde farklı zamanların resmi düşünceleri arasında tartışmalar yoğunlaşmıştır. Bu iki temel eğilim geleneksel olma anlamında birbirinden çok farklı değildir. Belki de bu nedenle demokrasi ilkeleri ülkemizde tam ve olgun anlamda uygulanmamıştır.

Türk aydının bir başka temel özelliği memur etiketini taşımasıdır. Osmanlı İmparatorluğu sırasındaki özgürlük savaşımcıları sultanın bürokratlarıdır. Cumhuriyetin ilk döneminde Kadro dergisi çevresinde oluşan bir grup, en radikal görünümlü düşünceleri söylemesine karşın üst düzey kamu personeli olmaya eğilimlidir. İsmet Paşa zamanının aydınlarına ise kamu kurumlarında raslanmaktadır. Bu saptamalar şüphesiz tüm aydınları kapsamamaktadır. 1940 sonrası için elbette memur etiketi dışında bir aydın kesimden bahsetmek olasıdır. Ancak altı çizilen değerlendirmenin belirleyici olduğu sanılmaktadır. 1960 arifesinde muhalefeti deneyen aydın 1960 sonrasının özerk kurumlarına sığınmıştır. Özerk kurumlar da bir anlamda geleneksel ilerici anlayışın odakları olmuştur. Daha sonra yaşananlar ise geleneksel ilerici çizginin savunusunu sarsmıştır. Genelde değerlendirildiğinde artık Türk aydınının rüşdünü kanıtlama dönemi yaşadığı anlaşılmaktadır.

Türk aydınının birçok başka niteliği üzerinde de durulabilir. Ancak amaç Türk aydının kimliğini bulma sürecini açıklamaya çalışmaktır. Sözü edilen iki temel nitelik bazı önemli yazarların aydın kesime karşı eleştirel tutum takınmalarına neden olmuştur. Örneğin Sabahattin Ali bu konuda belki de en uç değerlendirme yapanlardan biridir : «Bu adamları hepsi büyük bir karşıtlık ve ikilik içinde çırpınıyorlar. Hiçbiri sırtında taşıdığı ve korumaya zorunlu olduğu yer veya derece ile uyum halinde yaşamıyor. Kafaları, zekâ yönünden olsun, yarım yamalak bilgileri yönünden olsun, acımaya muhtaç bir halde. Kişilikleri kırpıntı bohçası gibi. Her şeyleri iğreti, her vasıtalar, her kanaatleri iğreti...» (1) Bu benzetmeye yakın bir başka saptama Leylâ Erbil'in «Tuhaf Bir Kadın» yapıtında gözlenmektedir. Yazar insana yapacak hiçbir şey kalmadığı, her somut olayın düzen yüzünden gerçekleştiği anlayışını sergileyerek eleştirmektedir (2). Ancak böylesi değerlendirmelerin süreç içinde değişmesi gerektiği ve değişeceği yargısı bizzat bu yazarlardan biri tarafından gayet net olarak ifade edilmektedir.

Türk aydınlarının tavırları zaman içinde değişmektedir. Aydın bir yanıyla tabuları yıkmaya yönelik bir kimlikte olmalıdır. Türkiye genel geçer değerlendirmelere aykırı yorumları tek başına belirten aydınlarının değerini bilmelidir. Bu nedenle geçmişte ülkedeki bir takım korolara katılmamış olsalar da, Sabahattin Ali, Kemal Tahir, Oğuz Atay ve Aziz Nesin gibi yazarların fazlasıyla önemsenmesi gerekmektedir. Bu yazarlar düşüncelerini olanca açıklığıyla vurgulamışlardır. Olağanüstü dönemlerde ise aydın koroları aydın kesimin kimliğini bulmak için önemli bir işleve sahiptir.

Geleneksel ilerici anlayışın şahsiyetli çıkışı her şeyden önce ve sadece bir düşünce namusu sorunudur. Kabullenilmesi olanaksız yergilerle konunun üstüne gidilmeye çalışılması anlamlıdır. Hiç kimsenin tekelinde olmayan yurtseverliğin iflah olmaz sevdalılarını tayin edecek olan yegane yargıç tarihtir. Tutarlı gardropçuluğun da bir haysiyeti vardır. Son Osmanlı padişahının hainliği konusunda özen gösterilecekse; gözler, onu büyük vatan dostu olarak takdim eden yazarın yapıtlarının sıkça arz-ı endam ettiği TRT kurumuna ve benzeri düşünceleri paylaşan Türk İnkılâp Enstitüsü müdürlerine çevrilmelidir. Tarih, Sultan Vahdettin'i olumlayan aydınların günümüzde baştacı edildiği gerçeğinin altını mutlaka çizecektir.

1 — Sabahattin Ali, **İçimizdeki Şeytan**, Cem Yay. İstanbul, 1982 s. 312.

2 — Leylâ Erbil, **Tuhaf Bir Kadın**, Habora Yay. İstanbul, 1972 s. 64.

AYLIK MİZAH DERGİSİ

Yıl : 1 Sayı : 10 Haziran 1984

Sahibi - Yazı İşleri Müdürü :

FATMA MUNZUR

Yayın Yönetmeni :

SAİT MUNZUR

Grafik :

ABDULLAH ÖZKARA

Düzeltme :

SEMA ABAYHAN

Abone koşulları :

Üç aylık	**300 TL.**
Altı aylık	**600 TL.**
Bir yıllık	**1200 TL.**

Abone ücreti, SIFIR'ın 14 17 55 numaralı Posta Çeki hesabına yatırılabilir.

Adres :
PK : 93 Mithatpaşa - ANKARA

Dizgi - Baskı : **Çağ Matbaası - Tel : 24 28 49**

demedim mi nazlı yarim ben sana...

ÖZGÜRLÜĞÜN VE DEMOKRASİNİN SESİ GIRGIR

Geçtiğimiz günlerde Gırgır dergisinde ilginç bir okur mektubu (!) yayınlandı. Aynen aktarıyoruz :

«...Gırgır yakın bir zaman önce güya sanat yapıyoruz diyenlerin saldırısına uğradı... Bu saldırı, bilinçten uzak bir kinlenmeydi... Kendine düşen görevi halkıyla birlikte yürüten, özgürlüğün, demokrasinin sesi olan Gırgır'a kinlenmeyip ne yapacaklardı? Bu aydın yobazlar iş başa düştüğünde arazi olurlar. Güldüremeyince ciddiyete sığınırlar... Eğer ki ülkemizde mizah varsa, çekinmeden anlaşılmazlık hünerine ödün vermeden, bir fabrika işçisi çalışkanlığında var olmuştur... Gırgır'ı bir iki eleştiren yazıyla var olunmaz... Okur kitleleri de bu kolayca-çıkarcılığı artık yutmaz.»

Gördünüz mü siz yapılanı. Özgürlüğün ve demokrasinin sesi olan bir dergiye saldırılır mı hiç! Vay aydın yobazlar, vay. Biz de «bir özgürlük ve demokrasi sesi geliyor ama nereden» diyorduk. Sen bu «bilinçten uzak kinlenmelere ve saldırılara» kulak asma emi Gırgır. Madem özgürlüğün ve demokrasinin sesisin, Allah seni başımızdan eksik etmesin! Senin bu sesini duymayan kulaklar sağır, gözler kör olsun!

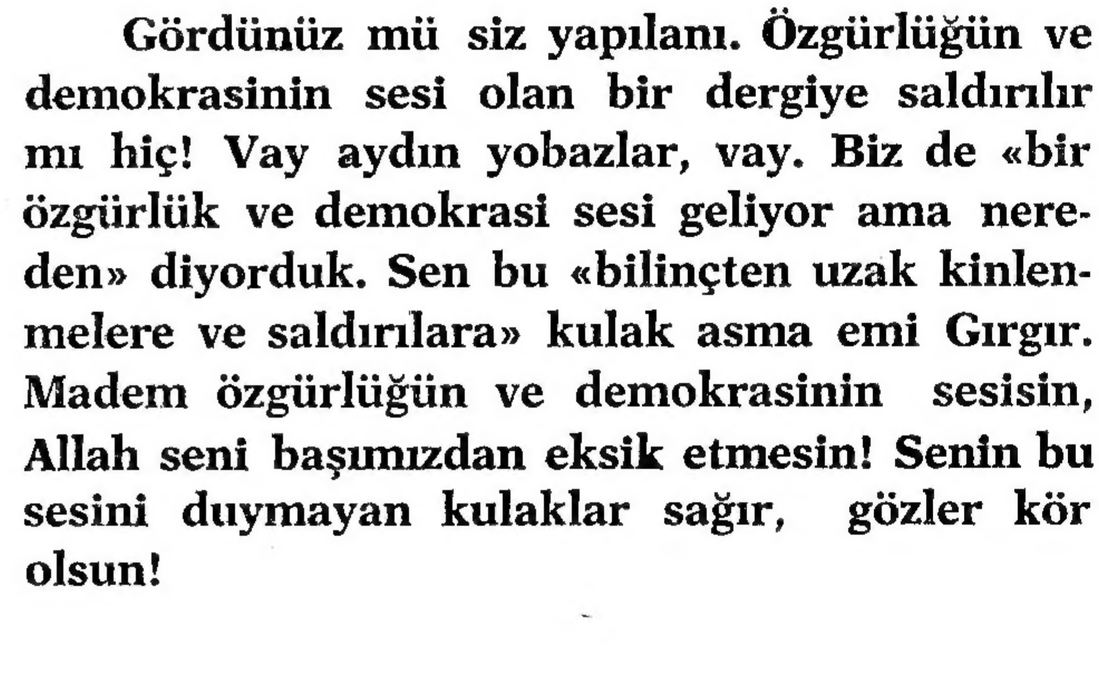

LİBERALİZM

Bugün köprü, yarın baraj, sonra yol,
Satabilene ülkede toprak bol.
Bir alan bulunur, tek ki satıcı ol,
USA dünden hazır, yeter ki göz kırpsınlar.
Bırakınız satsınlar
Bırakınız satsınlar...
Köprü onun, baraj onun, keyf onun,
Kendi satar, kendi alır, anlasana oğlum!
Senin nen var? Bir kıçı yırtık donun,
Elin pazarıyla ne alışverişin var?
Bırakınız satsınlar
Bırakınız satsınlar...
Biz susalım, onlar göbek atsınlar,
Çalışalım ki, milyona milyon katsınlar,
Mal onların değil mi n'aparlarsa yapsınlar.
Bırakınız satsınlar
Bırakınız satsınlar...

Ayşe ÜNAL

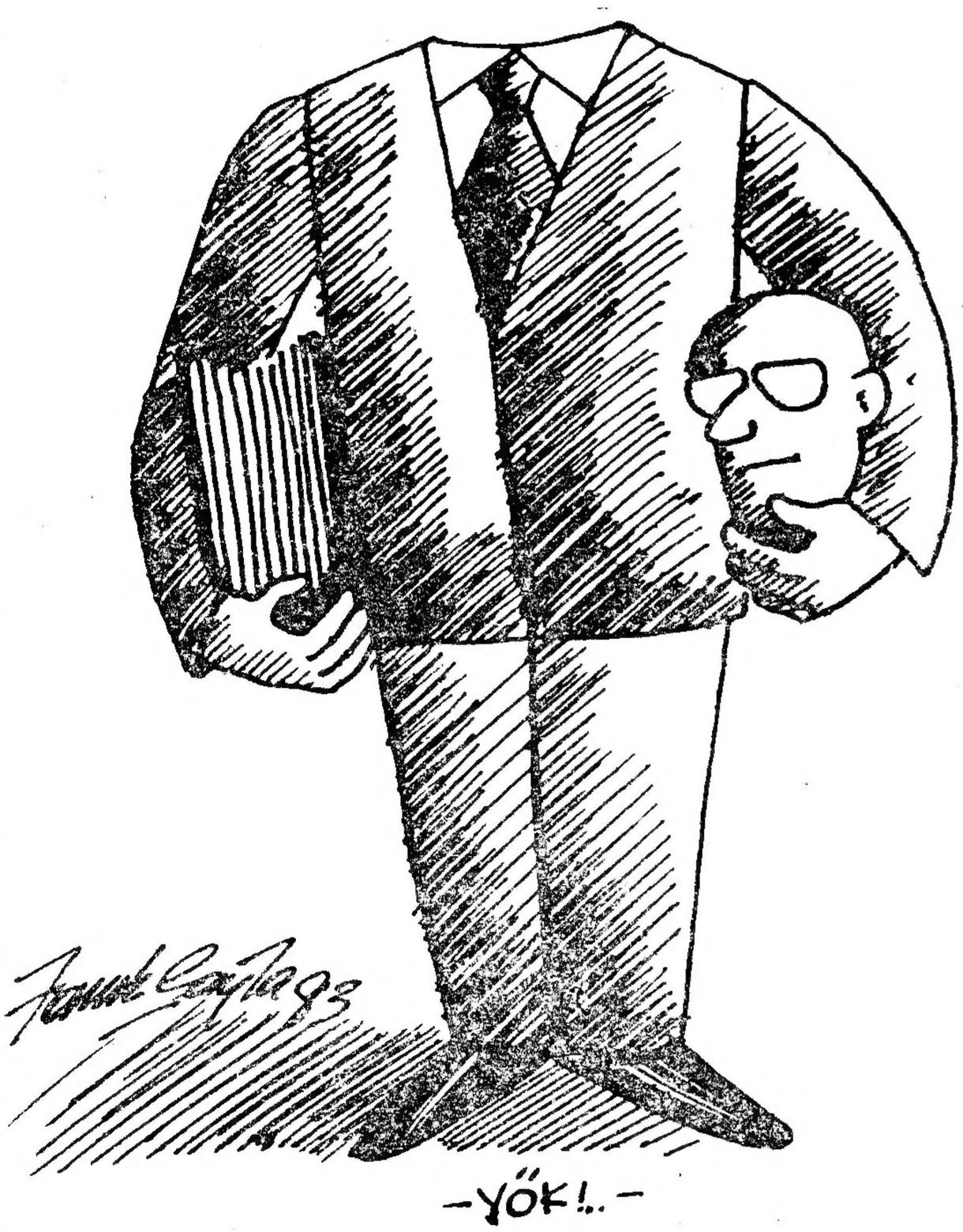

BİROL GÜN

samanalı

SAİT MUNZUR

BABA!.. SERBEST REKABET GELİYOR.

BAK, BİR DAHA YESENE BEY DERSEN BOŞARIM SENİ.

YA BEŞ YAŞINDA OLSAYDI...

ANAVATAN BİR YAŞINDA

İBRAHİM TATLISES

"Bu karikatürü anlayan anlamayana anlatsın."

AYDIN

CAHİL

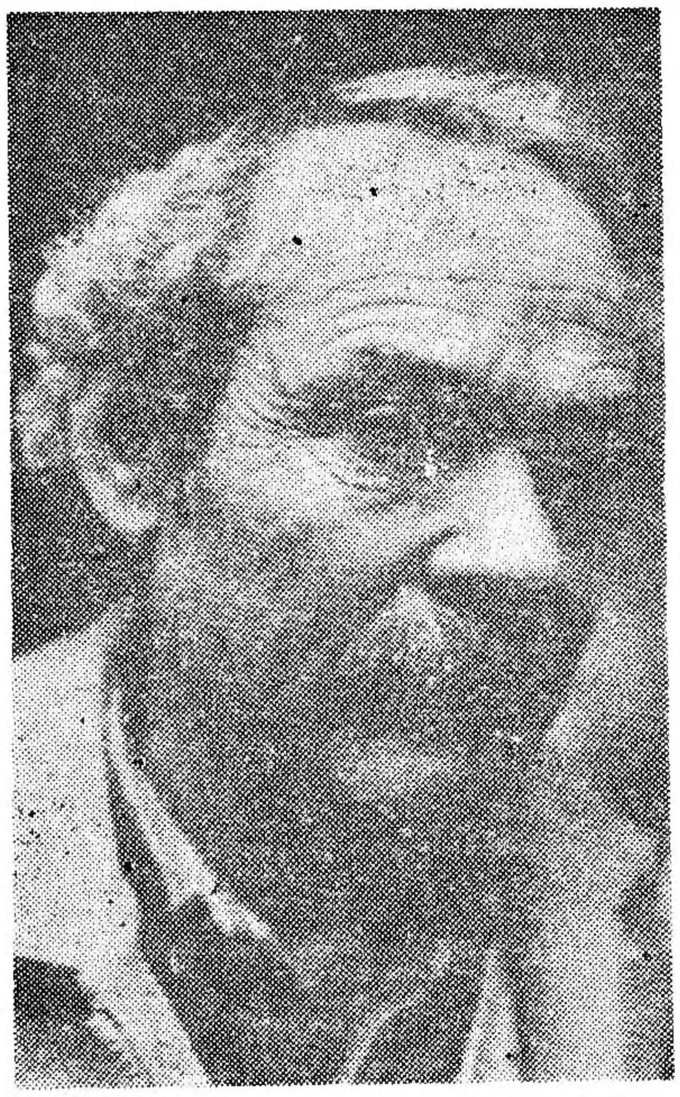

Muzaffer İzgü :

«söz, beyin, çizgi susturulunca kaşlar gözler konuşmaya başlar»

Bir çalışma masası, iki sandalye, iki de koltuk. Günlük gazetelerin hemen tümü, ortadaki bir sephanın üzerinde. Duvarlar karikatürlerle bezeli.

Muzaffer İzgü'nün yazarlık çalışmalarını sürdürdüğü bir büro burası. Bu küçük çalışma yerinde ilk göze çarpan, İzgü'nün tüm çevre halkıyla, esnafıyla büyük bir dostluğu ve içtenliği yaşaması oluyor. Mektup getiren postacı bile oturup yorgunluğunu burda gideriyor günlük gazetelere burada bakıyor.

Bu çalışma yerinde, Muzaffer İzgü'ye yönelttiğim ilk soru, hani biraz da «Onca uğraşın içinde, yine ille de gülmece yazarlığı?» der gibiydi :

— Gülmece öykücülüğüne ilk ne zaman başladınız? Hangi olay ya da neden üzerine buna gerek duydunuz?

— 1963 yılında başladım. Daha önceleri de yerel bir gazetede yazıyordum. Aslında ben gülmece öyküsü yazmıyordum, gerçekleri anlatıyordum. Anadolu'nun ezilmişliği, köylülük, gecekondu.. Bu acı gerçekler, halkımı güldürdü. Çoğu öyküm belki de gülmece değil, ama nedense acı gerçeğe gülünüyor.

— Hazır o günlere gitmişken, genelde kısaca yaşamöykünüzü de anlatsanız..

— 1933'te Adana'da bir gecekonduda doğdum. Yoksul ailenin çocuğu olduğum için küçük yaşta çalışmak zorunda kaldım. Bulaşıkçılık, garsonluk, gezgin satıcılık yaptım. Bir yandan da okudum. Türkçe öğretmenliğinden emekli oldum. Şimdi İzmir'deyim. Çocuklara ve büyüklere olmak üzere 42 kitap yayımladım. İlk yayınlanan kitabım çocuk kitabıdır.

— Yurtiçinde ve yurtdışında birçok ödül kazandınız. Bunların bir dökümünü yapar mısınız?

— 1976'da Milliyet Sanat Ödülünü, 1977'de Nasrettin Hoca Altın Ödülünü, 1978'de T.D.K. Öykü Ödülü; Uluslararası Altın Kirpi Ödülünü ve Sviştov Ödülünü, 1979'de Uluslararası Masal Birincilik ödülünü aldım. Öykülerim Rusça, Bulgarca, Almanca, Acemce ve Sırpçaya çevrildi.

— Sürekli İzmir'de yaşıyorsunuz. İstanbul ve Ankara'ya göre, İzmir, kültürel etkinlikleri ve çevresi açısından «azgelişmiş» ya da «gelişmekte olan» bir görünümün ötesine geçemiyor. Bu kentin bir gülmece yazarı olarak size olumlu ya da olumsuz ne gibi etkileri oluyor?

— Bir kentin kültürel düzeyi oradaki sanatçı arkadaşların ve sanatı sevenlerin oranıyla ölçülür. İzmir'in üniversite bölgesi olması ve bir de bu üniversite içinde Güzel Sanatlar Fakültesinin bulunması eskiye oranla İzmir'deki kültürel etkinlikleri daha çok geliştirmiştir. Gönül isterdi ki daha başka sanatçı arkadaşlar da gelsinler, İzmir'e yerleşsinler, sanat etkinliklerine katılsınlar. Bazı sanat günü ve haftalarında Ankara'lı, İstanbul'lu sanatçıları aramızda görüyoruz Ben biraz da, sanatçı çevresinin dedikosundan kurtulmak için, kendimi salt üretmeye vermek için İzmir'i yeğledim. Savruk ve bohem bir yaşamı sevmem. Disiplinli bir yazarım. Kart basan işçi gibi her sabah 6.30'da uyanırım. Düşünürüm, okurum, yazarım. İçkinin ve eğlencenin de bir zamanı olduğunu bilirim. Ayrıca İzmir'de hiçbir yazarda olmayan bir yerim, küçücük bir yazıhanem var. Tabanda halkımı gözlerim. İzmir'in tüm gecekondu mahallelerini sık gezerim, tanırım, kahvelerinde otururum. Onların lokantalarında yemek yerim. İşte İzmir'in bu yönlerinden aldığım, edindiğim izlenimlerimle, yürürken kurduğum öykü semalarımla çalışmaya başlarım. İzmir'den çok şey aldığıma inanıyorum. Bu konuda bir de anım var. Uçakta bir gün gidiyoruz. Adamın biri yanındakine İzmir'i övüyor. İzmir'in son derece güzel bir kent olduğunu söylüyor. Dayanamadım. Beyefendi, siz nerede oturuyorsunuz? dedim. Alsancak'ta, dedi. Beyfendi, dedim, İzmir sadece Alsancak değildir. Siz Toros Mahallesini, Kadriye Mahallesini gördünüz mü? Hayır, dedi. Öyleyse bir görün, dedim. Oraları hiç de güzel değildir.

Kısacası İzmir beni yazar olarak etkiliyor ve verimini sürdürüyor. Tüm mahallelerini, tüm insanlarını, her yerini inceliyorum.

— Genelde, sanatsal ve kültürel nitelikli dergilerimizde gülmeceye oldukça az yer verildiğini görüyoruz. Gazetelerde de gülmece denince akla çizgi ve küçük fıkracıklar geliyor. Sonuçta, gülmece öykücülüğü her iki alandan da dışlanır bir görünüm içinde. Sayın İzgü, bu çelişkilerin nedenini nasıl açıklayabiliyorsunuz? Gülmece öykücülüğünün yeri yazın alanında mı, gülmece alanında mı aranmalı?

— Sanat dergileri arasıra ünlü gülmece yazarlarımızdan öyküler koyuyorlarsa da bu yetersiz. Bizde gülmece edebiyat çevrelerinde her zaman üvey evlat işlemi görmüştür. Ciddiye alınmamıştır. Oysa ki gülmece çok ciddi bir iştir. Etkisi büyüktür. Usta kalması her zaman geçerlidir. Başka bir olay da görüyoruz. 1978 yılına dek gülmeceye ödül vermeyen T.D.K., o yıl gülmece yapıtına öykü ödülü veriyor. Demek ki gülmece, yavaş yavaş ciddiye alınmaya başlıyor. Elbette büyük bir sanat kaygısıyla

yazılan gülmece öyküleri sanat dergilerinde de yerini bulacaktır. İş yine gülmece yazarının kendisine düşmektedir. Ben üvey evlat işlemi görüyorum diyerek köşeye çekilmenin anlamı yok. Kavgasını vermeli, en güzel ürünlerini yazmalı, yayımlatmalı. İkinci soruna gelince.. Gazetelerin, gülmeceye eğilmeleri doğal. Ama birkaç çizginin dışında, yapılan gülmecenin kalıcı olacağına ben inanmıyorum. Büyük çoğunluğu, gazete okuyucusunu bu hayat pahalılığında bir an için gülümsetmekten öteye geçmeyen, gülmece çabasıyla yoğrulmamış yazılar, fıkralar.. Bu nedenle bunları gerçek anlamıyla gülmece alanı içinde görmüyorum. Gülmece ürünleri, halkın gülmece düzeyini düşürmemeli, yükseltmeli. Laf salatası, hastalıklı gülmecedir. Gülmeceyi hasta ettiği gibi, toplumu da hasta eder. Sonuç olarak şu söylenebilir, gülmeceyi ciddiye almayanlar, gülmecenin üvey evlat olmasına neden oluyorlar.

— Bilinen bir gerçektir : Gülmece, hemen tüm toplumlarda baskı ortamlarında, ilk gündeme gelendir. Halkın gülme özlemi de, baskıya karşı duranların üstü kapalı direnişi de neredeyse gülmeceyle sağlanmaya çalışılır. Düşüncenin susturulduğu ortamlarda, gülmece ortaya çıkıyor. Bu konuda Einstein «Gülmece, gülen düşüncedir» diyor. Siz ne diyorsunuz?

— Genellikle iktidarların gülmeceye karşı tutumları serttir. Tarihe bakarsak derisi yüzülen, yakılan, boğulan gülmececiler oluyor. Alayın çok etkili bir silah olduğunu, yönetimler her zaman bilmişlerdir. Onun için korkmuşlardır. Alayda söze, silaha bile bazen gerek yoktur. İnsanın yüzüne şekil verip de şöyle birazcık gülümsemesi, bazen halk düşmanı yönetimleri çileden çıkarır. Bir de buna beyni katar da işi yazıya, çizgiye dökerseniz gülen insanlar çoğalır. Halk düşmanı yöneticiler de alayın karşısında çılgına dönerler, daha çok baskı yaparlar, daha çok baskı yaptıkça, daha da çok alaya alınırlar. Söz, beyin, çizgi susturulsa bile bu kez kaşlar, gözler konuşmaya başlar. Aslında bu konuda gülmeceyi ben bir araç olarak kabul ederim. Eleştiriyi, alayı, söylemek istediğim şeyi, gülmecenin üstüne bindirerek hedefine gönderirim. İşte o zaman gülmece daha kalıcı olur. Baskı azaldıkça gülmece konularının ve sorunlarının biteceğine de inanmıyorum. Gelişmekte olan ülkelerde gülmeceye kaynaklık eden konular, olaylar her zaman vardır. Toplumsal ilişkilerden doğan çeşitli baskılar bile bir yığın konuyu oluşturur. Bu hayat pahalılığında aç bir insanın tavuk düşlemesi, evsiz bir insanın küçücük bir barınak düşlemesi, memurun, işçinin çok az aylığıyla ay sonunu getirmeye çalışması, bitmeyen konular.

— Gülmecenin güncellikten çok kalıcılığı temel alması gerektiğini belirtmişsiniz. Gülmece anlayışınızı biraz daha açar mısınız?

— Gülmecenin ciddi bir iş olduğunu daha önce söylemiştim. Ben gülmeceyi ciddi tutarım. Kalıcı gülmece olmasını yeğlerim. Ama bazı güncel konular var ki, aslında o konu, o ulusun yaşamında betona çiviyle çizilmiş gibi yer tutar. Gülmececi de elbet bundan etkilenir. O zaman güncel de benim konum olabilir. Gülmecenin kalıcı olabilmesi için bence düşündürücü olması güldürme öğesinden daha önce gelmelidir. Her güldüren şey gülmece değildir. Ayrıca, okuyucunun her satırıma, paragrafıma gülmesini de istemem. Gülmece öyküsü bir bütün olmalıdır. Gülmece öğesi de bu bütünlükten çıkmalıdır. Yani öykü okunulup bittiğinde okuyucunun yüzünde «ister acı, ister tatlı» bir gülümseme beliriyorsa, gülmece görevini yapmış demektir Bir de gülmecenin sınıfsal konumu vardır ki, kimi, kime, ne için güldürdüğünü, gülmece yazarı çok iyi bilmelidir. İmge yollu değil, gülmececi, söylemek istediğini, sanat çabasıyla doğrudan söylemelidir.

«POLİTİKACILAR KENDİ GÜLMECELERİNİ KENDİLERİ YAPTIKLARINDAN, ONLARA YENİ BİR GÜLMECE KATMAYA GEREK YOK»

— Toplumsal çelişkiler, ekonomik durum, politikacılar.. göreceli olarak gülmecenin konusunu oluşturmuştur. Sizce günümüzde, gülmecenin, ya da sizin çalışmalarınızın en büyük esin kaynağı nedir?

— En büyük esin kaynağı halkımdır. Ama, olayları gülmececi gözlüğüyle görmek gerekiyor. Bir pazar yeri, bir belediye otobüsünün içi, bir işçi kahvesi gözlendiğinde çok şeyler görür gülmececi. Politikacılarla ilgilenmem. Politikacılar, kendi gülmecelerini kendileri yaptıklarından, onlara yeni bir gülmece katmaya gerek yok.

— Zaman zaman yurtdışı gözlemleriniz de oluyor. Espiri anlayışı yönünden diğer ülkelerle ne gibi farklılıklar ya da benzerliklerimiz var?

— Her ülkenin gülmece konusu kendine göre değişik oluyor. Çünkü kültürler farklı. Amerikalı'nın kahkahadan yırtıldığı bir fıkra bizi güldürmez. O da gecekondu sorununu bilmez. Fakat, Balkanların yakın kültürleri, gülmece konusunda bir benzerlik göstermekte. Bulgar, Yunan, Yugoslav gülmecesi bize benzemekte. Diğer Orta-Doğu ülkeleriyle de iletişim kurulabilir. Çizgi alanında her yıl birkaç çizerimizin uluslararası ödüller alması, ülkemiz çizgi gülmecesinin çok gelişmiş olduğunu göstermektedir. Bu çizgilerin Sıfır'da yer almasını istiyorum

— Ben de şimdi buraya gelecektim. Son soru olarak, Sıfır'ı nasıl buluyorsunuz? Olumlu ve olumsuz yönlerimizi belirtir misiniz?

— Günümüz gülmece dergileri arasında en iyisi bence Sıfır. Hatta, Sıfır'ın dışındaki dergileri gerçek anlamıyla gülmece alanı içinde göremiyorum. Sıfır, gerçekten de, «Çağdaş Gülmece Dergisi» sözcüğüne, günümüz dergileri içinde, en çok ulaşan bir dergi. Özellikle de gülmece öykülerinde genç arkadaşlara yer verilmesini çok olumlu buluyorum. Eksikliklerine gelince.. Sıfır'ın çizgisinin çok az, buna karşılık yazının fazla olması bence bir eksiklik. Bu konuda dengelemeyi ayarlamak gerekir. Ağırlığı çizgiye kaydırmak, nasıl olumlu bir görünüm vermiyorsa, aynı yanlışlığı, bu kez de yazıya ağırlık vererek yapmak da iyi değil. Hatta, Sıfır şunu yapabilir: Bugüne dek yurtdışında ödül almış çizgilerin ve öykülerin toplamını, dizi şeklinde verip, onlarla küçük küçük söyleşiler yaparsa gülmecenin ansiklopedisi olma özelliğine de kavuşabilir.

SEMİH ÖZCAN

karımın çantası

AHMET ÖNEL

Böyle bir hikayeyi kırk kez okumuşsunuzdur. Kırkbirinci kez de benden okuyun. Sıradan bir kayıp eşya hikayesi işte.

Bürodayım, karım telefon etti.

«Mehmet..», dedi. «Berbere gittim.»

«Niçin?..», dedim. Bu ilk doğal tepkim.

«Canım, anlaman için öyle söyledim. Aslında kuaföre gittim.», dedi.

«Ha şöyle... Açıklamalar yerinde olmalı.. Nasılmış?..»

«Ne nasılmış?..»

«Kuaför..»

«Aaa, bize ne kuaförden?..»

«Öyleyse niye gittin?..»

«Saçma bir günündesin Mehmet. Çantamı kuaförde unutmuşum, ondan gittim.»

«Desene, bu gidişin bir de evveliyatı var..»

«Evet, ilk gidişimde saçımı yaptırmıştım..»

«Anlıyorum. İkinci gidişinde de çantanı kaybettin..»

«Hayır yavrum. İlk gidişimde, yani saçımı yaptırdığımda çantamı orada bırakmışım..»

«Durum anlaşıldı..», diyorum. «Ayrıca sık yaptığın birşeydir şu çanta bırakmak... Unutkanlıktan olacak hayatım..»

«Bu kez bulamadım..», diyor.

«Neyi?», diyorum. Aslında anlıyorum da, işime gelmiyor.

«Çantamı bulamadım.. Yani berberde yoktu..»

«Anlamadım?.. Yani üçüncü kez de mi gittin?..

«Hayır canım.. İkinci kez gidişimde..»,

Susuyorum...

«Dilini mi yuttun Mehmet?»

«Hayır canım.. Yalnızca ne yapmamız gerektiğini düşünüyorum..»

«Düşünme, berbere git..»

«Başımı kaşıyacak vaktim yok, nerde kaldı traş olacak..», diyorum.

«Anlamazlıktan gelme.. Berbere bir de sen sor lütfen..», diyor.

«Ne vardı içinde?»

«Kimlik kartım, sinir ilacım, makyaj malzemelerim..»

«Üzülme hayatım..», diyorum. Öyle ya, karım çok kişilik sahibi bir insandır.

Kimliğe gerek bile duyurmaz. Çivi çiviyi söker, dediklerine göre sinir ilacını da ben aratmam nasıl olsa.. Makyaj malzemeleri konusunda ise herhangi bir açıklama yapmaya yetkim yok açıkçası.

«Ha..», diye karımın sesini duyuyorum telefonun öte ucundan. «Bir de bizim oğlanın okul taksidi vardı. Yirmibin lira.»

Apar topar çıktığımı hatırlıyorum bürodan. Soluğu karımın berberinde almışım. Adam beni görünce tanıdı. Ordan burdan konuştuk. Bir de çayını içtim adamın. Sonra vedlaşıp çıktım.

Sonra tekrar geri döndüm ve meşhur çantayı sordum.

«Karımın çantası...»

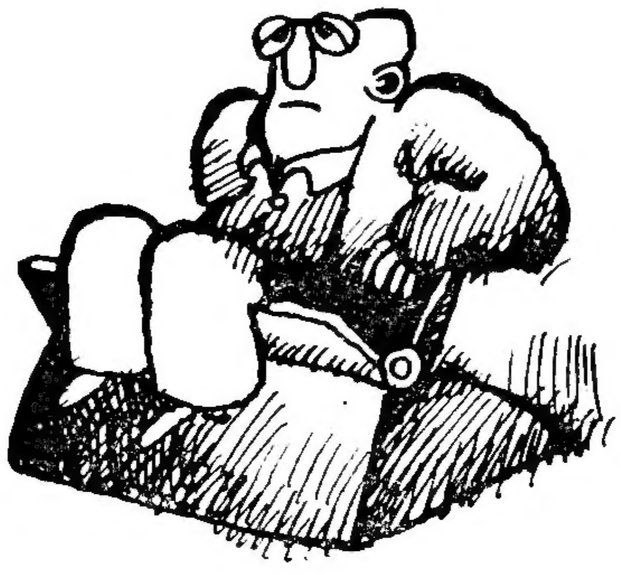

«Ha, sabah burdaydı. Karınız yani.. Öğleden sonra yeniden geldi ve çantasını sordu.»

Bu hesapça öğleden sonra da kocası gelmiş ve çantasını sormuş oluyordu. Bir telefon etmek için izin istedim.

«Hayatım, benim..», dedi.

«Ne yazık ki şu anda çantan yanımda değil..», dedim.

«Ne yani, bu kez de sen mi kaybettin?..», dedi.

«Henüz bulmamıştım ki..», dedim.

«Peki şimdi ne olacak?», dedi.

«Bir mahsuru yoksa büroya döneceğim.»

«Ya çanta?..»

«İyice düşün ve nerede bırakmış olabileceğini bulmaya çalış.. Beni de o zaman ararsın..»

«Peki Hayatım..»

Berbere teşekkür edip büroya dönüyorum. Dönüyorum ama aklım karımın çantasında, özellikle de çantanın içindeyi yirmi bin lirada. Az para değil ki.. Masanın üstüne yığılmış kalmışım, patron geliyor yanıma.

«İlginç bir çalışma yöntemi seninki..», diyor.

«Ne demezsiniz..», diyorum. Başımdan geçenleri kısaca özetlemenin geleceğimle ilgisi olduğuna o dakika karar veriyorum. Adam beni sakin sakin dinliyor.

«Ne tuhaf», diyor. «Büronun içinde şöyle bir dolaşmaya kalktım ve sanırım tam dört adet karısının çantasını arayan elemana rastladım. Hepsi de masanın üstüne yayılmış medyumlarla görüşme saatlerinin gelmesini bekliyorlardı..»

Patron söylenerek gidiyor. Hiç de halden anlayan biri değil. Ya çok dikkatli bir karısı var, ya da karısına para teslim edenler takımından değil. Bu konuda karar vermeye çalışıyorum ki telefon bir kez daha çalıyor.

«Hayatım, müjde..»

«Bu kez neyi kaybettin şekerim?»

«Bırak alay etmeyi. Çantayı buldum.»

«Nerede bırakmış olduğun mu aklına geldi?»

«Onun gibi birşey. Berbere ben yeşil deri çantamla gitmişim meğerse..»

«Eee?.. Gidip bir de onu mu sorayım yani?..»

«Yok canım.. Yeşil deri çanta yanımda..»

«Peki içinde yirbin lira olan kahverengi çantan?..»

«Aman Mehmet.. Yirmi bin lira bu yeşil çantanın içindeydi..»

«Peki bana neden yeşil deri çantanı aratıyorsun öyleyse?..»

«Ay sen onu mu arıyordun? Doğrusu çok saçma bir adamsın.. Hem, kaybettim sandığım çantanın yeşil deri çanta olduğunu nerden biliyorsun?..»

«?... ..»

«Neyse, yine de seni bir haberleyeyim dedim hayatım.. Haydi akşama görüşürüz.»

«Peki şekerim..»

«Ha, gelirken süpermarkete uğrar mısın?..»

«Şemsiyeni mi bıraktın orda?..»

«Hayır güzelim.. Beyaz peynir bitti.. Biraz peynir al..»

Telefonu kapatıyorum. Şu insanlada iletişim kurmak ne kadar zor. Patron ne kadar paylarsa paylasın, ben yine de medyumları deneyeceğim. Ayrıca başım o kadar ağrıyor ki...

GİDİŞAT ÜZERİNE ÇİZGİLER

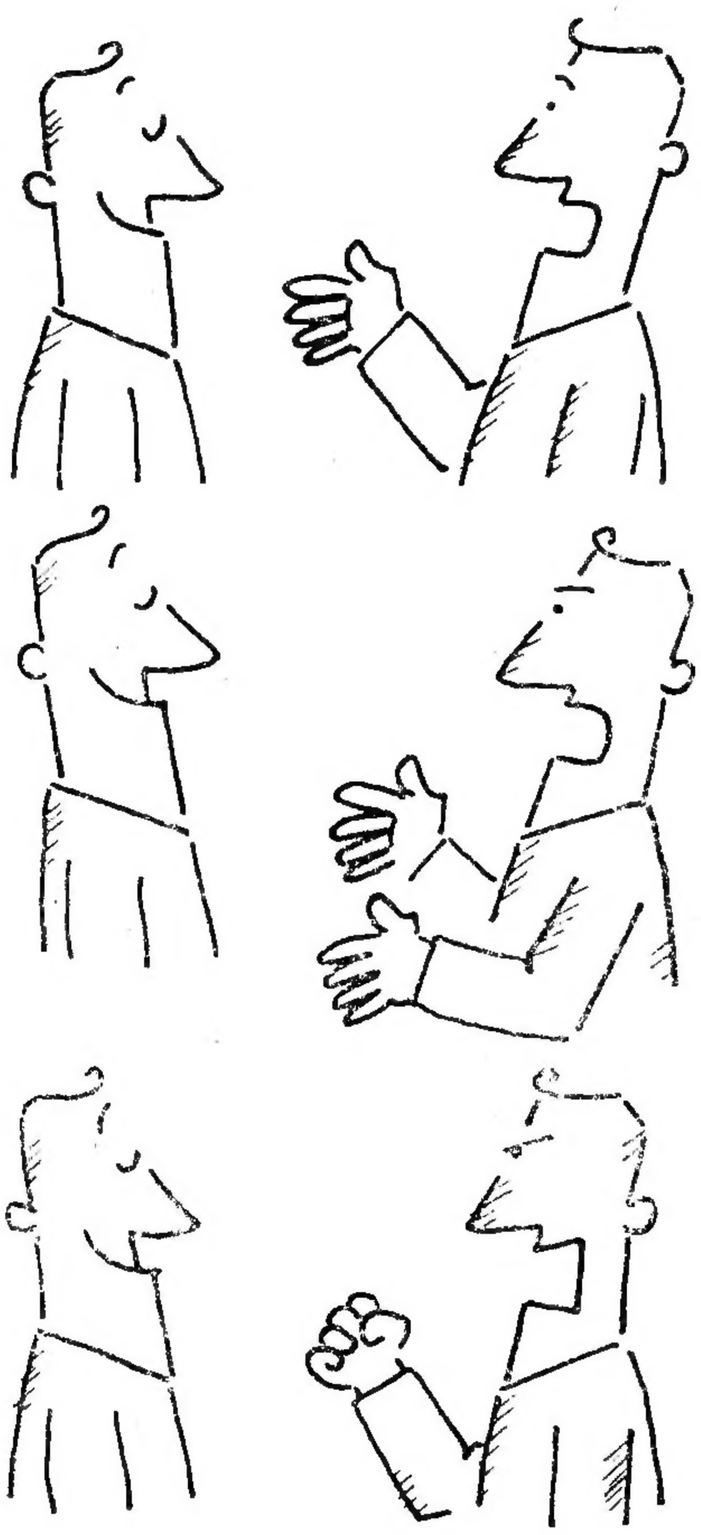

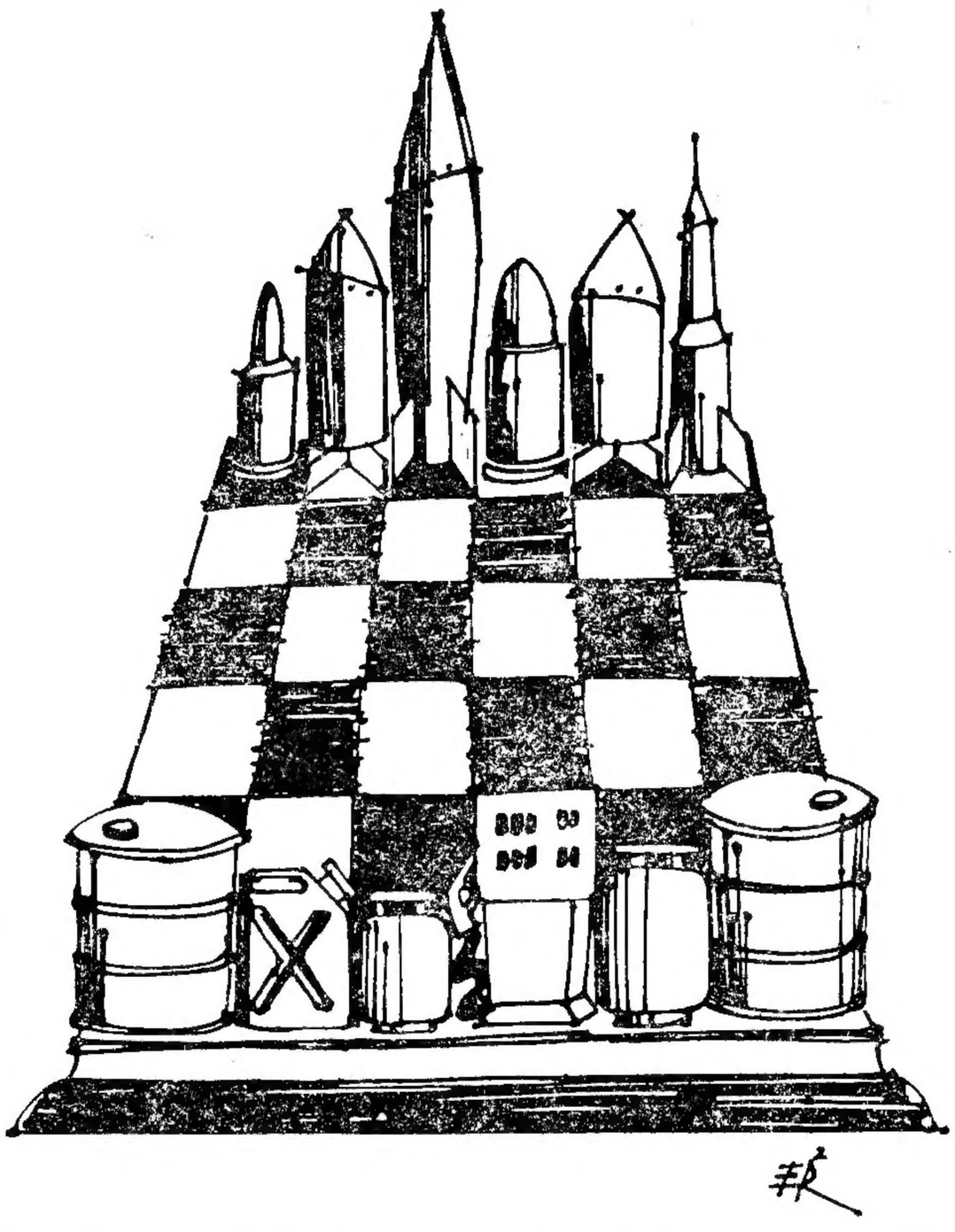

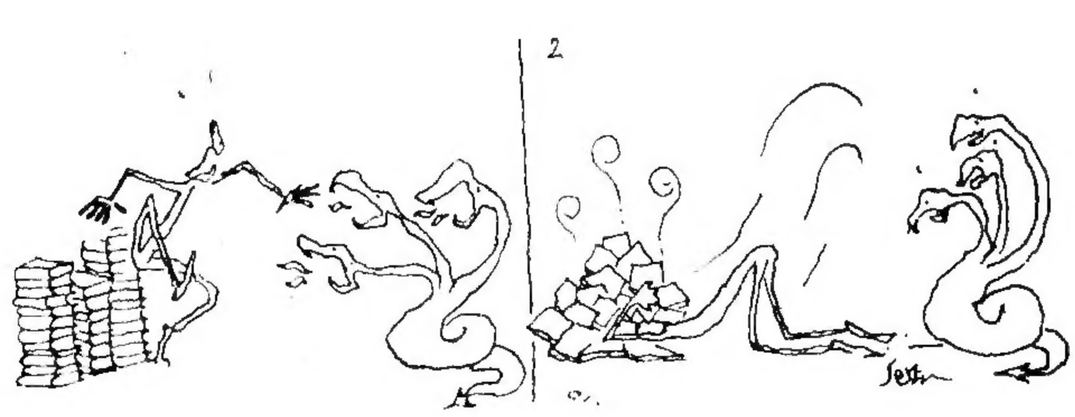

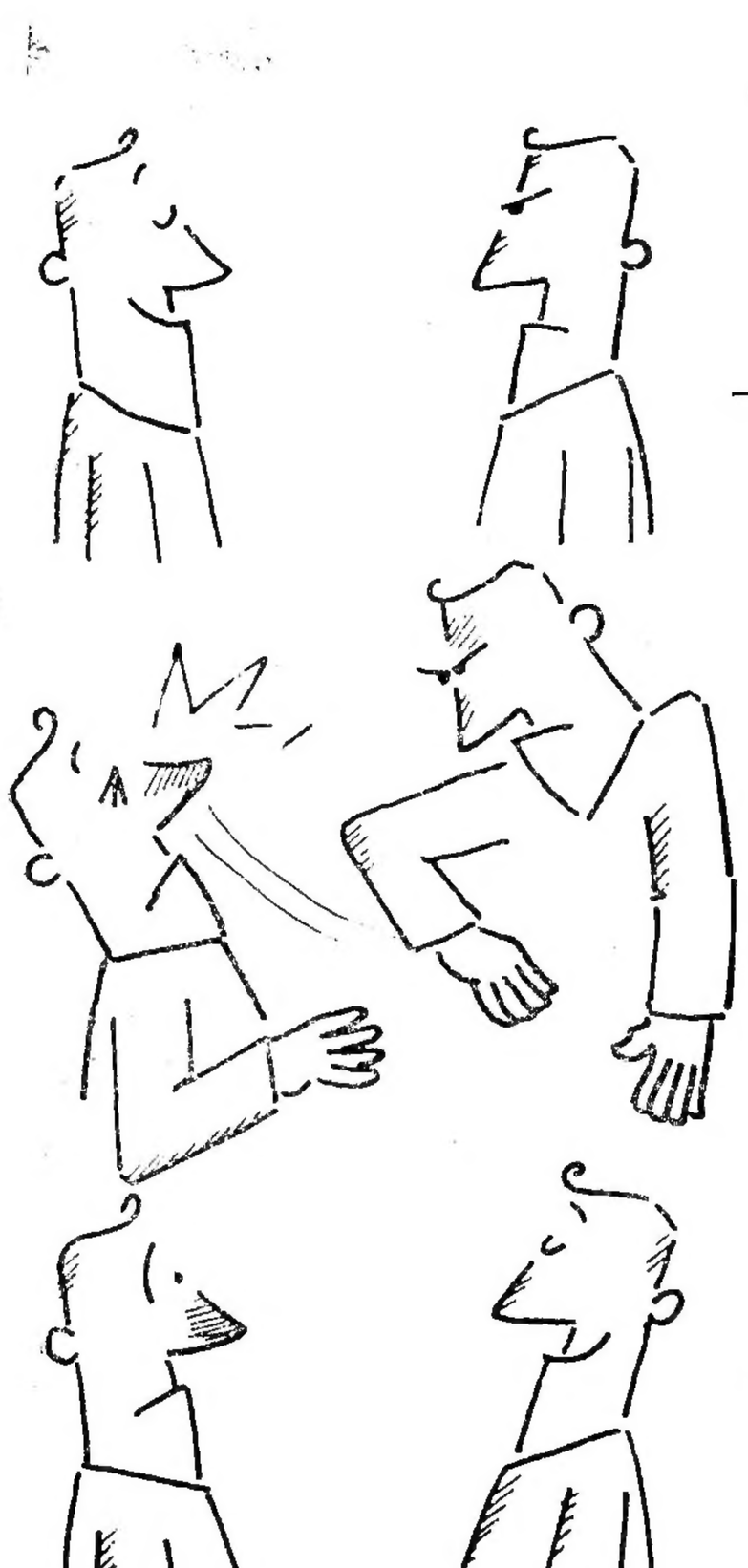

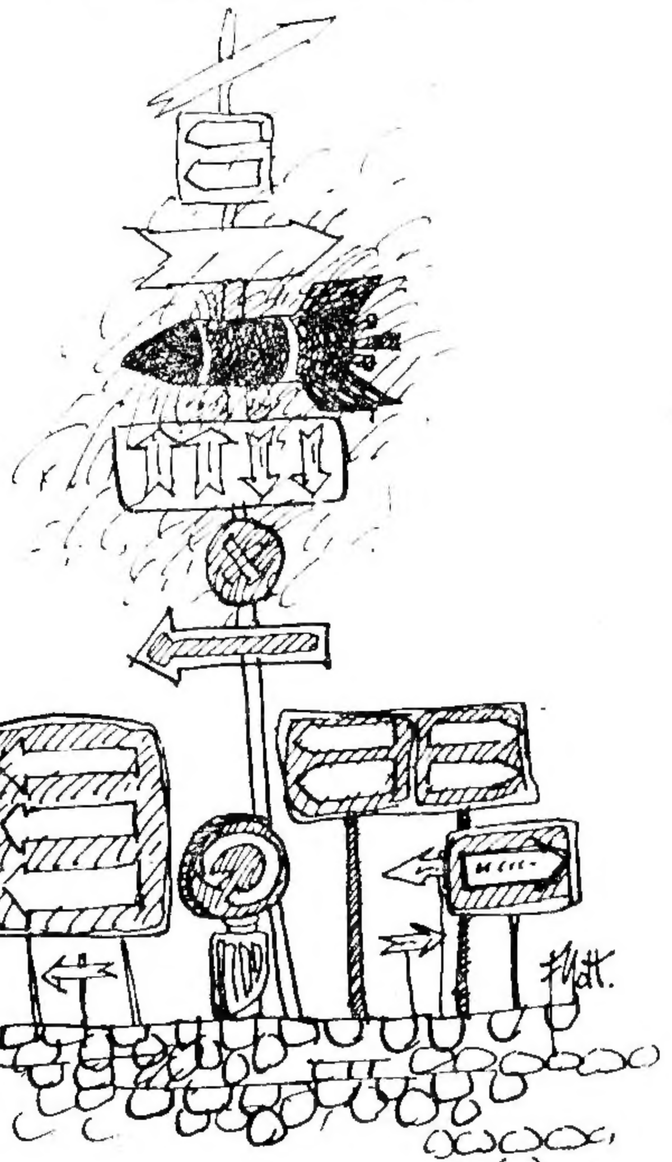

ŞÖHRET OLMAK

OTROVA GOMAS

Çeviri: Sema ABAYHAN

Ulusal edebi önemi büyük yazar Ermenegildo Vasquence'in yazlık evine ulaşıyoruz. Sanat ve üstün Zevk Akademisinin asil üyeliğine getirilerek, şöhretin zirvesine erişmek üzere olan yazar için büyük bir gün bu. Gözlerini bir an olsun, üzerinden ayırmayan ulusu için ne büyük yücelik. Tüm kıtanın favorisi dil kahini, edebi eleştirilerin merkezi, herkesin gıpta ettiği kişi, güzel sanatların Apollo'su, şairlerin Horatio'su, yüzyılların ölümsüz Anka'sı, yaratıcıların Prensi, büyükler arasında eşsiz, en büyükler arasında büyük, her bakımdan ve her konuda en büyük.

Bizi büyük bir bahçeye aldı ve uzun zamandır beklenen söyleşi samimi bir sohbetle başladı. Kahve... Rahat koltuklar. Uçsuz bucaksız ağaçlar.

«Bay Ermegenildo, sizce en önemli yapıtınız hangisidir?»

«Yapıt?»

«Edebi yapıtlarınız demek istiyoruz.....»

«Ben hiçbir şey yazmadım.»

«Ne... Ama siz en büyük yazarlardan birisiniz. Hiçbir şey yazmadım derken ne demek istiyorsunuz?»

«Ne diyorsam, onu. Büyük bir yazar olmak, bir şeyler yazmayı gerektirmez. İlke olarak, edebiyat dünyasından nefret ederim. Eğer din halkın afyonu ise, edebiyat da mariuanasıdır.»

Bu sözlere hazırlıksız, yakalanmıştık. Saygıdeğer yazar kahvesini yudumlayarak bizi seyrediyordu,

«Evet efendim, hiçbir şey beni okuyarak zamanlarını boşa harcayan kişilerin görüntüleri kadar hasta edemez. Kişiliksiz hale geldiklerini, diğer kişilerin fikirlerini tüketmek, kafalarını bulandırmak için yazarlar tarafından yorumlanan gerçek dışı dünyalarda yaşamak gibi çılgın arzulara kapıldıklarını görmek çok üzücü. Yazmaya gelince, kutsal iç dünyamı yayınlatmaktansa ölmeyi tercih ederim.»

«Ama hiçbir şey yazmadığınız doğruysa, bu denli ün kazanmayı nasıl başardınız?»

«Çocuk oyunu. Edebi dergi yöneticileri, eleştirmenler ve gazete sahipleri ile ilişki kurdum. Her zaman önemli yazarlarla bir arada bulundum. Kokteyl partileri verdim. Mevcut olmayan yapıtlara adlar uydurdum. Sözde yapıtlarımı yetkin kişilerle tartıştım, onlar da gidip daha da yetkin kişilerle tartıştılar. Böylece bir prestij ve şöhret halkasının oluşmasını sağladılar. Beni, bir yaratıcılık örneği olarak vermeyen tek bir eleştirmen yoktur ve bugüne değin yapıtlarımın önemi üzerine bin küsur sayfa yayınlanmıştır.»

«Ne yazdığınızı soran hiç mi çıkmadı?»

«Asla. Hiç kimse cahil sayılma riskini göze alamıyor. Sormak cehalet belirtisidir ve aydınların dünyasında alayla cezalandırılır.»

«Hayret!» diyoruz kulaklarımıza inanamıyarak. Onu, en önemli yazarlarımızdan biri sayanlardan bazıları da biziz.

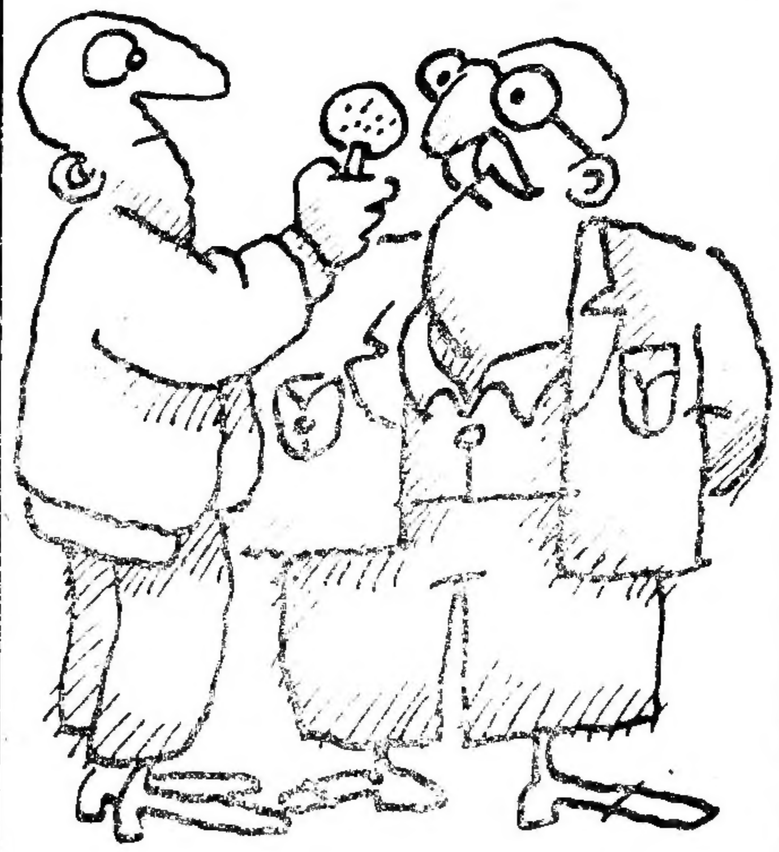

«Olmayacak ne var bunda. Homer, Dante, Juan Manuel ve Cervantes de, sözlerinden bir tekini bile okumamış olan milyonlarca insan için, edebiyatın büyük kişileridir.»

«Ama niçin bir şey yazmıyorsunuz ?Bu şöhretinizle başarılı olmamanız mümkün değil.»

«Biliyorum, ama hiçbir zaman yazmayacağım. Evimde kağıt kalem bile yok. Yazarsam, bu ilkelerime aykırı olur, ayrıca da kendimi nefret ettiğim bir pozisyona düşürmüş olurum : Yayıncılar ve kitapçılar benim sırtımdan zengin olurlar bir; çok geçmeden yaptıklarımı beğenmemeye başlarım. Bu beni kendi kendime karşı olmaya götürür ki, bu da bir insanın başına gelebilecek en kötü şeydir iki; başka dillere çevrilebilirim, bu da fikirlerimin anlamını değiştirir üç; tüm hayatım boyunca karşı olduğum fikirleri desteklemek üzere benden alıntılar yapılabilir dört; imza isteyen aptallar çıkar, birisi bunlarla bir çek tahsil ederek beni mahveder beş.»

«İnanılır gibi değil! Ben şimdi ..... Söyleyecek şey bulamıyorum..... Ne diyeceğim insanlara?»

«Boş ver, her şeyi olduğu gibi söyle. Farkeden bir şey olmayacaktır. Eğer hiçbir şey yazmadığımı söylersen, birâok kişi kitapçılarda yapıtlarımı arayacaklardır. Ve kitapçının prestijini kurtarmak üzere onlara, her zaman olduğu gibi yine, baskılarının tükendiği söylenecektir.»

Şaşkın bir halde söyleyişiyi bitirerek ayrılıyoruz. Alaycı, halinden memnun, gülümseyerek bizi geçiren bu garip yazara fena halde şaşarak ve hiç geriye bakmadan.

Ermenegildo VASQVENCE
(1937 - 2060)

Doğum yeri kesin olarak bilinmiyor. Protestan bir papazla, yolunu şaşırmış bir rahibenin oğludur. Küçük yaştan itibaren kendini sükunete, katıksız düşünmeye ve çözümsüz sorunların analizine adamıştır. Çalışmalarına, derin bir dostluk ve borçla bağlı bulunduğu Albert Einstein'ın özel öğretmenliği altında fizik alanında başlamıştır. Öğretmeninin basit analizlerinden sıkılan yazar, hümaniter ilimlerde kendi kendini eğitmeye yönelmiş ve Jaime Balletas takma adıyla avukat olarak mezun olmuştur. Felsefi çalışmalarını, Augustin Lara'nın denetiminde sürdürmüş, ancak denetçisinin metodik yaklaşımından sıkılarak onu terketmiş ve amatör olarak tango okullarıyla ilgilenmeye başlamıştır. Daha sonra kendini bir şarkı uğruna sattığı kitle iletişimin ellerine düşmüştür. Basın, radyo ve televizyon dünyasının en meşhur hiçlerinden biri olmuştur. Son olarak kendini yine dinlenmeye, katıksız düşünmeye ve çözümü olmayan sorunların analizine adamıştır. Pek çok bilinmeyen yapıtın yazarı, Üçüncü Dünya Savaşının başlarında, masum insanları kurtarmak için bir hidrojen bombasının yolunu kesme girişimi sırasında ölmüştür. Gökyüzüne dağılmış bulunan ölüsü, kendini insanlar için feda edişin evrensel bir sembolü olarak kalacaktır.

Lök'ten bildirilmiştir :

mehter marşı dinlemeyenler, kımız içmeyenler üniversiteye alınmayacak!..

Sıfır Haber Merkezi (Ankara) — Şu sıralarda üniversitelere alınacak çok sayıda öğretim elemanı için gazetelerde ilanlar yayınlanmaktadır. Dergimizin muhabirleri, tüm yayın organlarını atlatarak yılın flaş haberini yakalamışlardır. Üniversitelere gönderilen resmi yazılara ekli çok gizli damgasını taşıyan bir zarf bulunmaktadır. Bu zarfın içindeki kağıtta, kimseye çaktırmadan adayların aşağıda sıralanan özel şartları haiz olup olmadıklarının araştırılması istenmektedir. Muhabirimiz bu gizli belgeyi dekan sekreterinin çöp kutusundan büyük bir gayret sonucu aşırmıştır. Metni görüncede şaşırmıştır. Gizli belgeyi baştan sona okuyan muhabirimizin aklı durmuş, soluğu Bakırköy'de almıştır.

Bu önemli yazıyı aynen yayınlıyoruz.

LÖK BAŞKANLIĞI
ANKARA

Tarih : 29.5.1984
Sayı : 4556/384

Üniversitelere alınacak öğretim elemanlarında aranan özel şartlar ekli yazıda açıklanmaktadır. Gereğinin titizlikle yerine getirilmesini özellikle rica ederim. Saygılarımla.

Ahsen Boğmacacı
LÖK Başkanı

Öğretim Elemanlarında aranacak şartlar :

- Alınacak olduğu anabilim dalının başkanının biraz geçkince kızına damat adayı olmayı peşinen kabullenmek.
- İnanmadıkları isimleri ve sevmedikleri resimleri odalarının orta yerine asacak ve bu konuda hava basacak ölçüde tahammüllü olmaları.
- Mehter marşını dinlerken kendilerinden geçmeleri ve şarkıcı olarak Hasan Mutlucan'ı seçmeleri.
- Bıyıkların fazla kalın olmayıp aşağıya doğru sarkık bulunması.
- Büyük âlimlerin karşısında iki büklüm olacak bedensel yetiye sahip olmak ve astların karşısında baston yutmuş gibi yürüyebilmek. (Bu yetiye sahip olup olmadıkları jüri önünde uygulamali olarak görülecektir.)
- Köklü bir aileden gelmiş olmak. (Meşhur bir âlim ya da meşhur bir hariciyeci ile akraba olduklarına dair noterden tasdikli belge getirmek. Bir kaç meşhur kişi ile akraba olmak tercih sebebidir.)
- Yaşlı âlimlerin her türlü işlerini gözünü kırpmadan yapmayı vazife bilmeleri.
- Bir karton malboro ve bir şişe skoç viski gibi hediyeleri rüşvet olarak kabul etmemeleri, yat ve kat dışında rüşvet alma yoluna gitmemeleri.
- Saygın kişiler hakkında aşağılayıcı dedikodu yaymaları ,rüşvet vermeye meyyal zengin aile çocuklarını sağmal inek gibi sağmaları.
- İçkilerden kımızı, yemeklerden orman kebabını sevmeleri ve kibar olmaları.
- Bilimsel çalışma yaparken yerli-yabancı bilimsel eserlerden araklama konusunda olağanüstü mahir olmaları ve memleket meseleleri üzerine yazdıkları kitapları anlamlı takma adla yayınlayacak kadar kişisel çıkardan uzak bulunmaları.
- Hem sağcı, hem yağcı olmaları.
- Tarkan, Malkoçoğlu, Kağan gibi kitapları kaynak olarak kullanmaları.
- Ömür boyu masonluk aleyhinde yerli yersiz konuşmayacağı konusunda taahhütname vermeleri.
- İyi hava atması, kendisini iyi satması, aklının her fikre yatması ve hayatta her zevki tatması.
- Gerekli hallerde muteber insanları ağırlayacak ölçüde narin ve zarif olması. (Şef garsonluk sertifikası olanlar tercih sebebidir.)
- Bitirme tezlerini kaybedecek ölçüde savruk olsa da, özel sekreter tutacak kadar paralı ve kalbinin her daim yaralı olması.
- Adını soyadını yanlışsız yazması, buluttan nem kaparak olur olmaz zamanlarda azması hiç düşünmeden aklına geleni yapması, en kıytırık konular için iğneyle kuyu kazması.
- Adayların adlarının Satılmış, Şaban, Avni, Dilaver, Ün-al ve Şan-ver olması tercihe şayandır.
- Üniversite için «dünyam», mersedes için «rüyam», koca koca külahlar için «hülyam» demeleri.
- Bitirme tezleri ve çocuk bezleri ile oldukça ilgili, şehirlerarası turistik geziler ve televizyondaki yabancı diziler konusunda bilgili olmaları.
- Yaşar Kemal'in Fransa'da ödül almasını tabii, Ahsen Boğmacacı'yı gabi* bulmamaları. (Gabi : Ahmak)
- Yabancı dil olarak Uygurca, Urduca, Japonca ve Tarzanca bilmeleri tercih sebebidir.
- Başka hocaların ilginç seminer ödevlerini almaları, sonra da ödevler ellerinde apışıp kalmaları.

Bu şartları taşımayan adayların boşu boşuna dilekçe vererek memlekette zaten varolan kağıt sıkıntısına katkıda bulunmamaları, her daim bilimle iştigal eden kafalarımızı yormamaları konusunda ikna edilmeleri için her yol denenmelidir. Bu ulvi yolda gazâmız mübarek ola.

———oOo———

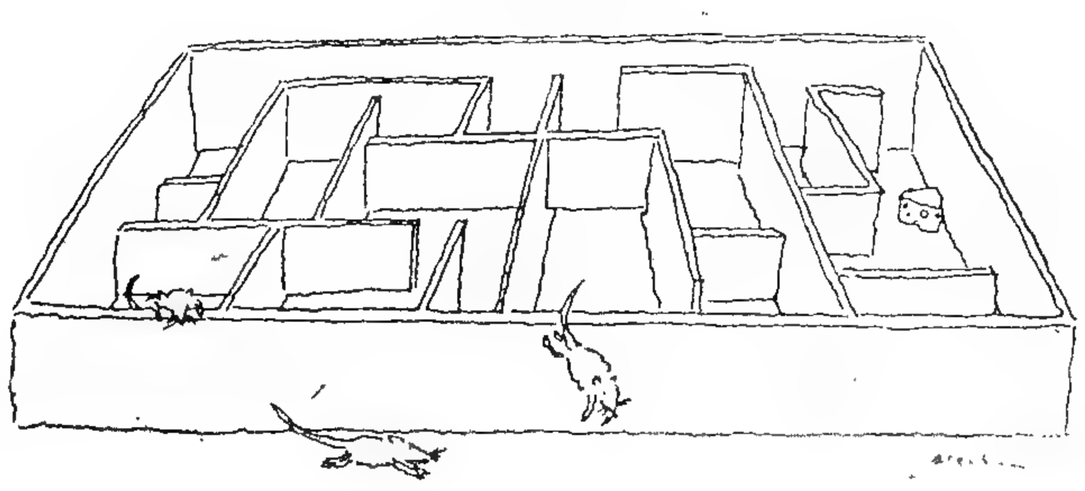

KÖŞE EKONOMİSİ

Ekonomik Sistemler

Türklü-çeşitli ekonomik sistemler vardır. Bunlardan biri «ne halt edersen et»dir. Bu sistemde kim kimi yakalarsa, kimin kime gücü yeterse becerir. Aksi halde kendisi becerilir. Bu sistemin sözlüğünde «acıma» yoktur. İnsan da bir tuğla, bir ot, bir taş kadar değerlidir. O nedenle «insanlık» yoktur. Taş, tuğla gibi kullanılır, işi bitince tuvalet kağıdı gibi bir yana atılır.

Ne halt edersen et'in doğal sonucu «ne halin varsa gördür».

Bu sistem eleştiri kabul etmez. Çünkü çok alıngandır, nazenindir. Çabuk incinir. Alternatifi yoktur. Üstelik eleştirenlere sana bilmem ne yemek düşer gibi gayet nazik cevaplar verilir.

Ekonomik sistemler sergiden karpuz seçilir gibi alınır. Kabak ya da kankırmızı çıkması şansa kalır. Onun için sistemi seçmeden önce karpuzdan anlamak lazımdır.

T.E.K.

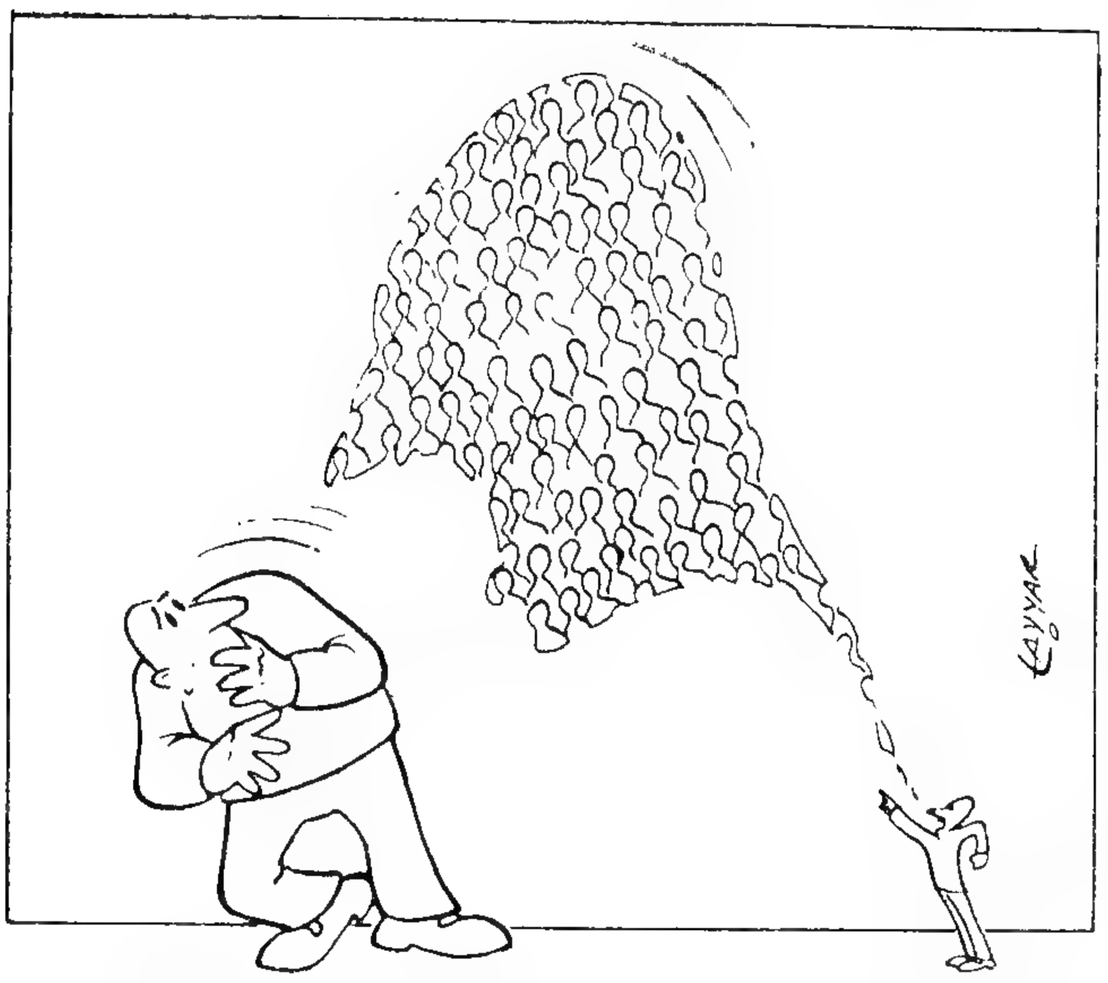

ALIN KURTULUN

Artık dayanamıyorsunuz. Keçileri kaçırmak üzeresiniz, biliyoruz. Elbette halinize acıyoruz. Ama ne yapalım kardeşim, biz de bu buzdolaplarını satmak zorundayız. Gelin anlaşalım. Siz bizim buzdolaplarından alın, biz de sizi sinir eden televizyon reklamlarına son verelim. Anlaştık mı, yoksa bir reklam daha ister misiniz?

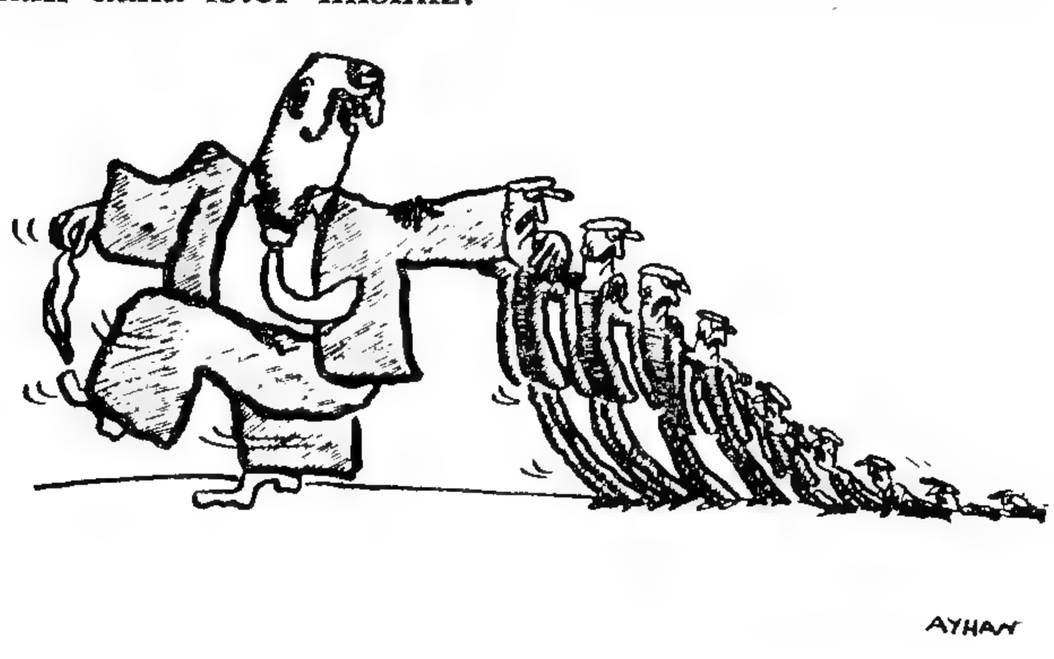

Orta direk'ten çatırtılar :

Özal, neler vaadettin
Duydu samıt Saadettin
Ortalığı berbadettin
Hayal gurcek hal galmadı
Hani Pahalılık yoktu?
Peteğinde Balın çoktu
Milleti Arılar soktu
İğne furcek hal galmadı
Çin'i, Maçin'i gezersin
«Grediler bulcem» dersin
Olmaz'a boncuk dizersin
Ayakta durcek hal galmadı
Aman Özal, gaari yeter
Üç-beş ayın yıldan beter
Vekâletimi geri ver
Sival sorcek hal galmadı
Varsıllar döndü köşeyi
Yoksul boşar Emrayşe'yi
İsmayıl ıslattı Döşeği
Tez guricek hal galmadı
Fiyatlar olmuş bi Füze
Gursoğan çıkmış üçyüze
Senmin çıkarcen düze?
Buna gülcek hal galmadı
Özel Sektür, Şirket, Holdink
Aradığın şindi buldink
Ortadirek sana n'oldink
Yüzün görcek hal galmadı

İSMAYIL ORTADİREK

KARAGÖZ'DEN ELEKTRONİK ÇAĞA

En çok söylenen söylentiye göre XV. yüzyılda yaşadığı sanılan bu iki gölge oyunu kahramanının adlarına gazete ve dergilerde, özellikle de televizyonda son yıllarda sık rastlamaya başladık. Bazan, adları biraz değişik olarak gözümüze çarpıyor. Karaghiosiz, gibi. Anlaşıldığına göre kahramanları Karagöz ile Hacivat olan, perde arkasında ışık yakarak, bir kuklacı (Bu kişiye Hayâli, oyuna Hayâl Oyunu da denir.) tarafından taklitleri yapılarak, oynatılan bu oyun, Yunanistan'da da oynatılıyormuş.

Önce en Osmanlıca, en Arapça, en Latince sözcüklerle Karagöz'ümüzü çalanlara karşı eleştiri yazıları yazılır. Daha sonra «Yaşatalım» sloganı ile televizyona Karagöz oyunları sürülür. Görev tamamlanmıştır. Kültürümüze sahip çıkılmış ve yaşatıcı önlemler alınmıştır (!.) Sıra, çevreye «Kültürümüzün Yılmaz Bekçileri» havasıyla caka satmadadır.

Hep bu «Yaşatalım, sloganlarıyla, ya o andaki değer yargılarımıza dayanarak iyi niyetle, ya da bir takım başka değerlere dayanarak kötü niyetle, yaşatmışız bazı şeyleri. Sonra bir de bakmışız ki, biz onları yaşatırken, çoğu zaman komada ya da sakat, yanımızdan koşa koşa cıva gibi insanlar geçmekte. Günümüzde; film tekniğinin olanaklarından yararlanarak çizgi film üretmek ya da gelişmiş tekniklerle oynatılan Japon kuklası bu insanların işidir.

Karagöz oyunları, Ankara Televizyonu Çocuk Şubesi'nce modernize edilerek elektronik çağa uyduruluyor. Oyunlarda helikopter, otomobil ve bugünkü çevre, dekorları kullanılıyor. Bunlar insana bir büyük yazarımızın güzel sözünü anımsatıyor: Köylünün çorabı köylünün ayağında güzeldir, kentlinin duvarında değil.

Sahnedeki yeteneksiz komedyene gülmekten kırılan seyirciyi güldürenin, komedyenin anlattıklarının olmadığı, komedyen açık kalan pantolonunun fermuarını kapattıktan sonra anlaşılmış.

Karagöz oyunlarında helikopter, otomobil ve bugünkü çevre dekorunun da bir hayli komik olacağı inancındayım. Nitekim, birkaç yıl önce, kısmen çizgi filmleştirilmiş olarak televizyona getirilen oyunlarda Karagöz ile Hacivat, ilk kez; yemini gagalayan kuş örneği bir ileri, bir geri hareket etmiyordu. Kendilerini tutan arkalarındaki sopalardan kurtulmuş ve aya gitmişlerdi. Ne denir, aç tavuk kendini tahıl ambarında sanırmış.

Eğer iğne batırmak gerekiyorsa birilerine. Batıralım. Ama çuvaldığı da kendimize batıralım. Neden hep bizim güreşçimiz masa hakemlerinin kararıyla yenilir?!. Neden hep bizim futbolcumuzun, rakip takımın ceza alanında düşmesi «düşürüldü» olur?!. Neden hep «Yenildik ama ezilmedik» olur?!. Başarısızlıkların, yetersizliklerin bahanesini kolayca bulma, suçluyu kendi dışında arama, alışkanlığı, alınması gereken önlemlerin önüne set çektiği gibi «Biz» cilik - «Siz» cilik bataklığına da sürüklemektedir.

«Bizim» denilen Karagöz'ün, nasıl ve nerde doğduğu, ile ilgili sağlam bir bilgi bulunmamaktadır. Yunanistan'da oynatıldığı gibi Afrika ülkelerinde de «Karaguz» adıyla oynatılmaktadır. Karagöz'ün doğuşuyla ilgili söylentilere şöyle bir göz atarsak:

Birçok oyununda tanıtıldığı gibi, çingene olduğu söylenmekte. Bir söylentiye göre İstanbul Tekfuru Konstantin'in seyisi olan Edirne'nin Kırkkilise'sinde yaşamış kıptî Sofyoz'lu Karagöz Balî Çelebi'dir. Bir söylentiye göre Orhaneli ilçesinde Karakeçili aşiretinden Kara Oğuz adını taşıyan bir köylüdür. Bir başkasına göre ise Selâhaddin Eyyubî'nin subayı Bahaeddin Karakuş'tur. Bir başka söylentide ise Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı almasından sonra Mısır'lı sanatçılardan öğrenildiği yeralır.

En çok bilinen ve «Biz»'den olduğunu savunmaya yatkın söylenti şöyle; Cami yapımında çalışan Hacı İvad Kalfa ile Demirci Karagöz karşılıklı söz atışmalarında bulunarak diğer işçileri güldürürlermiş. İşlerin aksadığına hükmeden padişah Sultan Orhan da kızıp kafalarını vurdurmuş. Ama sonradan pişman olup üzülmüş. Hem de öyle çok üzülmüş ki, yufka yürekli padişahın üzüntüsünü gidermek için Şeyh Küşterî de bu perde oyununu kurmuş.

Eğer bu söylentinin doğruluğunu kabul edersek herşeyi bir yana bırakıp yine de Karagöz ile Hacivat'ı televizyonda izlemek isterim! Neden mi? «Gülüyor, güldürüyorlar» diye padişah tarafından öldürtülen bu iki kafadarın, bugün, gülmece düşmanlarına inat, bıy bıyl'aya vıy vıy'laya, yıkıp perdeyi viran eyleye eyleye, sürç-ü lîsan ede ede oynamaları hoşuma gidiyor.

Karagöz'ce derim ki: Yıkalım artık şu perdeyi, eyleyelim viran.

Cemâl ARIĞ

*** Nokta dergisinde karikatürlerini ilgiyle izlediğimiz Kamil Masaracı, küçükken Bosc'un karikatürlerinden çok etkilenirmiş. «Belki de karikatüre merak sarmama Bosc neden olmuştur» diyor Masaracı.**

* Necmi Rıza Ayça bu günlerde «çiçeği burnunda» delikanlılar gibi. Kendine yeni bir Blue-jeans takım almış. Bu arada Necmi Rıza'nın portre resim çalışmaları yaptığını duyuralım. Çizgidiği portrelerden biri çizer dostu Turhan Selçuk'ta. Portresinin yapılması Turhan Selçuk'u çok duygulandırmış.

*** Genç karikatürcü Arman Salepçi'nin cüzdanını, bu işin kolleksiyonunu yaptığını sandığı birisi almış. Adam ayrıca para kolleksiyonu da yapıyor olmalı. Çünkü Salepçi'nin onsekiz bin lirasını geri getirmemiş.**

* Bir cumartesi akşamı Mustafa Doğruer, Kamil Masaracı ve İstanbul'daki karikatür fısıltılarını hazırlayan arkadaşımız, Moda'da bir çay bahçesine gidip geç vakte kadar oturmuşlar. Bu arkadaşımız bize sohbetle ilgili fısıltıları özetleyerek gönderdi :

«Kamil ve Mustafa beş bardak bira içtiler. Ben ise, yapmakta olduğum tarihi görev sırasında ayık kalmak için meyve suyunu yeğledim. Türk karikatür sanatının büyük fısıltılarına tanık olacağıma emindim. Büyük bir görev aşkıyla, kağıdım olmadığı için fısıltıları peçete üzerine yazıyordum. Bunun bir yararı daha vardı. Fısıltı madenlerim, kendilerini bekleyen korkunç akibetten böylece habersiz kalıyorlardı. Bir ara Kamil, bana öğütte bulunarak «karikatürcülerden, en çok etkilendikleri karikatürleri toplamamı» söyledi. Mustafa Doğruer ise «yaşanan mizah, kara mizahtır» diyerek karikatür atasözleri defterine adını altın harflerle yazdırmış oldu. Bu arada Mustafa'nın ufak bir hobisini öğrendim : Gittiği gazino ve çay bahçelerinde tuzluk, çatal gibi hatıra eşya toplayacağına hesap listeleri toplamayı tercih ediyor. Amacı enflasyonun hızını ölçmekmiş. Bu arada sırıtarak not tutmama bozulan Masaracı, sonunda dayanamayıp «istersen hesap listesini de Sait Munzur'a gönder de kapak yapsın» dedi. Bu arada Mustafa'yı uyararak» fazla şeyler konuşmayalım, bizi fısıltılarda çıkarır» dedi. Neyse, yazmayı artık burada keseyim. Yoksa bu çok sevdiğim arkadaşlarım benimle ilişkiyi kesebilir.»

*** Hakan Derman, Gelişim Yayınları tarafından çıkarılacak olan «Cumhuriyet Dönemi Türk Dergileri» adlı belgesel kitabın «Mizah Dergileri» bölümünü yazıyor.**

* Karikatürcü arkadaşımız Cem Kenan Öngü'nün bir oğlu, Öykücü Ahmet Önel'in de Elif adlı bir kızı oldu. Kendilerini kutluyoruz.

* Üsküdar semtinde bir noter, Akşehir Nasreddin Hoca ve Turizm Derneğini mahkemeye vermiş. Sebep ilginç : Derneğin düzenlediği öykü yarışmasına geçen yıllarda yolladığı öykülerden ses soluk çıkmamış. Noter ,«bugüne dek ne sonuç bildirdiler ne de öykülerimi geri yolladılar» diyor.

*** 9. sayımızda Faruk Çağla arkadaşımızla ilgili bir fısıltı vardı. Bu fısıltıyı açıklayan bir mektup yazan Çağla, yüzümüzü kıpkırmızı etti. Ne yazdığını sizlere de aktarmaya ahlakımız elvermiyor.**

* Cumhuriyet Gazetesinin Ciddiyet mizah sayfası yakında yeni bir içerikle Siyaset '84 ilavesinde yayınlanacak.

DUYURULAR

Geçen yıl Yugoslavya'da, JEZ dergisi tarafından düzenlenen «Bana Göre Dünya» konulu karikatür yarışması geçenlerde sonuçlandı. Sonuçlar şöyle : 1. Jiri Daniel, 2. Georgi Atanasov ve Toso Borkoviç, 3. Albert Poh ve Sunçiça Bojinovska. Karikatürler 1-10 Nisan 1984 tarihlerinde Belgrad'da sergilendi.

JEZ dergisi «Bana Göre Dünya» konulu yarışmayı tekrar düzenliyor. Bu konuya uygun düşecek şekilde çizilmiş karikatürler 31 Ocak 1985 tarihine dek «Redakcija Lista JEZ Nusiceva 6-IV Belgrad-Yugoslavya» adresine yollanmalıdır.

İzmir'de Bireşim adlı yeni bir sanat seçkisi yayınlanacağı bildirildi. Seçkide sanatın her türünden ürünlere yer verileceği de belirtildi. Adres şöyle : PK 22 Küçükyalı-İzmir.

Barış Baklan ve Rıfat Mutlu karikatürlerini 7-25 Mayıs tarihleri arasında İzmir Alman Kültür Merkezi salonlarında sergilediler.

Ankara Üniversitesine bağlı fakültelerde okuyan öğrencilerin ürünlerinden oluşan sergi Mayıs ayı boyunca açık kaldı.

1 Muğla Kültür-Sanat ve Turizm festivali çerçevesinde düzenlenen karikatür yarışması sonuçlandı : 1.'liğe değer yapıt bulunamadı. 2. Enver Malkoç, 3. Erdoğan Karayel. Mansiyonlar : Tufan Arkayın, Cem Kenan Öngü, Cem Koç. Dergimizin koyduğu özel ödül de Abdülkadir Uslu'ya verildi.

Fethi Develioğlu çift kapaklı kartpostal karikatürler hazırladı. PK. 426 Karaköy-İstanbul adresinden ödemeli istenebilir.

İTALYA'DA KARİKATÜR SERGİSİNE ÇAĞRI

17. geleneksel çiçek sergisi bünyesinde olmak üzere 6. Mizah sergisi İtalya'nın Pescia kentinde düzenlenecek. Konu «MİZAHIN KAYMAĞI» olarak saptanmış. Çizimlerin 40x25 boyutunda olması ve 50x35 cm. boyutundaki ayrı bir kağıt üzerine tutturulması gerekmekte. Çalışmaların engeç 1 Temmuz 1984'de şu adrese ulaştırılmış olması gerekiyor :

Ente Provinciale Per Il Turismo
Corso Gramsci, 110
51100 PISTOIA-İTALY

Katılımcılar, çalışmalarının tümünün arkasına ad, soyadı ve adres yazmak zorundalar. Sergiye kabul edilen karikatürler daha sonra bir albümde toplanacak ve bu albüm katılımcılara yollanacaktır.

———oOo———

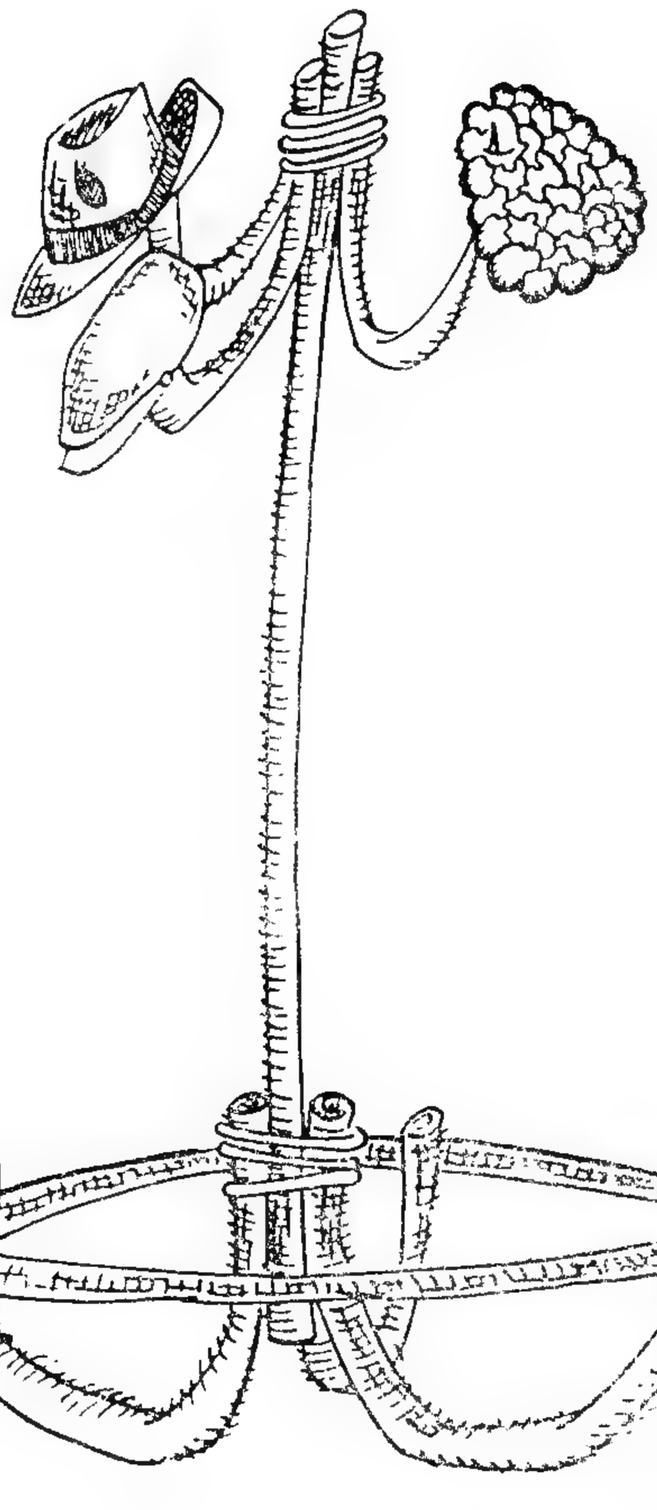

——oOo——

BİR SORU, BİR YANIT

— Özal'ı nasıl buluyorsunuz?

— Çok kolay buluyorum. Televizyonun düğmesine bastım mı zırt diye çıkıveriyor.

——oOo——

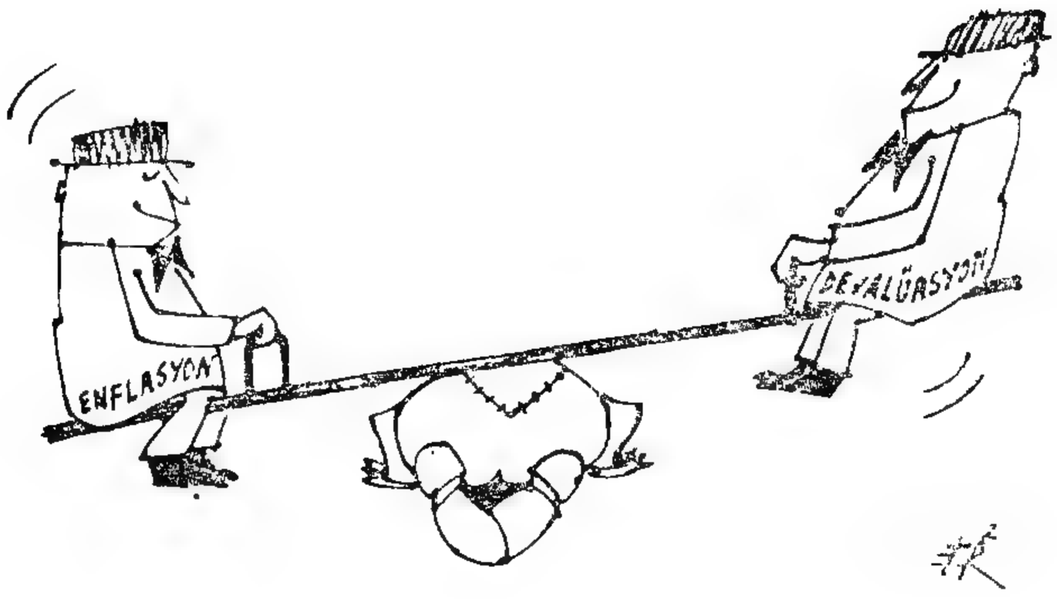

——oOo——

FİZİK, KİMYA VE MATEMATİKTEN GEÇMEK TAHMİN ETTİĞİNİZDEN DAHA KOLAY OLABİLİR!

Ama İngilizceden biraz zor geçersiniz! Kampa çekilip çok sıkı hazırlanacağım ve en kazık soruları yine ben soracağım.

Hahhaaayt! Geçin de göreyim!

MELAHAT KOMPLEKS
34 Eylül Lisesinde İngilizceci

——oOo——

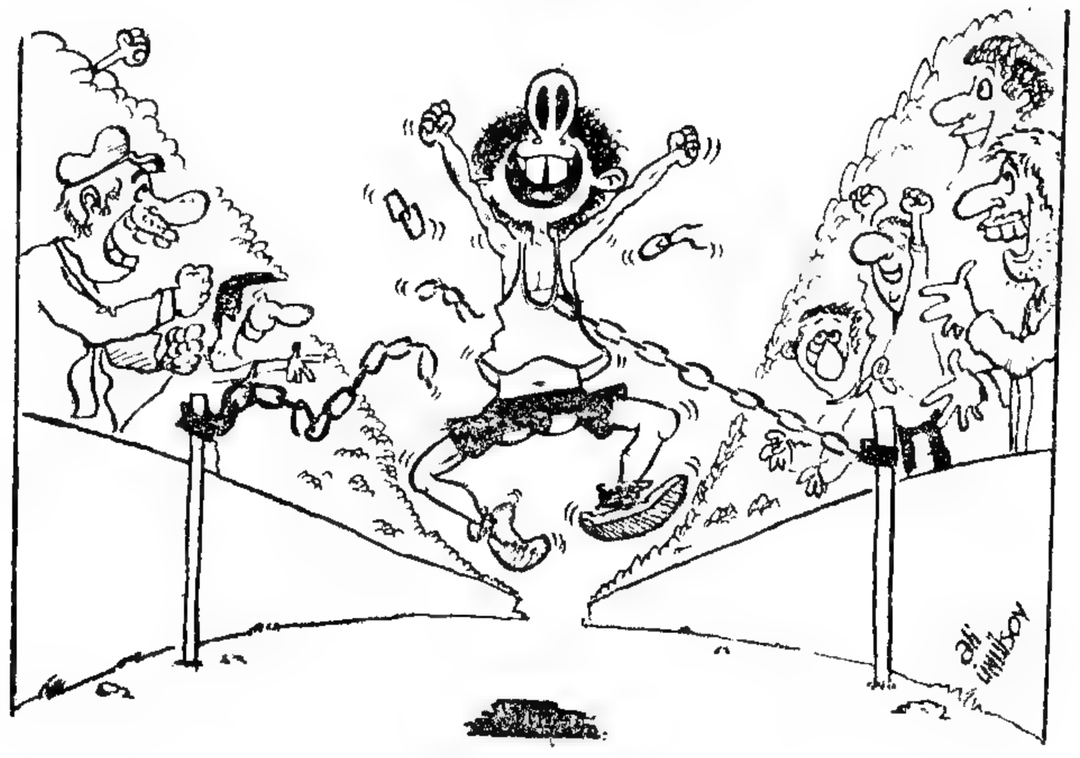

Alâeddin Şenel :

«Bir toplumun aydınlarının mertliği, demokratlığı sonbaharlarda ortaya çıkar.»

Söyleşi ... Hatice AYDOĞDU

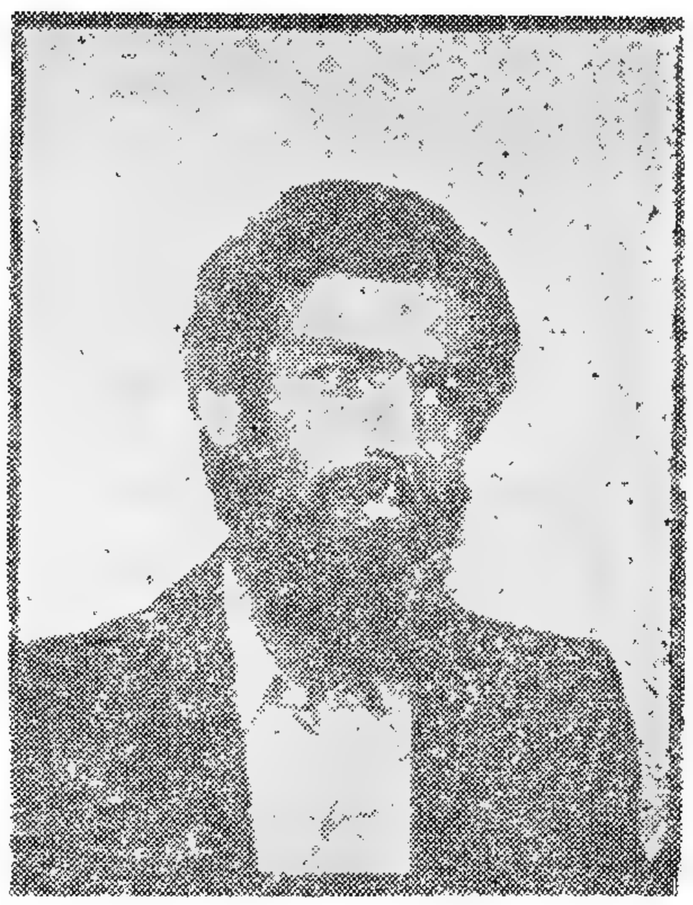

Bu sayımızda mizaha ilişkin olmayan bir söyleşi sunuyoruz. Alaeddin Şenel'le yapılan bu söyleşinin dergimizde yayınlanmasının nedeni başka yerlerde yayınlanan söyleşilerden oldukça farklı olmasındandır. Dergimiz bu söyleyişi yayınlamakla toplumsal bir görev yerine getirdiği kanaatindedir. Üniversitelerin özerk olup olmamasından daha önemlisi yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim üyelerinin özerkliğin gerektirdiği şekilde davranabilmeleridir.

Alaeddin Şenel'in öğrencisi olup da, onun dersteki heyesanını ve coşkusunu farketmemek mümkün değildir. Alaeddin Şenel bilimsel çalışmanın yanında öğretmenliği de ciddiye alan sayılı öğretim üyelerinden biridir. İnsanları incitmemek konusunda olağanüstü özenli tavrı, inandıklarını savunurken eleştirilerini bir sınırda tutmaktadır. Dergimiz, Alaeddin Şenel'in üniversite sorunu üzerine kapsamlı bir çalışma yapması halinde, tekrarlana tekrarlana herkesin ağzında sakızlaşmış tekerlemelerin ötesinde önemli düşünceler ileteceği inancındadır. Artık tarih olmuş «Üniversite özerkliği» ilkesinden günümüze kala kala özerkliği fazlasıyla ciddiye alan bir avuç öğretim üyesi kalmıştır. Temennimiz, öğretim üyelerinin tüm zamanlarını okuyup yazmakla geçirebilecekleri bir ortama değil, yılların birikimiyle oluşmuş dünya ve Türkiye'ye ilişkin düşüncelerine «dünyam» gözüyle bakabilmeleridir. Ancak o zaman özerk üniversite bir hülya, bir rüya olmaktan çıkar. Kimsenin kuşkusu olmasın ki, birilerinin yeni baştan bahşedecekleri özerklik ise hiçbir şeye yaramaz.

*** Hocam, söyleşimize özgeçmişinizle başlayalım.**

1941 yılında Kütahya'da doğdum. Babam işçi ve zenaatçıydı. Biraz kunduracılık, biraz marangozluk, yapı ustalığı vardı. Annem okur-yazar olmayan bir evkadınıydı. Babam işsiz kaldı. Bir süre Tunçbilek'te çalıştı. Ben dayımın yanında okudum. Sonra Siyasal'ı bursla kazandım, yaz aylarında dayımın aşçı dükkanında çalıştım. O zamanlar kaymakam olmak «idealim» vardı. Hocalarım üniversitede kalmam için öneride bulundular. Bir-iki sınavdan sonra 1964'te asistan olarak Siyasal Teoriler Kürsüsüne girdim. 1969'da doktoramı yaptım. Askerlik dönüşü uzun süre doçentlik teziyle uğraştım. '81'de onu da verdim. YÖK **«deform»** yasası ve diğerleri işin tadını tuzunu iyice kaçırınca ve değerli bulduğum bilim adamları üniversiteden dışlanıp, sıradan görevleri bile yapamayan kimselerin önemli görevlere getirilişlerini protesto olarak 83'ün baharında istifa ettim. Aşağı-yukarı bir yıldır serbest olarak çalışmaktayım.

*** Yüksek öğretimde özerklik ilkesinin kısa bir süre içinde ortadan kaldırılması, üniversitedeki akademik personelde bir «uyum» sorunu yaratmış mıdır? Eğer yaratmışsa, siz neden böyle bir uyum sağlamakta zorluk çektiniz?**

Üniversitelerde öğretim üyeleri kadar, hatta onlardan daha önemli olan, kurumun varlık nedeni, öğrenci gençliği birincilikle ele almak gerekir. Üniversite veya yüksek öğretim yalnızca dersleri ve okuma kitaplarını izlemek değildir. Ülkenin çeşitli yörelerinden gelmiş insanları bilim, politika ve kültür merkezlerinde karşılıklı bir etkileşime girerler. Ve öyle sanıyorum ki derslik içinde öğrenilenin 5-6 katını dersliğin dışında birbirlerinden öğrenirler. Yerel kültürün at gözlüğü atılır, çeşitli sorunlara değişik boyutlarıyla bakmayı, eleştirel olmayı öğrenirler. Düşünce üretme olanakları böylece doğar. YÖK'ten sonra bir sürü sınav öğrencilerin tüm zamanını doldurmuş durumda. Üniversiteli olmanın niteliği öğretim üyeleri bakımından değil, öğrenciler bakımından da oldukça azaldı. Bunu anlatmak için bir örnek yeterli. Gerek YÖK konusundaki özerkliğe, bilim özgürlüğüne, bilimin gelişmesine aykırı maddeleri protesto etmek için, gerek yıllarını ve bütün varlıklarını üniversiteye vermiş arkadaşların çeşitli yollarla bu kurumlardan uzak bırakılmalarını protesto etmek için ayrılmanın daha doğru olacağı görüşündeyim. Kuşkusuz böyle bir düşünceyi tek başıma geliştirmiş değilim. Öteki arkadaşların her birinde de bu türden düşünceler vardı. Bazı arkadaşlar ise ayrılmayıp kalınmasından yanaydı. Bilimsel çalışmaları son derece değerli olan ve kendisini büyük kent yaşamının parlaklığına vermekten çok, büyük kent biliminin parlaklığına veren arkadaşlarımdan birisiyle konuşurken bana kitaplarla dolu odasını göstererek «burası benim dünyam, bunun dışında yaşayamam, akvaryumun dışına çıkarılmış balık gibi olurum» diyerek içerde birşeyler yapmaya çalışacağını belirtmişti. Benim ona verdiğim bir örnek vardı. «Biz meraklı bir fare türyüz, bir köşeye sıkıştırılmış, dar bir çember içine alınmış durumdayız. Buna karşın gerimizde bir ırmak akmakta, eğer biz topluca kendimizi suya atıp da karşıya geçme çabasını göstermezsek, o dar alanda meraklı bir fare olmaktan çıkıp başka bir tür olacağız, merakımızı kaybedeceğiz» demiştim. «Buna karşılık eğer o ırmağa atılma yürekliliğini gösterebilirsek... Bir bölümümüzün kuşkusuz suya, yaşamın akıntısına kapılıp bilimsel işlerden uzaklaşması, güç durumlara düşmesi olasılığı vardı. Hiç değilse bir bölümümüz karşıya geçebilirsek o meraklı fare türünün sürmesine yardımcı olabiliriz» dediğimi anımsıyorum.

YÖK'ten sonra yüksek öğretim kurumlarında «lise düzeyinde» öğretim yapıldığı şeklinde yaygınlaşmış bir değerlendirme var. Bunun daha çok öğrenciye dönük yanı üzerinde duruluyor. Bu sorunun öğretim üyelerine ilişkin yönü nasıl değerlendirilebilir?

Öğretim üyeleri arasında du-

rumlarının lise hocalarından daha kötü olduğunu söyleyenler var. Örneğin bir bayan öğretim üyesi arkadaş şöyle yakınmış. «Biz öğrencileri acıyoruz ama asıl acınacak durumda olan bizleriz. Çünkü ben her sömestirde dersler kesilince bir makale çıkartırdım. Şimdi önümde binlerce sınav kağıdı yığılı. Ara sınav, dönem sonu sınavları... Değil birşeyler yazmak, kitap bile okuyamayacağım» demiş. Kendi açımdan bakarsak, ayrılalı bir yıl geçti. İki çeviri, bin sayfalık bir kitap, toplam üç kitap. Hiç kuşkum yok üniversitede kalsaydım 100 sayfa bile yazamazdım. Üniversitelerde durum bu.

Öteden beri bazı kişiler özerklik konusunda çok olumlu tavır alıyorlar. Üniversitelerde şimdiki kadrolaşma sürdüğü takdirde özerklik ilkesi ne ölçüde çözüm yolu olabilir? Üniversite sorunlarının çözümü, olası siyasal değişiklikler gerçekleştiğinde yine YÖK modeliyle olabilir mi?

Üniversite içindeki kadronun, çok dramatik siyasal değişiklik olmadıkça, içerden yaratacakları bir hareketle özerklik günlerini geri getireceklerini sanmıyorum. Akademik boyunduruğa boyun eğmekle, boyunlarını bu boyunduruğa sokmaya hazır durumuna gelmelerine yol açacak. Doçentlerin, profesörlerin çantalarını taşıyan, derslere girerken arka sıralarda onları dinleyen asistanlar vardı, o hale dönülebilir. Ama üniversite içindeki arkadaşların çalışmalarıyla özerkliğe dönülemez Bilimin, özgür düşüncenin ışığı hiçbir kurumun tekelinde değildir. Önümüzdeki 5-10 yıllık bir dönem için üniversitelerimizde bu ışığın yanacağını da sanmadığımı belirteyim Bu ışık üniversite dışında tutuşturulmalıdır.

Kimi ülkelerde aydınlar sorunlara karşı daha duyarlı. Örneğin hakimler, öğretim üyeleri birtakım yöntemlerle bazı şeyleri protesto edebiliyorlar. Bizim aydınlarımız daha mı duyarsız? YÖK konusunda toplu bir tavır alınamaz mıydı?

Şimdi bakın size bu konuda tipik bir davranış örneği vereyim. İşkence karşısında insanların tavrı. Bir çok kimseler işkenceye, polis soruşturmasına uğramadıkları sürece bu konuda kahramanca konuşmalar yapabilirler. Ama nereye kadar dayanabileceğini, falakadan, elektrikten soğuk su banyolarından geçmeden bilmesi olanaksızdır. Nasıl ki suya girmeden yüzme öğrenilmezse, bir toplumun aydınlarının da mertliği, demokratlığı gerçekten içine sindirip sindirmediği, siyasal ortamın ilkbahar ortamı olduğu zamanda değil, sonbaharlarda ortaya çıkar. Kısacası sınanmadan insanlrın ne gibi tavırlar göstereceği bilinemez. Bazı ülkelerdeki sınavlarda, işkence karşısında yapmadığı şeyleri yaptım diyen, tanımadığı kişileri tanıyorum diyen, yapmadığı eylemleri kabul eden insanlar olmuştur. Kişinin bu gerçek yüzü ancak bu zorlu sınavlarda görülebilir. Türkiye'de özerklik konusunda parlak konuşmalar yapanların gerçek yüzlerinin ortaya çıktığı gibi. Öyle sanıyorum çoğu, yetişme tarzları, gelmiş olduğu sınıf, bilinçli olarak veya olmayarak almış oldukları burjuva kültürel değerleri nedeniyle bu özveri gerektiren bir toplu hareketi, örneğin ayrılmayı gösteremedi. Anlamlı protesto biçimini geliştirmeyi hiçbir zaman başaramadı. Herbiri bir atom gibi davrandılar. Değil bir element molekül bile oluşturamadılar.

Ne tür işlerle uğraşıyorsunuz?

Çeviri yapıyorum, hiç durmadan. Bir makalemi de kitaba dönüştürdüm. İşimden ayrıldım ama galiba bilimden ayrılamadım. Başka bir işte çalışmayı düşünmüyorum. Çeviriden aldığım para çok az, düzenli de değil. Ama sevdiğim birşey.

Kazancınız, yaşamınızı sürdürmeye yeterli mi?

Konuşmamızın başlarında niye beni seçtiniz dememin bir nedeni de tipik biri olmayışımdı. Özel yaşamımda tipik olmayan çizgi tutturan birisiyim. Çok masrafsız bir yaşamım var. Örneğin vejeteryan (etyemez) oluşum bunu destekleyen nedenlerden biri. Sigara ve öteki her türlü zevk veren şeylerle de alış verişim yok. Çetin yaşam koşullarıyla karşılaşınca bazı insanlar çözülürler. Bazı insanlar da direnirler, dinamizmlerini artırırlar. İkinci tipteki insanlara girdiğimi söyleyebilirim. Bazı zorluklara göğüs gerişim, hatta bunlardan bir tür tad alışımın temelinde, «maaşım karşılığına düşüncemden ödün vermedim, onurumdan ödün vermedim, rahat yaşam adına, hiç değilse güvenli yaşam adına benimsediğim düşüncelerden ödün vermemeye çalıştım» diyerekten psikolojik bir destek buluyorum ve bu beni oldukça diri tutuyor.

Peki, gazete, dergi, kitap alabiliyor musunuz?

Aşağı yukarı bir yıldır hiç gazete almadım. Eşten-dosttan okumaya, haftada bir gözden geçirmeye çalıştım. Yazdığım şeyler için gerektiğinde sanıyorum birkaç kitap aldım. Daha önce gitmediğim kitaplıklara gitmeye başladım. Yalnız şurası da bir gerçek ki bunların eksikliği o insanın çalışmalarını önemli ölçüde aksatıyor. Bununla birlikte karamsar olmamak gerekir. Çünkü evrim öyle bir olgudur ki bir ağacın gelişmesini andırır. Koşullar elverişli olduğunda, bahar aylarında budanan ağaçların çok daha dinç bir biçimde yeni filizler fışkırtmasına benzer bir durumun da doğması beklenebilir. Bu tümüyle gelecekteki sosyo-ekonomik ve siyasal olayların seyrine bağlı.

Bildiğimiz kadarıyla bugünlerde mizah öyküleri de yazıyorsunuz. Daha önceden de yazıyor muydunuz?

Evet, yalnız benim sanat anlayışım, hem çizgide hem yazıda biraz farklı. Yaptıklarımı, yazı olsun, çizgi olsun biriktiriyorum. Yayınlatma gereği duymuyorum. Kendim için, çevrem için yazıyorum.

Neden, yayınlanması gerekmez mi bunların?

Çünkü çağımızda sanat uzmanlaştı. Uzman olmayan kişilerin yapıtlarının yayınlanması şansı fazla değil, yararı da fazla değil. Uzman olmayan, amatörlerin ürünlerinin değerli bir yanı vardır mutlak. Sosyal çevre, dar kültürel çevre için önemlidir. Basım olayı bir ülkeye açılmak demektir. Bu nedenle bastırma çabasında bulunmuyorum. Ama daha bunalımlı yıllara girince, garip bir şey ama yapılan hareketlerin dehşeti artınca onların mizahla anlatan, açıklayan bazı yazılar yazdım. Bunlardan bazılarını Mustafa Ekmekçi kanalıyla Cumhuriyet'e göndermiştim, hiçbiri çıkmadı. Doğrusu üzülmedim. Bir kez Sıfır'da çıkmıştı.

Bir öneri gelse, tekrar üniversiteye döner misiniz?

Çok sorulan bir soru. Benim bu soruya artık klişeleşmiş bir yanıtım var. Ben bir yasayı ve yönetimi protesto etmek için ayrılmıştım. O yasa ve o yönetim değişmedikçe dönmem söz konusu olamaz. Bu da yılların değil, onyılların sorunu. Öyle sanıyorum ki üniversiteler bir ülkenin kültürel yaşamını besleyen ana damar. Ve bu damar son uygulamalarla iyice daraltıldı. Dolayısıyla Türk bilim, kültür ve sanat yaşamı önümüzdeki yıllarda bir enfarktüs geçirebilir.

——oOo——

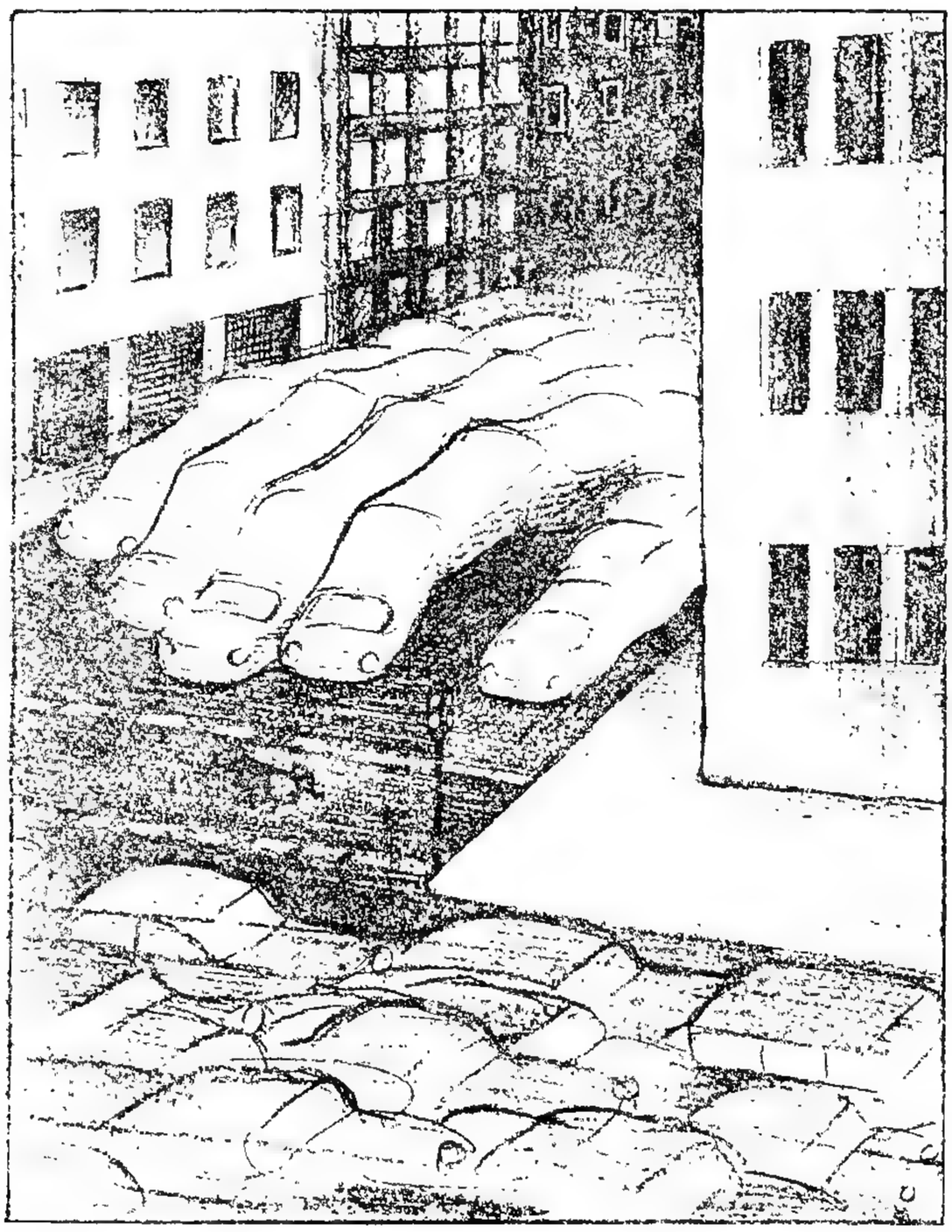

ÇOCUKÇA

Bilmem nedendir, hep soruyorlar
«büyüyünce ne olacaksın» diye
ve babam «oku da bir şey ol» diyor
düşünüyorum da
insandan başka bir «şey» olunmaz ki!..
inanan insan.

Haydar EROĞLU

———oOo———

———oOo———

D A Y I

Omuzumda taşıdım
Sırtımı sıvazlayan elini.
Seçtim.
Hayvan yularıyla,
İnsan sözüyle tutulur.
Geç farkettim.
O köprüyü geçti...

Tahsin ŞENTÜRK

yeni nesil bizi anlamıyor

Mehmet ERDEM

Emekli öğretmen Abdülkerim beyle dün yolda karşılaştım. Selamsız sabahsız, daha hal hatır sormadan :

— Yeni nesil bizi anlamıyor, dedi.

Onu oldukça iyi tanıdığımdan bu sözü ondan duymak garibime gitti doğrusu. Yüzüne baktım, ciddiydi. Şaka yaptığı falan yoktu.

— Sen de Brütüs? dedim.

— Ah, aahhh! diye inledi. Şakamı karşılıksız bıraktı. Belli ki canı sıkkındı. Ama ben gene de takılmadan edemedim :

— Abdülkerim bey seni de çark ettirdiler ha? dedim.

— Ne çark ettirmesi evlat?

— Baksana «yaşayan Türkçeciler»in ağzıyla konuştun da?

— Ahh, ah! Yeni nesil bizi anlamıyor, ne yapayım yani evlat? Dur anlatayım da dinle : Sabah sabah benim büyük oğlan dikildi karşıma, hani şu dört yıldır üniversite giriş sınavlarına girip de kazanmamıyan hayta : «Baba bana beşbin lira ver!» dedi. Üç ayların sonundayız, biz de beşbin ne gezer. «Oğlum meteliğe kurşun atıyorum. Veremem» dedim. Oğlan başladı siteme : «bilmem nerelere kurşun atmaya para bulursun da bize gelince yok, dersin..» diye. «Oğlum inan bana beş param yok» dedim.

Ama inandırabilirsen inandır. Eskiden meteliğe kurşun atıyorum, dedin mi herkes anlardı, kesik olduğunu. Hele hele beş parasızım dediğin zaman zil olduğunu en cahili bile çakardı.

Eee, söyle bakalım evlat yeni nesil bizi anlamıyor demekte haksız mıyım? Eskiden metelik vardı, para vardı, mecidiye vardı, hatta hatta kuruş vardı. Şimdi biz anılarımızı anlatırken, «fi tarihinde İstanbul'a gittim, lüks bir lokantada on paraya karnımı doyurdum» dediğimiz zaman gençler bön bön bakıyorlar. Dilimizden anlamıyorlar efendim. Kuşaklar arasında kopukluk değil de nedir bu?

Yeni nesil ile aramızdaki bu kopukluğu kaldırmak için benim acizane bir önerim olacak : Para ile ilgili deyimlerin dolara bağlanması. Paramız dolar karşısında değer yitirdikçe bu deyimlerin de ona göre değişmesi. Böylece yeni nesil ile aramızdaki kopukluk yok olur sanıyorum.

«Meteliğe kurşun atmak» yerine, «binliğe kurşun atmak» denilebilir şu an. Ama dolar bin lira sınırını zorladığı zaman, deyim : «Beşbinliğe kurşun atma» olarak değiştirilmelidir.

Bu örnekler daha da çoğaltılabilir. Ama ben diğerlerini size bırakayım.

Yalnız bir deyim daha var ki temelinden değişmesi gerek. Hani şu sık sık kullandığımız : «Gavur parasıyle beş para etmez!» sözümüz.

Her gün döviz kurlarını izledikçe bu sözün gülünçlüğü buruk bir acı bırakıyor içimde

———oOo———

dirilis

MUZAFFER ABAYHAN

Haticey'le evlendiğimizde, «Evlendik; mutluyuz» diye duyuru vermiştik gazetenin birine. Aradan üç ay geçmişti ve Hatice'yi bilmem ama, ben yuvamızın üzerinde kara bulutların toplaştığını duyumsuyordum. Bunun nedeni Hatice'nin aşırı dindar oluşuydu. Onun gözüyle bakarsak da, benim imansız oluşum.

Bendeki iman zayıflığı ailemden geliyor. Ne annemin, ne de babamın bir kez olsun namaz kıldığını, ya da oruç tuttuğunu görmüş değilim. Babamın memur oluşu yüzünden pek çok yer dolaştık. Çoğu zaman da tutucuların egemen olduğu kentlerde yaşadık. Öylesi yerlerde anneciğim hep başörtülü gezdi ama, yine de namaz kılmadı. Ramazanlarda sahur zamanı kalkıp lambaları yaktı ama, oruç tutmadı. Başörtülü gezmek, sahur zamanı kalkıp lamba yakmak ibadet sayılırsa, sevgili anneciğimin bu kadarcık bir ibadeti var. Babamda o da yok.

Karımın dindarlığı da ailesinden geliyordu. Annesi iki, babası üç kez hacı olmuş. Evlerinin duvarları dinsel resimler ve yazılarla dolu. Kutsal renk olduğu için, tüm eşyalarını yeşile boyamışlar. Televizyon ekranının önüne bile yeşil cam koymuşlar.

Hatice'yle ilk kez bir belediye otobüsünde karşılaşmıştık. Üzerinde uzun, açık yeşil bir pardesü, başında «sıkma baş» denilen türden al bir başörtü vardı. Onunla karşılaşmadan önce, öyle giyinmiş kadınlara bakamazdım. Tedirgin etmek korkusuyla sakat bir insana bakamamak gibi bir duyguydu bu. Ama o gençti, güzeldi, başörtüsünün alı yanaklarına vurmuş gibiydi ve ben gözlerimi ondan alamıyordum. O da işin ayrımına varmıştı. Yanındaki arkadaşıyla fısıldaşıyor, gülüşüyor, arada bana kaçamak bakışlar sunuyordu. Arkadaşı da kendisi gibi giyinmişti, ama onun başörtüsü al değildi.

Otobüsten indikten sonra, onları sokak çapkınları gibi izleyip, oturdukları yeri öğrendim. Burası köyden gelme yoksul insanların yaşadığı bir mahalleydi. Hatice'nin evi, çevresi demir çubuklarla çevrili bir gömütün tam karşısındaydı. Bazı kişilerin dua ederek çevresinde döndüğü, demilrerinde renk renk bezlerin asılı olduğu bu gömütün Mırmır Baba Yatırı olduğunu daha sonra öğrenecek ve dua ederek dönmekte olanların arasına katılıp annesine çaktırmadan Hatice'yle işaretleşecektim.

Bir zaman böylece işaretleştik. Arada bir buluştuk. Buluştuk ama, elimin eline değmesine izin vermedi. Sonra görücüler gönderdim. Yalancı tanıklarla, üstün rol yeteneğimle Hatice'nin babasını dindar bir genç olduğuma inandırdım. Evlendik.

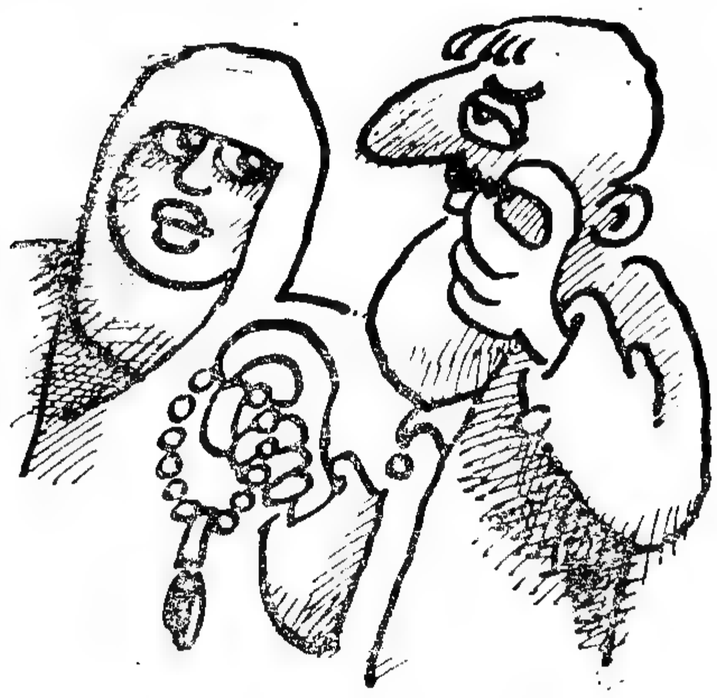

Karımı kısa zamanda çağdaş bir kadın haline getirebileceğimi sanıyordum. Aradan birkaç hafta geçince bunun pek kolay olmadığını anladım. Yapabildiğim tek şey, onu daha küçük bir başörtü bağlamaya razı etmek oldu. Bana karşı tatlılıkla direnmesi başlangıçta hoşuma gidiyordu ama, sonraları sinirime dokunmaya başladı. Yeni evli olmamıza karşın, doğru dürüst sevişemiyorduk bile. Ne zaman onu öpmeye kalksam,

— Aptestim bozulur! deyip kaçıveriyordu yanımdan.

— Acımasız kadın, hiç olmazsa yanağını koklayayım! diye haykırıp kovalamaya başlıyordum ben de.

Bir yandan yemek masasının çevresinde koşuyor, bir yanda da birbirimize söz yetiştiriyorduk:

— Yeniden aptes alsan ölür müsün kız?

— Olmaaaz! Ben gün ortasında bile bile aptes bozamam.

— Ne gün ortası be; televizyon açılacak neredeyse!

— Vallaahi olmaz! Yatsı namazından önce olmaz!

— Hiç olmazsa biraz okşayayım a kalpsiz

— A aa! Damarına şeytan girmiş galiba senin. İştahını geceye sakla.

— Hele dur, ben seni bir yakalayım!

— Sen o göbekle beni zor yakalarsın güzelim.

Hatice haklı tabii.. Biraz daha koştuktan sonra bitkin gövdemi kanepeye zor atıyordum. O da karşımdaki koltuğa oturuyor, pazarlığa yeniden başlıyorduk:

— Birazcık ensemi ovalasan ne olur?

— Olmaz!

— Peki yanıma gel, birbirimize hiç dokunmayalım?

— Olmaz!

— Kalkarsam pataklarım ama

Gülüveriyor Hatice. Biliyor dövmeyeceğimi. Dövecek bile olsam yakalayamayacağımı..

Uzun sürdü ama, sonunda kafamı çalıştırdım. Hatice'yi namazdan da, niyazdan da vazgeçirecek bir dümen buldum .Bir gün Hatice namaz kılarken kendimi yere atıverecektim. Daha önce kayınbabamı dindar bir genç olduğuma inandırmak için kullandığım üstün rol yeteneğimi, bu kez Hatice'yi öldüğüme inandırmak için kullanacaktım. Hatice ağlayarak üzerime kapanacak ve «Ah, ben ne yaptım! Kocacığım son soluğunu verirken ona bir yudum su bile yetiştiremedim. Keşke o sağ olsaydı da, ben hiç namaz kılmasaydım!» diye saçlarını yolmaya başlayacaktı. İşte o anda ben dirilecektim. O günden sonra da, kumrular gibi sevişerek mutlu yaşayacaktık.

Ölü taklidimin başarılı olması için, çalıştığım yerde birkaç deneme yaptım. Güvenli olmak için de, son denememi sekreterin odasında gerçekleştirdim. Zavallı kız çığlıklar atarak kaçınca, zamanın geldiğini anladım.

O gece, karım yatsı namazını kılarken «Aaah! Haticee!» diye inleyip kendimi seccadenin yanına bırakıverdim. Açık gözlerim tavanda, sağ elim yüreğimin üstündeydi. Hatice bir an namazı sürdürmekle sürdürmemek arasında bocaladı. Sonra üzerime eğilip beni sarsmaya çalıştı. Yüreğimin üstündeki eli-

→

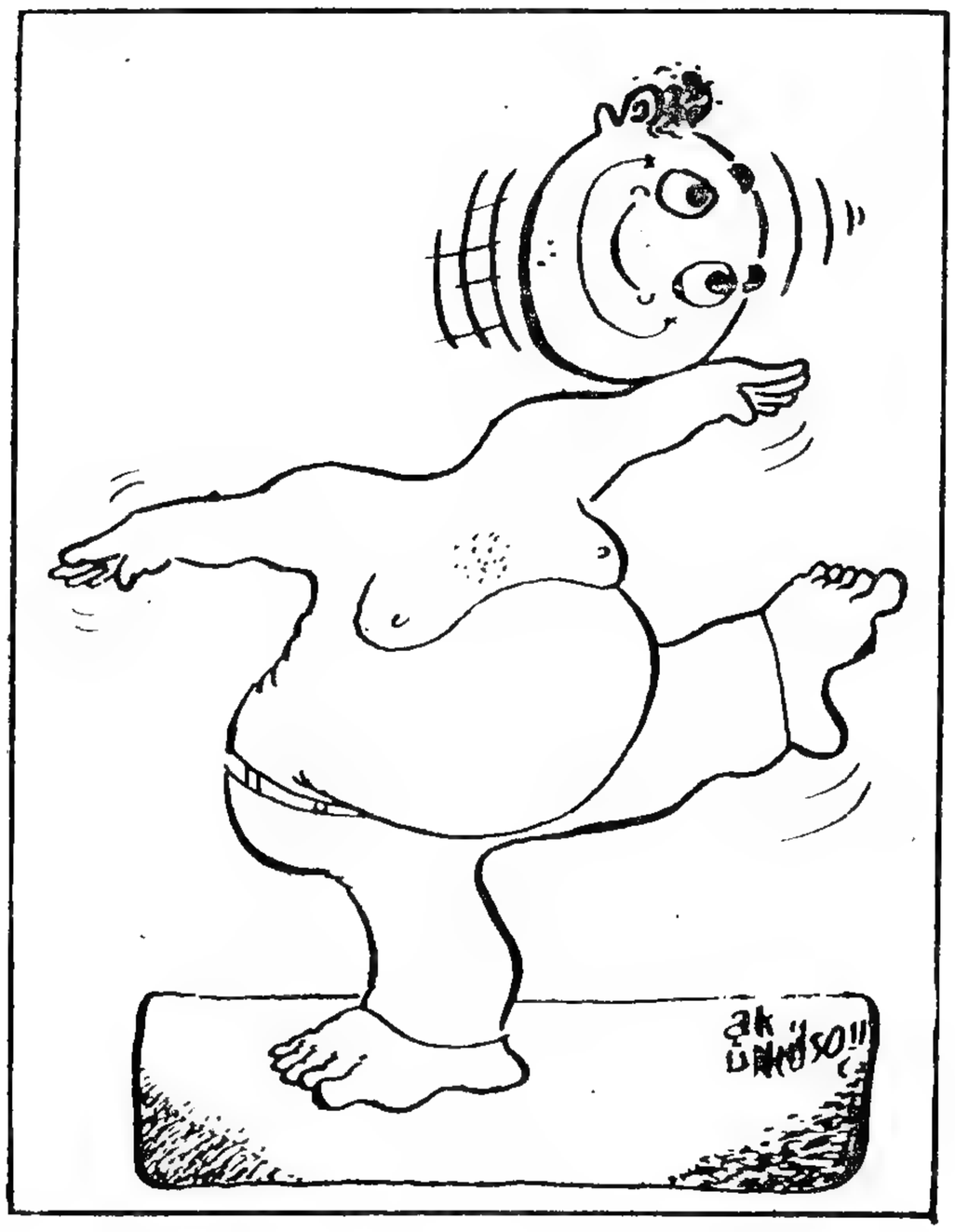

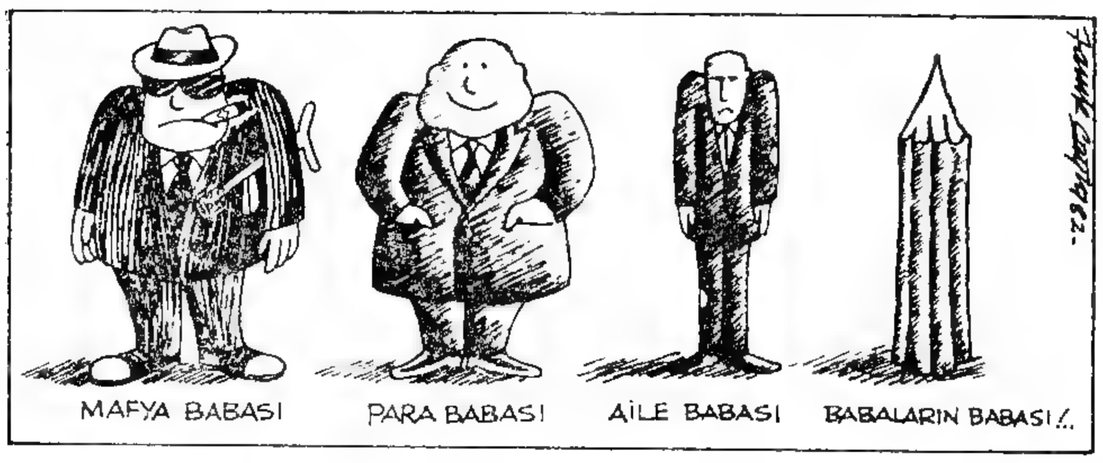

DAHA GÜZEL BİRŞEY...

Savaş BÜKE

— Nc olur yâni bugün maça gitmeyiversen? Başbaşa oturalım...
— Olur mu canım? Ben bu işin hastasıyım...
— Canım ne var bu denli hasta olacak? Oturalım işte, birlikte olalım...
— Hastayım hasta...
— Yetti bu **hastalığın be...**
— Yetmedi hanım yetmedi hastayım hasta...
— Ben beraberlikten daha güzel birşey düşünemiyorum. Sen düşünüyor musun?
— Düşünüyorum elbet...
— Neymiş o?
— Galibiyet...

——oOo——

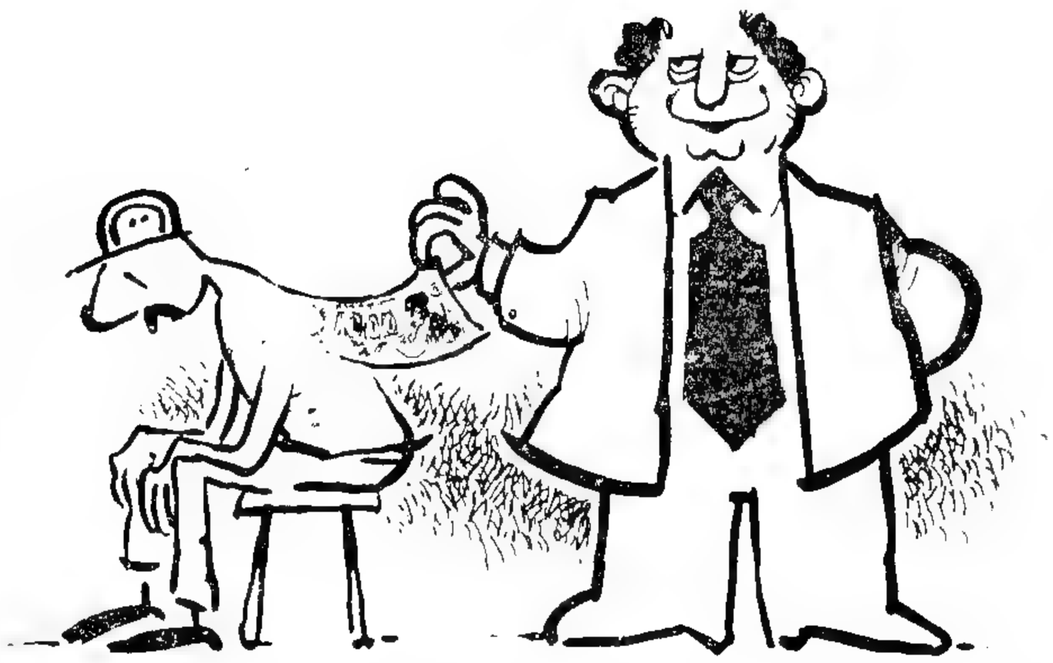

mi kendiliğinden düşüyormuş gibi yere bıraktım. «Hiii» diye bir inleme çıktı karımın dudakları arasından. Sonra beni birkaç kez güçlüce sarstı. Oralı bile olmadım. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. «Ah, ben ne yaptım Kocacığım son soluğunu verirken ona bir yudum su bile yetiştiremedim. Keşke o sağ olsaydı da, ben hiç namaz kılmasaydım!» deyip saçlarını yolmaya başladığı an dirilecektim. Ama o, kendi saçları dururken benim saçlarıma asıldı. Hem asılıyor, hem de çığlık çığlığa ağlıyordu:

— Ah cehennemi boylayasıca! Ah domuz! Beni alıp da üç aylık taze gelinken dul bırakacağına, üç ay önce geberemez miydin? Şimdi ben ne olacağım? Ne halt edeceğim şimdi ben? Cevap versene domuz! Cevap versene! Cevap versenee

— Saçımı bırakasana kaltak! diye cevap verdim.

Gözlerini kocaman kocaman açıp yüzüme baktı bir an, sonra bayıldı. Ayıltmak için çok uğraştım. Ayılttıktan sonra tek bir söz söylemeden kapıyı vurup çıktım. Amaçsız dolaştım sokaklarda. Karımın bu denli duygusuz olabileceğini kabullenemiyordum. Erkeklik gururum, insanlara olan sevgi ve güvenim engel oluyordu buna. Yine de biraz sakinleşmiş olarak döndüm eve. Anahtarı deliğe sokarken karımın sesini duydum içeriden:

«Bacacılar yüksek yapar bacayı

Şimdiki kızlar kendi bulur kocayı»

Gerçi zavallı karıcığım arada bir türkü söylerdi ama, böyle oynak bir türküyü böylesine yüksek sesle söylemesi hiç de iyiye işaret değildi. Karımın akli dengesini yitirmiş olabileceğinden duyduğum korku, içeri girince daha da arttı. Evliliğimizin ilk günlerinde almış olduğum, ama her yolu denediğim halde bir kez olsun giydiremediğim mor gecelik vardı üzerinde. Dahası James Bond filmlerindeki dilberler gibi vücudunun yarısını oturma odasının eşiğinin ardında saklamış açıkta kalan bacağını bir balerin inceliğiyle eşiğe kondurmuştu. Yüzünde pak çapkın ve pek kırmızı bir gülümseme vardı. Önce deneyimsizliğinden sandım ama, oturma odasındaki masaya bir göz atıp da çok azı içilmiş rakıyı görünce karımın yüzünün yarısının neden rujla boyalı olduğunu anladım. Birbirimize bir şey söylemeden uzun uzun öpüştük, koklaştık. Sonra da oturup rakıyı içtik.

Şimdilerde karım benden daha çağdaş. Kumrular gibi sevişiyoruz. Sık sık «Bizim gibi mutlu bir çift daha var mıdır ki şu koca dünyada?» diye düşünüyoruz. Yine de bazı küçük anlaşmazlıklarımız oluyor tabii. Sözgelimi, geçen hafta Kırmızı Gül Gazinosuna gittiğimizde giydiği tuvaleti, ben gereğinden fazla dekolte buldum. Ama böyle şeyler uygarca tartışmasını bilen bir çift için hiç sorun değil. Eskilerin deyişiyle, bunlar evliliğin tuzu biberi.

Sanatçı Tavrı

Nezih TAVLAŞ

İyi bir sanatçı nasıl olmalıdır? Aslında sanatçı olunmaz, sanatçı doğulur. Eğer doğulamamışsa sanatçı olunmaya çalışılır. Bu nasıl olur?

Öncelikle, kendinizi uzaktan yakından farkettirebilecek bir giysi bulmalısınız. İnsanların kürklerine önem veren bir ulus olduğumuz için bu giysiniz size karşı tavrın en belirleyici özelliği olacaktır.

Başınıza iliştireceğiniz bir hindi tüyünün sizi toplumdan ne kadar ayrı bir yeer götüreceğini tahmin edemezsiniz. Boynunuza takacağınız fular entellektüelliğinizi, bakırdan güğüm ya da ibrikler bu va-

tanın topraklarından çıktığınızı kanıtlayacaktır. Yorgan desenli bir gömlek sıla özlemini, yörük bir kemer içteki karmaşa ve öfkeyi çok iyi yansıtır. Bunların altına giyeceğiniz golf pantolon batı kültürüne hiç de yabancı olmadığınızı gösterecektir.

Giysi sorununu çözümlediğimize göre gelelim sanatçı tavrına, bu konu çok önemli.

Hiçbir şeyi beğenmeyeceksiniz. Beğenisizlik başlı başına bir sanat akımıdır. Siz de bu akımın bir sanatçısısınız, bunu aklınızdan hiç çıkartmayın.

Pratikte nasıl olacak bu iş? Örneğin, bir resim sergisi, kokteylde lafı fazla uzatıp, hemen tüyemediğiz için tablolara bakmak zorunda kaldınız. Tablonun karşısına geçip gözlerinizi kıstıktan sonra, boynunuzu kafa atacakmış gibi geriye doğru çekip öyle kalın. Resim konusunda söylenecek belirli sözler vardır. Bunlar; Neo-Expressionism, Rölyef, Natür-mort, Yeni Figüratif Akım, D Grubu, Standart Resim Kuralları ve Ne kadar da ucuz'dur. Bunlardan dilediğinizi seçip kullanabilirsiniz. Söyleyeceğinizin olumsuz olması, sanatsal bir olumluluktur.

Kitaplar ve yazarlar konusuna gelince, hiçbir kitap ve yazarı beğenmediğinizi her yerde ve her fırsatta açıklarsanız, hiçbir Allahın kulu da çıkıp, nesini beğenmiyorsun diye sormayacağından çok rahat edeceksiniz. Bütün yazarlara «o mu, bırak yaramaz?», «bu mu, beş para etmez!», «şu mu, karaktersizin biri!» gibi sanatsal ve estetik yargılarla yanaşarak kültürünüzü ortaya dökün. Bunları söyleyince çevrenizdekiler neden kitapları okuyamadığınızı çok iyi anlayıp, size hak vereceklerdir. Nerde o eski klasikler!» deyip, Sefiller'i, Goriot Baba'yı övün, unutmayın ki bunlar herkes tarafından beğenilmeseydi klasik olmazlardı.

Fotoğrafın sanat olup olmadığına ilişkin bir tartışmada, sanatçı olarak alınacak en güzel tavır; fotoğraf sanatının sanatla en ufak ilintisinin olmadığını söyleyebilmektir. Bunu «Ne yani Stüdyo Hamdi'nin yaptığı da sanat mı?» sorusuyla pekiştirin.

Anlamını çıkaramadığınız karikatürlerin sayısı oldukça fazla olabilir. Hiç üzülmeyin ,suç sizde değil. Karikatüristler gelişmemiş insanlardır, eğer akıllı olsalardı dertlerini beş yaşındaki çocuklar gibi çizerek değil, yazarak anlatırlardı. Bunların çizdiklerinin Avrupa'da, dünyada ödüller aldığını duyunca hiç şaşırmayın, jüriler de Allah'ın kullarından oluşmuştur, hata yapabilirler.

Konserlerde iki-üç dakikada bir «Aaaa! Bu hata yapılmazdı» diyerek müzik bilginizi ortaya koyun. Yanınızda oturanlar hatanın nerede yapıldığını bilemediklerinden size hayran hayran bakacaklardır. Ara sırada «Galiba piyanistin morali bozuk» veya «Şef biraz gergin» gibisinden psiko-müzikal tespitlerde bulunun. Bundan amaç, çevrenizdekilere müzisyenleri özel hayatlarında da tanıyormuş izlenimini vermektir. Ara verildiğinde fuayede, müzik üzerine konuşurken yararlanacağınız sözler; Süit, sol majör, Opus 38, Soprano, İtalyan Capriccioso'su ve bu salonun akustuği berbat'tır

Bütün bunları eksiksiz yerine getirdiğinizde iyi bir sanatçı olmuşsunuzdur Yakında bir sanat dergisinin yayın yönetmenliği teklifi gelecektir. Bir sanat dergisini nasıl yöneteceğinizi de ben söyleyecek değilim, az çok gençliğinizde takım kaptanlığı yapmışsınızdır.

——oOo——

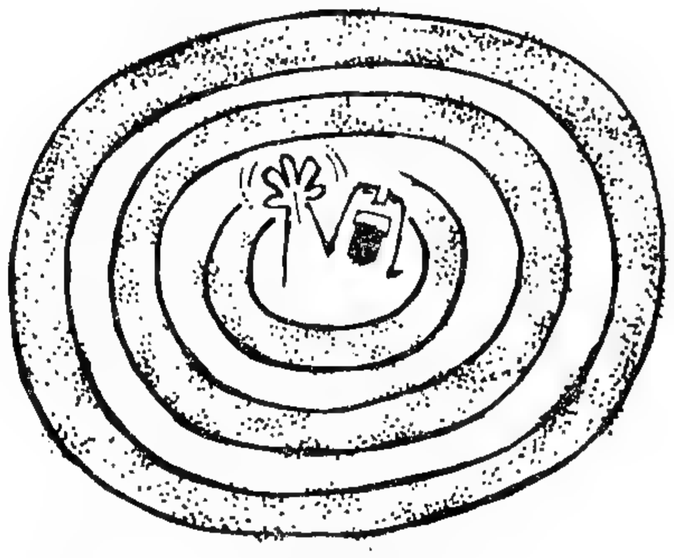

İDDİA EDİYORUZ :
TARIH SIKICI DEĞİLDİR!

Baltacı Mehmet Paşa'nın çadırına geldiğinde, Katerina'nın üzerinde sadece tanga cinsi bir mayo olduğunu ve bu durum karşısında Baltacı'nın «Bre Katerina, gelip kürkümün içine giresün ve dahi üşüimeyesün» dediğini...

Alman delegenin kazayla yellenmesinin Versay antlaşmasını hiç etkilemediğini...

Sezar'ın ölürken «Bürütüs tarafından bıçaklandığıma yanmıyorum da, ileride tarih okuyacak öğrencilerin başına birkaç sayfayı daha bela edemeden gittiğime yanıyorum» dediğini...

BİLİYOR MUYDUNUZ?

Bilmediğiniz daha neler var neler! Kurslarımıza katılın ve tarihin ne kadar eğlenceli bir ders olduğunu görün. Eylül sınavlarında ne olacağını Allah bilir.

HOŞÇA VAKİT DERSHANESİ

——oOo——

Zamanımızdan bir milyon yıl sonra ansiklopediler, bugünkü antroloji kitaplarında bulunmayan bir yüksek primat türünden söz edecekler: **Homo satiyom irifallus.** Bu tür hakkında kısaca şu bilgileri verecekler: Zamanımızdan bir milyon yıl önce, pazar ekonomisi koşulları içinde, bu ekonominin de en kötü işlediği ülkelerden birinde, **Homo sapien sapiens'ten** (yani «insan»dan) farklılaşarak oluşmuş bir canlıdır. Yukarıdaki resimde türüne özgü dazlak tepesi, kırçıl favorileri ve çatal çenesi ile **irifallus görülmektedir.**

Homo satiyom'u irifallus yapan, elbette çatal çenesi değildi; ne adının son sözcüğünün belirttiği gibi iri iniş takımlarıydı, ne de «parlak» kafası, «yuvarlak» kafatasıydı; fakat kafasının içindeki düşünceler, bu düşünceleri türeten toplumsal çevre bu düşüncelerin ürünü olan davranışlarıydı.

İrifallus'un prototipini **Homo sapiens**'de görülen bir mutasyon (genetik farlılaşma) yarattı; yetmedi, bir virüs onu türüne özgü «erdemler »ile donattı. Genetik yapısındaki farklılaşma, onda, adının son bölümünün dayandığı fizyolojik değişiklikleri yaratırken, virüs onun «satma» hastalığına yakalanmasına yol açtı. Hayır, dizgi yanlışı yok, «sıtma» değil, «satma hastalığı». Virüsün ona kesin olarak ne zaman girdiği bilinmiyor. Belki doğmadan önce, anasının rahminde, ya da doğumdan az sonra, büyüklüğü karşısında şaşırıp, doğum **bittiği için çıkardığı** eldivenlerini takmayı unutarak, kendini alamayıp, amma da okkalıymış» diye eliyle tartarken, ebesinin ellerinden. Bu, onun bedelini (satma hastalığıyla) ödeyerek aldığı ilk ve son şeydi. Çünkü bundan sonra **İrifallus,** karşılığını vererek hiç bir şey almadı, ve karşılığını (fazlasıyla) almadan hiç bir şey vermedi. Bu iki önermeden, İrifallus'un hiç bir şey üretmeyen, ama her şeyi tüketen **omnivorus** (1) bir canlı olduğu sonucu çıkar.

Satma hastalığı küçücükken İrifallus'un yakasına yapıştı. İnanmazsınız, daha tırnak kadar bir hiç iken, naptı yaptı, anasının donunu babasına sattı. İrifallus'u daha sonra komşusunun kümesindeki yumurtaları satarken görüyoruz.

Okul çağında, sınıfın en yaşlısı için sınıf mümessili yapılan «tek kart»ı, ille de «çok partı» diye diye devirip, çiçeği burnunda kısrak «Mor at»ı seçtirerek, ileride yaman bir politikacı olacağını gösterdi. Mor atın sırtında, elleri başının üzerinde kenetli, sağa sola caka satarken, köşe başında, eli kamçılı, bacağında «tamkülot» pantolon, ayağı çizmeli, çizmesi mahmuzlu birisiyle karşılaşınca, dengesini yitirip attan düştü. Evliya Halefi tarafından yazılan «siyasetname ve cinayetname»de, rivayet olunur ki, işte o gün, geriye doğru taranmış, başına kara takke gibi yapışan düz siyah saçları, bir gecede kırlaşıp dökülmüş, kafasının «parlak»lığı ortaya çıktığı gibi, ensesinde ve şakaklarında kalan saçları da, zekasının kıvraklığını göstermek istercesine kıvırcıklaşmıştır. Öyle ki kendisini unutturmak üzere bir süre ticaretle uğraştıktan sonra, siyaset alanlarında yeniden «göbek gösterdiğinde», en yakınları bile tanıyamamıştır.

Siyaseti, kendini unutturuncaya kadar bırakıp ticaretle oynamaya başlayınca, el üstünde «yerli mallar» haftaları düzenledi, kooperatifler açtı; el altından Avrupa malı, Amerikan havalı, Japon tansığı (mucizesi) naylon çoraplar, oyuncak arabalar, kokulu kalemler sattı. Kara Korsan'ın ülkeyi kasıp kavurduğu yıllarda, üstte Allah var (bilin bakalım altta kim var?) onun bulunduğu yerlerde (elbette parası pulu olan) kimse mübarek ramazan gününde bir kaşık yağsız, bir topak şekersiz kalmadı. Bu yüzden, «geceleri alıp gündüzleri satan «Kara Korsan odur» diye iftiralara uğradı.

Kara Korsanın fink attığı günler geçip, mallar depolarda birikmeye başlayınca, gazeteciliğe başladı. Satış mikrobunu bu kuruma da bulaştırıp, gazeteyi mallarını satmak için bir olta gibi kullandı. Oltaya geçirilmiş kıvranan karılara kızlara kapılar, ucuz gazeteyi kapan, aydığında, indirimdi, kurraydı, kupondu derken, tuz dolabı, teneşir makinası, ayvaz bıçağı gibi taksitlerinin altından kalkamayacağı malların altına girdiğini anladığında, iş işten geçmiş oluyordu.

Gazetesini satarken, «Hürit, Mürit, Kovadis, Vaaaataaaan» diye bağırarak sattığı, sonuncusu dışında gazetelerin adlarını yuttuğu için, arkadaşları yalnızca bu vatan sözünü anlarlardı. Bu yüzden kendisine «Vatan Satan Kahraman» adını takmışlardı. Böylece, kahramanımızın adını Kahraman olduğunu da belirtmiş olduk

Sattığı gazeteleri okumaz, resimlerine ve manşetlerine bakardı. İstanbul'un saatlerini, köprülerini, gemilerini yapan, zamanın ünlü «yapıcısı» Muhteşem Süleyman'ı ile, bunları satan zamanın ünlü «satıcısı» Sülün Osman'ın başarılarını veren haberlerle beslendi. Ama onun gözü çok daha yükseklerdeydi; kendi kendine «Ben Muhteşem'den akıllıyım, ne diye ter döküp kendim yapayım, Muhteşem'in yaptıklarını satacağım. Satıcılıkta Sülün'ü de aşacağım. O yolları, köprüleri mi sattı, ben kentleri, denizleri, gökleri, ayları, yıldızları ile ülkeleri satacağım» derdi.

Satamayacağı hiç bir şey ilgi duymadığı, silgilerle ilgilendiği, bilgilerle ilgilenmediği için, Kahramanımız okuyamadı. Böylece hayatını kırtarmış oldu. Dayısının yanında emlak komisyonculuğuna başladı. Dayısı alıyor o satıyordu. Satacağı malları öylesine allıyor, pulluyor, öylesine ballandıra ballandıra anlatıyordu ki, ağzından bal akıyordu. Dudaklarından çatal çenesine doğru sızan balları, parmağıyla sıyırıyor, sonra parmaklarını yalıyordu. Onunla birlikte alıcılar da parmaklarını yalıyorlardı. Vatan Satan Kahraman **(İrifallus)** bu işte, aynı malı iki hatta üç kişiye sa-

tabilecek kadar ustalaştı. İleride, üç yüz kişiye, üç yüz bin kişiye satabilecek kadar uzmanlaşacaktı.

Kendini unutturup siyasete geri döndüğünde, içine girdiği «dinci ve cinci» partinin teknesi batma tehlikesi geçirince, Allah'a olan inancını yitirdi, arkadaşlarını satıp «ürkütücü ve korkutucu» partinin gemisine bindi. O da varacağı son limana varıp yükünü boşaltınca, kaptanının kendisi olacağı bir gemi yapmaya karar verdi. Arkadaşlarını satması karşılığında kendisine verilen paralarla, açılan iç ve dış kredilerle, yeni bir tekne yaptı. Aslında batan da, yeni yapılan da aynı armatörün tekneleriydi. Ama tekelciliği rekabet havası altında gizlemek için bu yola gidilmişti. Böylece, «maddeci ve haddeci» partiyi kurmuş oldu.

Ve işti **İrifallus**'u, namı diğer Vatan Satan Kahraman'ı yeni teknenin kaptanı olarak gemler dolusu malları satarken görüyoruz. Ama beklcyin, kendisi satıcılık, karyerinin basamaklarını hızla tırmanacak, malları, malların senetlerini, karşılığı mallar bulunmayan senetleri satmaktn geçip, «senetlerin gelirlerini» satmak gibi, «soyutun soyutu» bir satış kuramını ileri sürüp, kendisinin «ınalın malı» olduğunu gösterecekti.

Vatan Satan Kahraman bu satış başarılarını görünce, kendine güveni geldi, dahası megalomanik bir havaya girdi. «Ben iyi bilirim», «ben iyi yaparım», «yaptıktan sonra dönüp, bir de, iyi yapmış mıyım diye bakarım» demeye başladı. «Ben özel yaparım», «Ben gözel yaparım», «yaptıktan sonra, kimse sökemesin diye bir de kazık atarım», «Ben yukarı çıkarım, ben aşağı çekerim», «Ben indiririm, ben bindiririm», «indirdikten sonra da bindiririm» gibi sloganlarla ortaya çıktı. Aslında yapacaklarını önceden açık açık söylemekteydi. Ne var ki bunlar bir seçimde vatandaşa vaad edilecek şeyler olmadığına göre, herkes ardında baş ka anlamlar aradı. Sloganlarını kadınlar farklı, erkekler farklı yorumladı; işçiler farklı, «işverenler farklı, «işvermeyenler» farklı; herkes gönlüne göre. Ve sayın seyirciler işte böylece, herkes ona soyunu verdi (işte bu dizgi yanlışı, bir «s» fazla düşmüş, «oyunu verdi» olacak).

İktidara geçtikten sonra, verdiği sözleri yerine getirmenin, adının hakkını vermenin zamanının geldiğini kavradı. Önce küçük parçalar satarak işe başladı. Örneğin, «üs» verdi, üstüne üstlük aldı. Köprü sattı, baraj sattı, çiftlik sattı, garaj sattı. Bu tür satışların girdisini çıktısını iyice öğrendikten sonra, uluslararası konjonktürü yakalayıp, punduna getirince de, vatanı satacaktı. Böylece sağlayacağı gelirlerle, vatansız kalan vatandaşlarını açlıktan, fukaralıktan kurtaracaktı. Ne var ki vatan satmanın, hele bunu açık açık yapmanın, ülkenin yasalarına göre ağır bir suç sayıldığını o «çok iyi biliyordu.» Kendisini böyle bir riske sokmayacak kılıfları hazırladı. Malları değil sözde malların mülklerin gelirlerini satacaktı. «Bak» diyecekti, «malı kendinin bil, tapusu bende kalsın; 9 yıl, 99 yıl, 999 yıl tepetepe kullanırsın, gelirlerinin birazını bize bırakır, gerisinden yararlanırsın.»

Ne var ki Vatan Satan Kahraman, vatanı satma projesini uygulamaya kalkmadan, önce vatanın üstündeki «sürü» olarak gördüğü kimseleri, hayvanat bahçelerindeki aslanları ucuz «etgücü» ile beslemek için satmaya kalkınca, kendisine olan hayranlıklarından dolayı karşısında birkaç kez bayıldıktan sonra, en sonunda, karınlarının gurlaması, aslanların gürlemesi ile ayılan ulus tarafından geminin kaptan köprüsünden denize itiliverecekti.

İşte bu adamdan ve onun kurduğu düzenden, yeni bir canlı, **Homo satiyom irifallus** türemişti. İrifallus'un sayısının hızla artması karşısında **Homo sapiens** baktı, o **irifallus**'u yemese **irifallus** onu yiyecek, Zeus'un Kronos'a yaptığını yaptı (2). Böylece **irifallus** türü ortadan kalktı.

Türün başına gelenler böyle, atasının (Vatan Satan Kahraman'ın) başına gelenlere gelince: Köprüden denize itilip düşürülünce, ölmediyse de, aldı kendini bir düşünce. Hızla yaşlandı. Yaşlanınca, nesi var nesi yoksa daha önce sattığından, çocuklarına miras bırakacak bir iğnesi kalmadığından, oğulları babalarına bakmaz oldu; vatandaşları, geminin kaptanı olduğu sırada kendilerini aslanlarının önüne atmaya kalktığı için, kimse önüne bir lokma ekmek atmaz oldu. Eşini, dostunu, yakınlarını, partisini ve hatta eski «sınıf arkadaşlarını» bile satmaya kalktığı öğrenildiği için, yakarılarına kimse kulak asmaz oldu. Yoksulluk ve vicdan azabı içinde kıvrandı durdu. Kıvrandı da herşeyi, herkesi satma huyundan vaz mı geçti? Ne gezer; satacak birşeyi kalmayınca, önce ruhunu şeytana sattı. Ve azrailin karşısına dikileceği günler gelip çatınca, «nasıl olsa alacak, ben bedavaya mal kaptırmam, bedava alacağına parayla alsın bir gün önce alsın» diye bedenini azraile satışa çıkardı. Azrail baktı, baktı, nesini alsın ki adamın; ruhu yok, bedeni çürümüş, ciğeri desen beş para etmez. Sonunda «irifallusun için bir pul veririm» dedi; o da kabul etti.

Homo satiyom irifallus, canlılar dünyasının sınıflandırılmasında (Taksonomide) kulllanılan Latince sözlüklerden yapılmış bilimsel bir terim olup, «satan adam - iri kabık atan adam» anlamına gelmektedir (evrirenin notu).

(1) **Herbivorus,** «otobur»; **carnivorus»**, «etobur»; **omnivorus,** hem et, hem ot, hem at yiyen «çokobur» anlamına gelmektedir (çevirenin notu).

(2) Zaman Tanrı Kronos, baştanrılığı elimden alırlar diye, karısı Yer Tanrıça Gaia'dan doğan çocuklarını doğar doğmaz yutuyordu. Gaia, bir keresinde, kundakladığı bir taşı yutturarak, Zeus'u saklayıp kurtarabildi. Zeus büyüyünce gördü babasının anasına yaptığını. Kronos'un Gaia'ya dimdik yaklaştığı bir sırada, tırpanıyla babasının fallusunu biçti; ve babasının yerine geçti, böylece Freud'un «Oedipus kehaneti» gerçekleşti (ç. devirenin notu).

———oOo———

Levent GÖNENÇ

CIBILIN BAĞIŞIKLIĞI

Etkilemez bizi
Zam etkilemez ağbi.
Alıp verdiğimiz mi var zaten
Yediğimiz içtiğimiz ne ki...

TAHSİN ŞENTÜRK

Japon Mucizesi gerçekleşiyor

MEHMET ERDEM

O'nu, bizim Alkan'ı uzun zamandır görmemiştim. Oysa okulda en yakın arkadaşlarımdan biriydi. Hatta bir aralık ortak iş yapmayı bile tasarlamıştık. Alkan ile Gazetecilik Yüksek Okulu'nda dört yıl birlikte sürtmüştük. Okul bitince ikimiz çok iş aramıştık. Askerlik öncesi hangi kapıyı çaldıksa, «askerliğinizi yapın ondan sonra» yanıtını almıştık. Sonra ben askere gittim. Askerlik dönüşü çaldığım kapılar «iş yok!» yanıtıyla bir bir kapanmıştı yüzüme.

Askere gidince O'nun izini yitirdim. Askerlik dönüşü de iş derdine düşünce bir daha Alkan'la görüşememiştim. Geçenlerde İzmir'de rastladım O'na. Bir iş için gitmiştim İzmir'e. Dar zamanımdı, onun için bir an önce dönmek için ivecen davranıyordum. Kemeraltı'nın Konak çıkışında, o kalabalıkta :

— Yusuf! Yusuf! diye birisinin seslendiğini duydum. Çevreme bakındım, milli piyango satıcıları, boyacılar, tartıcılar, ile diğer satıcılar doluydu ortalıkta... kalabalıkta boşuna arandım adımı sesleneni.

Gene sağıra ses geldi oğlum Yusuf, dedim yürüdüm. Bu kez aynı ses :

— Kıvırcık! Kıvırcık Yusuf! deyince, ayıldım. Kıvırcık, benim saçlarımdan dolayı okuldaki takma adımdı. Bu kez de yanlış anlamış olamazdım ya. Çünkü ünleyen hem adımı, hem de okul sıralarındaki takma adımla sesleniyordu bana. Durdum, arıyorum kalabalıkta adımı sesleneni. Yok. Yok. Tam dönüp yürüyeceğim ki, piyango satıcılarından birisi gülerek bana doğru geliyor. İyice bakıyorum gelene. Bilet satmak için bu da yeni bir taktik olmalı diye düşünüyorum. İyice bakınca bir de ne göreyim; bu bizim Alkan'mış be!

Ben de koşuyorum O'na doğru. Sarılıyoruz birbirimize. Şapkasını çıkarıp elıne alıyor.

— Hay Allah, diyorum. Nasıl da tanımadım Alkan seni? Hiç değişmemişsin de...

— Gel seni iş yerine götüreyim diyor. Yürüyoruz birlikte, az ötedeki köşebaşına dek. Boy da ölçen cinsinden bir tartı aygıtı duruyor orda. Üstünde «YÜKSEL TAHSİL TARTICISI» yazıyor. İşte burası benim mekan, diyor. Başka birşey söylemesine gerek kalmıyor. Tartı aygıtının üstündeki yazı herşeyi özetliyor.

— Otuzuna merdiven dayayıp da, işsizler ordusunun bir neferi olarak, baba beyin güdük emekli aylığına ortak olmak ağırıma gidiyordu. Dedim baba beye, bana bir tartı aygıtı al... Ayıp değil ya? Anlıyacağın burada hem milletin boyunu ölçüyoruz, hem de umut satıyoruz; «YA ÇIKARSA» diye, diye. Eh Allah'a şükür, baba beye yük olmayacak kadar kazanıyoruz işte,

dedi. Bakarsın böyle böyle köşeyi döneriz bir gün! Allah, yürü ya kulum! deyiverir, hiç belli olmaz. diyerek o ünlü kahkahalarından birini daha savurdu kalabalığa doğru. Epeyce bir güldükten sonra : Sen ne yapıyorsun? İyi bir iş bulabildin mi bari? dedi.

— Devlet Baba'ya kapılandık, dedim. Onuncu derecenin dokuzuncu kademesinden alıyorum aylığımı. Zorunlu kalınca, lise mezunları için açılan sınava girdim. Anlıyacağın lise diploması ile girdim işe. Elhasıl yuvarlanıp gidiyoruz işte...

Alkan'la ben bir araya geliriz de, konuşacak konu mu bulunmaz. Konu konuyu açtı. Söyleşimiz iyice koyulaştı. Bu arada o da işini hiç aksatmıyordu hani. Bir yandan tartılmak istiyeni, tartıyor. Öte yandan söyleşi arasında, «MİLYONLAR SİZE DE ÇIKABİLİR!» diye bağırıyordu.

— Gel senin de boyunun ölçüsünü alalım, dedi.

— Şirketten mi? diye takıldım.

— Ayıp ediyon abicim, dedi tezgahtar ağzıyla.

Çıktım baskülün üstüne.

— Oooo, seksen bir kilo, dedi. Eee, ne de olsa Devlet ekmeği yiyorsun. Şaka bir yana oldukça kilo almışsın?

Göbeğimi gösterdim :

— Bu patates göbeği kardeşim, dedim. Boru değil!

— Okul sıralarında filinta gibiydin, dedi.

— Eh işte altmış beş kilo falan çekiyorduk.

— Onaltı kilo almışsın, çok fazla. Bu gidiş iyiye değil. Benden söylemesi.

— Gelişiyoruz kardeşim!

— Dur, boyunu da ölçelim. Hımm, bir yetmişüç... Daha önce sanki boyun daha uzundu gibi geliyor bana, dedi.

— Geçen gün yağmurda kalmış tım, çekmişimdir, diye takıldım.

— Yok, yok abi, Japon Mucizesi gerçekleşiyor da ondan, dedi.

Nüktenin esprisini anlıyamadım, yüzüne baktım.

— Ne bakıyorsun öyle pekmez alacak yörük gibi suratıma, dedi.

— Sen de mi Brütüs, dedim. Ne çabuk işadamı oluverdin?

— Bak anlatayım abi, dedi. Millet kemerleri sıka sıka, kemerlerin son deliğine geldi. Anlıyacağın enine sıkacak birşey kalmayınca, milletçe boydan çekmeye başladı. İşte benim söylemek istediğim bu abi. Biz tartıcılar bunu daha iyi gözlemliyoruz. İnsanlarımızın boyu günden güne kısalıyor. Bu gidişle Japonlar gibi ufacık, kısacık bir ulus olaçağız abi...

Yine görüşmek umuduyla ayrıldık. Üst geçide doğru akan kalabalığa karıştım. Üst geçide tırmanırken tek tek kalabalıktaki insanları incelemeye koyuldum.

— Acaba? diye mırıldandım. Japon Mucizesi gerçekleşiyor mu?

Önümde giden iki adam dönüp pis pis yüzüme baktılar.

Esmer, bıyıklı olanın :

— Zavallı; dediğini duyabildim ancak. Toparlandım. Biraz adımlarımı yavaşlatarak geri kaldım onlardan.

Ama kafamı da kurcalıyor hala, gerçekten Japon Mucizesi gerçekleşiyor mu?

âlimler âleminden

HOŞ ve BOŞ ALİMLER

Kurtuluş KAYALI

Hurşit'in Mektebi sanki insan laboratuarı. Her cins âdem var. Hakkında yergi yazılacak da var, dergi yazılacak da, övgü yazılacak da, sövgü yazılacak da. Bunlardan Seymen'den hem sövgüyle bahsedebilirsin, hem de sırf matrak olsun diye övgüyle. Amma bir de herkesi neşeye boğan, olmadık zamanlarda olmadık yerlere doğan, kurumlardan onu bunun koğan mektebin gülleri, yayın hayatının bülbülleri ve düşünce dünyasının düldülleri var. Kimi yazdığı kitapta «Zinhar kendi düşüncesinin olmadığını» söyler, kimi de konusuna o kadar yatkındır ki, rüyasında bile tarihi yaşar, Napolyon sevmek amacıyla arkasından koşar da şaşar. Kimse takdir etmemiştir onu. Acaba ne olacak bu atraksiyonun sonu?

Hani bir laf vardır ya. Cemaat kızarsa imam bozar diye. Zaten balık baştan kokar. Mektebe reis niyetine bir alık dikersen burnunu olmadık işlere sokar. Adamın elini attığı her iş de kokar. Herşeyi düzeltmek amacıyla mektebin direksiyonunu Başar Yüce'ye verirsen ne olur bunun sonu? Ulan gene kaydı gitti konu.

Nerede kalmıştık. Başar'ın hayatını hangi kesitten almıştık. Oğlum, bu adamın on parmağında on hüner. Hüner hususunda Banker Kaymak'ı bile geçti. Nitekim kendi avanesinin çoğunu başkan olduğu kuruma seçti. Kusursuz (!) olanlar ise çok gençti. Yavrum nerede siz nerede bilim. İşiniz gücünüz filim.

Konular hep karışıyor. Adamlar da doğru düzgün ayrışıyor. Herkes birbiriyle yarışıyor. Edirne'den Fırat'a koşuşturduklarından insan nerede olduklarını şaşırıyor. Acaba şimdilerde Çamur yeni cemiyet kasasından neler aşırıyor?

Her kimi görsem daha selam kelam başlamadan soruyor.

— Ağbi anlatsana heyecanlı oluyor.

— Allah'ın kerizi kalbimiz nefretle doluyor.

— Bu günlerde Sabahattin sabah akşam soluyor.

— Ha gayret! Biraz daha dikkat et. Yavaş yavaş oluyor.

Çok bilmişler, bir bok bilmişler de yok değil hani.

— Anlattığını tanıyamadık.

— Şu olayı anlayamadık.

Ne dersin. Şimdi mi cevap verirsin, sabaha mı bırakırsın? Konuşmak gümüşse sükut altın. Susuyorum. Tahammül sınırını aşarlarsa kötü. Ya «aynaya bak» diyeceğim ya da «çizeceğim». Öyle ya. Bazıları sadece gördüğü şeyleri anlar da.

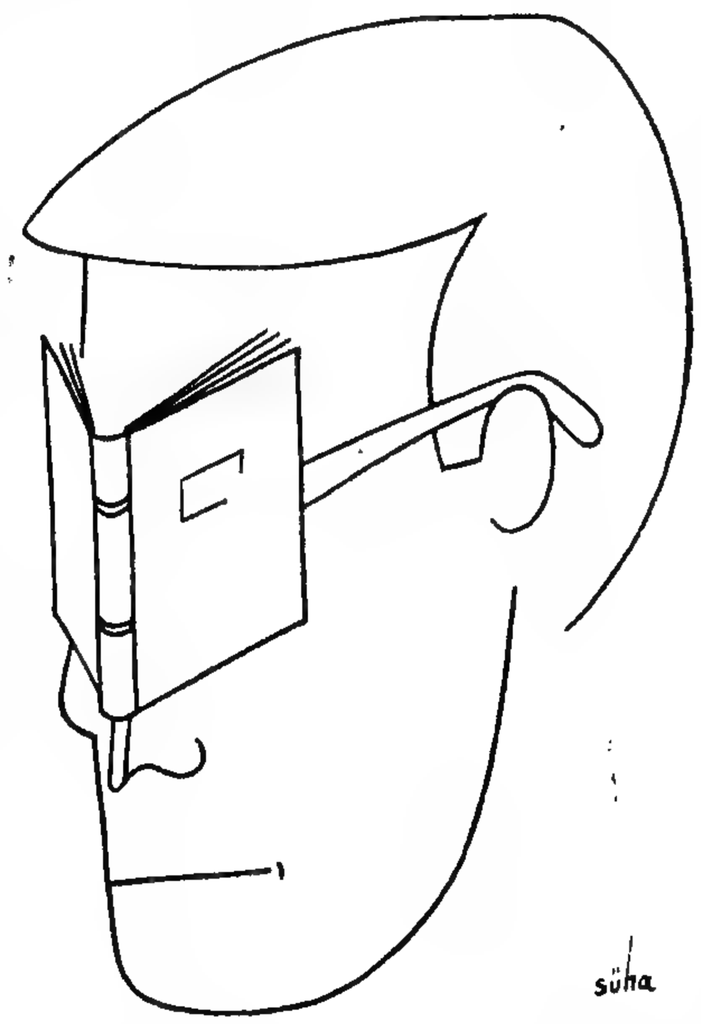

Anlattıklarım insanda acıma duygusu uyandırıyormuş. «Güleriz ağlanacak halimize» gibisinden bir deyiş var ya. Oğlum biraz kitap okusana. Yeni oluşturulan cemiyetlere baksana. Lise düzeyine düşmüş kurumlara burnunu soksana. Bu gidişle hiçbir şey anlayamazsın yaşın çıksa da doksana. Bir çare bulunmaz sizdeki noksana.

Herşeyi kavrayan âlimler havalı konuşuyor.

— Sufli şeylerle uğraşıyorsun.

— Kişileri şamar oğlanına çeviriyorsun

— Olmadık çamlar deviriyorsun.

Âlimler ahkam kestiği için bir hikmet olsa gerek. Herşeyi rahat eleştiriyorlar da, pek bir iş yaptıkları yok. Onlara sorarsan mekteplerin hali bundan sonra bok. Biraz da sen kafanı bu konulara sok. «Gel daha âlâsını anlatacaksan sen anlat», ama, o da yok.

Daha meraklı olanlar tipleri teker teker tanıyor. Bazı olayları da yeni baştan anıyor. Beni onun bunun üzerine süreceğini sanıyor. Belki sıra kendilerine gelecek diye için için yanıyor. Yaraları daha taze, kanıyor.

— Başar'ı anlatmayacak mısın?

— Kambersiz düğün olur mu be gözüm

Ortam belirli bir biçimde hazırlanmadan Başar anlatılabilir mi? Zaten hayatta en fazla Başar'ı anlatmak istiyorum. Ama korkuyorum. Neden mi? Adam o kadar maharetli, o kadar renkli ki, nasıl anlatırsan anlat tam kıvamını veremezsin. Bu konuda amacına eremezsin. Sonra her zaman yeni marifeti öncekileri solda sıfır bırakıyor. Hele bir yükseliş dönemini tüm görkemiyle yaşasın. Sen de dorukta görüp şaşasın. Beyzadeyi anlatmak çok ama çok zor. Bir de adama fazlasıyla kor. Kafanı da yor babam yor.

Ha be yahu? Başar şimdiye değin anlatılmadı mı? Zübük'ü okumadın mı Zübük'ü. Tam Başar be, tam Başa Oku be canım, insan okur okur da şaşar. O yapıttaki âdem her yerde yaşar. Ali getir onu kasabadan, koy mektebin orta yerine, tam bizim Başar. Zaten adamın her kahvaltıda yediği yarım kilo kaşar. Ben bir anlatsam onu, bakar bakar da şaşar. Ondan sonra da sarih cemiyetin başından pılıyı pırtıyı toplayıp koşar. Arada bir de coşar. Birlikte avanta yiyenler şişer de şişer. Hayatı ortaya çıksa millet gülmekten resmen altına işer.

İşte bu Başar, sanki mıknatıs gibi herkesi kendine çeker. Kullanıp posasını çıkardıktan sonra da eker. En çok sevdiği şey de şeker. Amanın! Yüksel Tözkaya ne kadar şeker. Her hareketten bir hile sezer. Kendisi karıncaezmez ama Başar herşeyi ezer de ezer. Yüksel abimiz sabah akşam dalgın dalgın gezer.

Yüksel abimiz âlim olmuş. Dün yası neşeyle dolmuş. Yalnız yüzü bugünlerde birazcık solmuş. Yaz be Yüksel ağbi, yazdıkların dünyanın sekizinci harikası olmuş. Senin âlim

olmanı çekemeyenler kıskançlıktan saçını başını yolmuş. «Hoş ve boş âlimler» lafını duyunca sen de elini başına atmışsın ama bakmışsın ki saçlar yokolmuş.

Profesör Yüksel Tözkaya, yüksel ki yerin bu yer değildir, dünyaya gelmek hüner değildir. Sendeki heves bilim için en büyük meyildir. Her anın bilimle birlikte olsun. İşte sana yirmi sekizinci hikayemi anlatıyorum. Boşu boşuna dinleme. Al eline kalemi de yazmaya başla. Ondan sonra önüne çıkan her öğrenciyi haşla. «Hurşit'in Mektebi ve Mizah» diye bir başlık at. Haydi fazla sallanmadan kitabı götür de en çok para veren yayıncıya sat. Keyfin gelince git Bolu yaylalarında yangel yat.

Bu da benim sana kıyağım olsun. Hele düşün şöyle bir hayatını. Hatırlıyor musun o eski zamanlarda ekmeğin bayatını. Çok çektin be ağbi çok. Ama bundan sonra sana karada ölüm yok. Gene de devekuşu gibi kafanı toprağa sok.

Sendeki bu kibarlığın kimse kadrini bilmedi. Gelip de göz yaşlarını en yakının bile silmedi. Şerif hoca gelince henüz yaktığın sigarayı yere atardın. Hırsız girmesin diye Halil'in devlethanesinde yatardın. Mahmut'un aksine götürüp sadece kendi kitaplarını satardın. Ünver Işık'ın bütçesine aylığının bir kısmını katardın. Bayramlarda Karadağ'ın evine gitmekle yetinmez, ilaveten bir de kart atardın.

Kolay değil ağbi meslek lisesinden Hurşit'in Mektebine gelmek. Tam tekmil devam listesi için dosyayı delmek. Hatırlarsın o eski, devam fişlerinin odayı doldurduğu günleri. Ama Karadağ'ın hakkını teslim etmek lazım. O fişleri derleyip toplamasaydın sen de olurdun bir Kazım. Bu işler sayesinde arşivlerde ne rahat çalışıyorsun. Gün geçtikçe derhal yeni cemiyete bihakkın alışıyorsun. Mutlak gidip birilerine danışıyorsun.

Yüksel ağbi sen de amma dalgınsın ha! Şimdi niye dalıp gittin beni dinlerken. Daha dün neler çektin zaman zaman inlerken. İyi ki dikkat kesilmişsin Metin beyi mimlerken.

Seymen sana ne dedi? «Gördün ya nasıl hallettim Metin'i.» «Benim bu okulun en çetini.» «Duymadın mı şimdiye kadar benim methimi?» Ayçil ise beyefendinin yetimi. «Metin, Metin nasıl geçti?» Ondan sonra da eliyle şaklatarak fotoğraf çekti. Metin'e söyletmek için seni seçti. Amma laf yetiştirmek senden uzaktı. Aslında bu olaylar senin için tuzaktı.

Koskoca âlim (!) öyle tatbiki el hareketiyle küfreder mi? Doğrucu Davut kesilip ulu-orta açıklasaydın birşeyler mi olurdu? Bel ki de Seymen mahkemede solurdu. Cemiyet üyeliği havasıyla ortalıkta şişindin. Gündelik olaylar hakkında şahitlik edemezken nasıl olur da en hassas konular üzerinde aklına geldiği gibi konuşursun. Sen ki, düşüncelerini son okuduğun kitaplara göre oluşturursun. Ne diye ortalıkta sabah akşam koşuşturursun. Bak söylemesi benden, sonra da kalkıp ne halt ettim diye soruşturursun.

İlk günlerde seçilemediğin için bozulup durdun. Sabredip en sonunda turnayı gözünden vurdun. Bu konuda en çetrefil oyunlar kurdun. Başkalarının işi halloldu kuşkusuyla çoğu âlimin başının etini

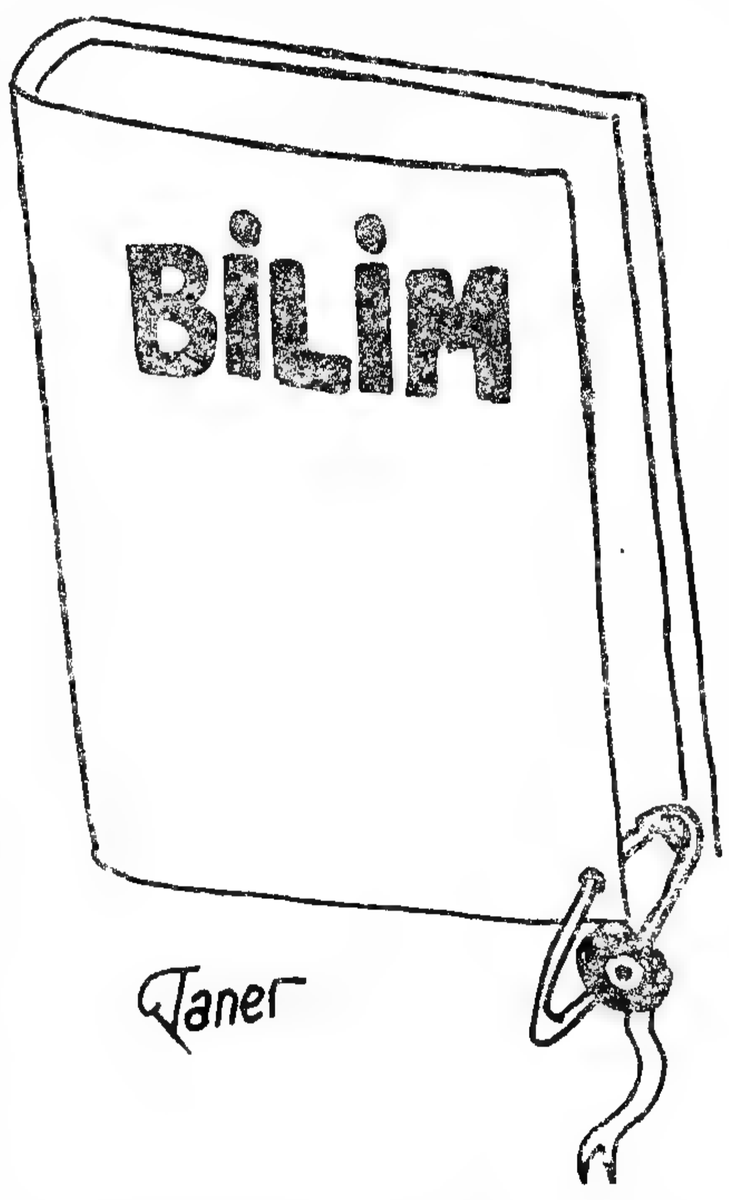

yiyip durdun. En nihayet sen de bir bağlantı buldurdun. Bu suretle adını şipşak tüm dünyaya duyurdun. Senden «Boş ve hoş Adam» diye bahsedildiğini duyunca zıvanadan çıkıp kudurdun.

Ama Yüksel, zaten seni cümle âlem tanırdı. Nereden bilsin, tuğla gibi kitaplara bakıp derin konularla iştigal ettiğini sanırdı. Yabancı yayınların dipnotlarında ismini görüp herkes kıskanırdı. Gördün mü Farabi semtinde koca bir eşşek anırdı.

Hocan sana derse gelme derdi. Ama çiçeği burnunda koşuşturma görevlisi olarak sen dersaneye kilimi serdin. Dolduruşa geldiğinde ise her herzeyi yerdin. Son zamanlarda iyice göğsünü gerdin.

Bak Yüksel, olma öylè herkesin maskarası. Dertlenince aç bir şişe papaskarası. Böyle laflardan gocunur insan eğer olursa yarası. Tutuyor mu hâlâ geçmişini diktiğimin sarası. Yaptığın her tür olumsuzluk bil ki birkaç yıl sonra alnının karası. Çamur Başar envayı çeşit üçkağıdın babası. Senin son zamanlardaki soytarılığın da işlerin cabası.

Yüksel ağbi ister benim nasihatlarımdan ibret al, ister olduğun gibi kal. Lakin bende var daha bir deve yükü mal. Beğen beğen de al. Zaman zaman tüfek omuzda kal, zaman zaman Halil'e yolladığın mektubu bir başka Halil'e sal. Bir fırsat olursa da ara yabancı dil için tutunacak bir dal. Sözüm mec listen dışarı ama karabaşın nasibi taş çatlasa bir çanak yal.

Sen boş olsan da hoş adamsın. Nasıl âlim olur bu herif diyenlere aldırmazsın. Emine Tümer gibi sen de çoğu kişiden bir parmak geride kalmazsın. Onun bunun lafına kanmazsın. Emine, Tarık'la evliliği devam ettirseydi şimdiye kadar kırk kere âlim olurdu. Bak ben sana içten düşüncemi söyleyeyim. Eserlerinizin niteliği çoğu âlimin kitaplarından âlâ. Bizim zırtapozları Seymen'e yaltaklanıyorlar mı hâlâ?

——oOo——

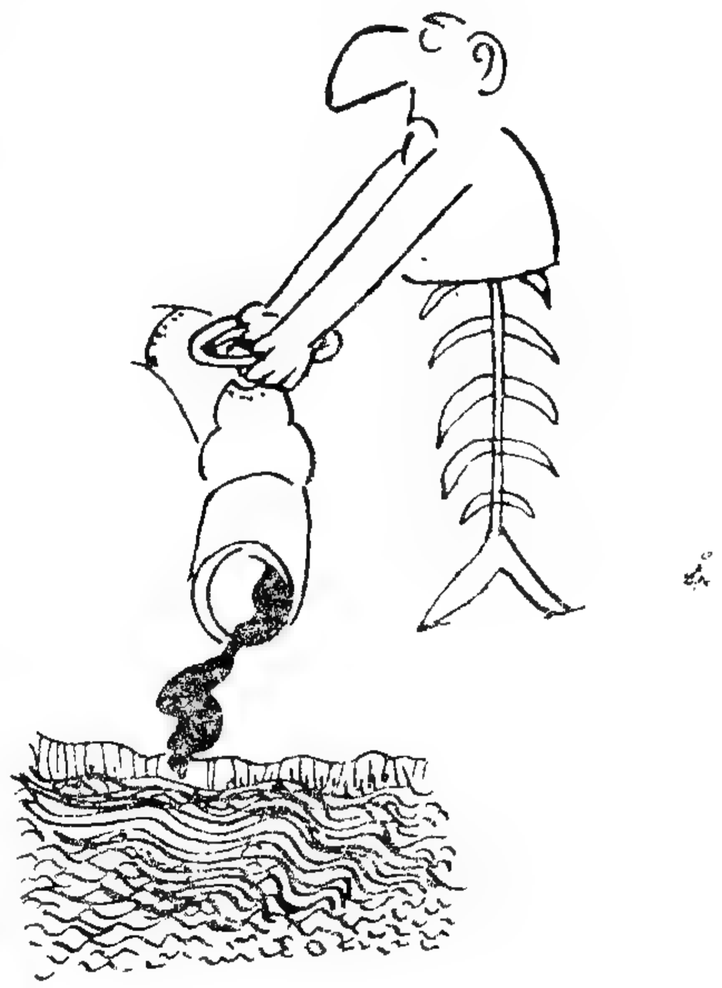

SİZLERLE

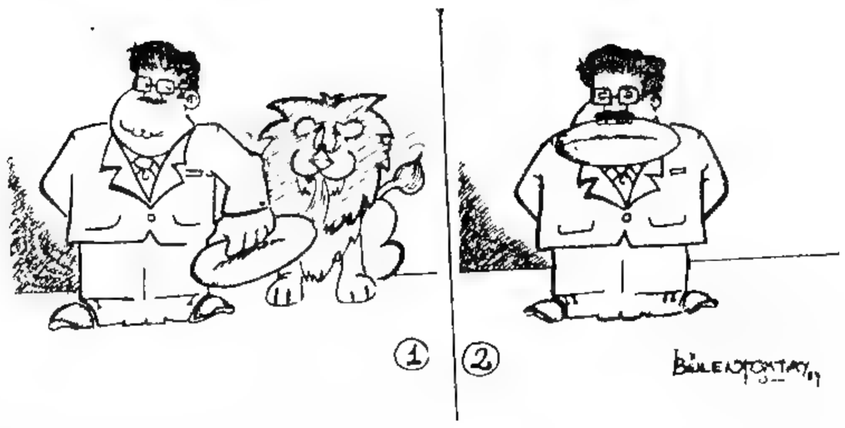

Bülent OKTAY (Ankara)

Karikatürünün birinci, ya da ikinci karesi tek başına espriyi vermeye yeterli. Karikatürlerinin tümü gözönüne alındığında, ellerin gereğinden büyük çizildiği görülüyor. Özal'ı iyi benzetmişsin (!). Çizgin yaşına göre çok iyi. Çok çalışırsan iyi bir karikatürcü olacağına inanıyoruz.

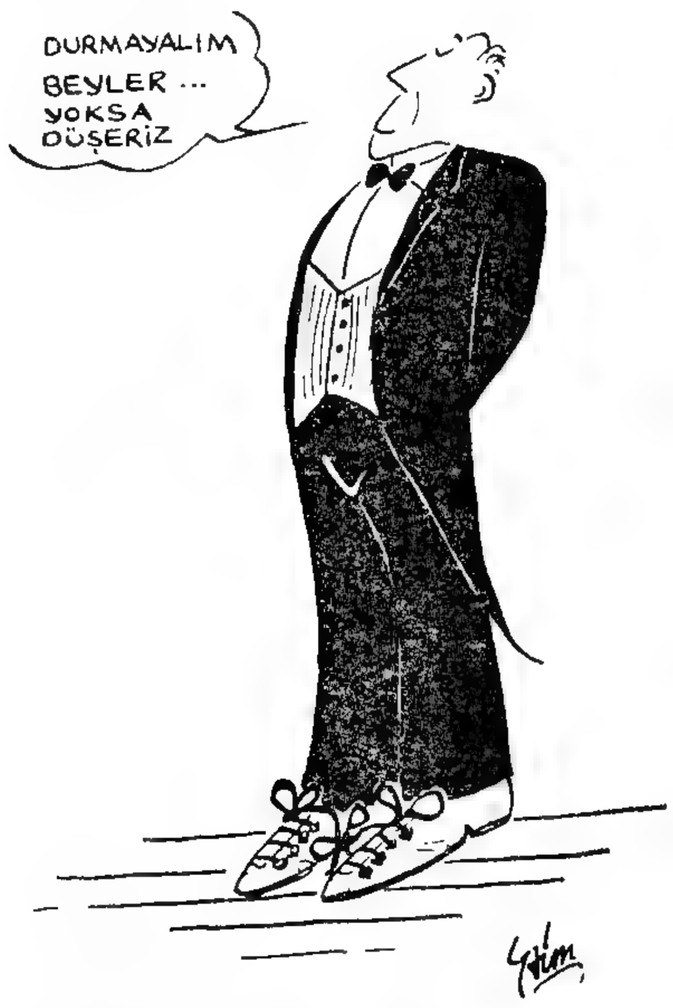

Saim SARIOĞLU (Balıkesir)

Konularındaki sevimliliği çizginde de görmek isteriz. Yayınladığımız karikatüründe, dikkati birbirine düğümlenmiş ayakkabı bağlarına çekebilmiş olsaydın söze gerek kalmayacaktı. Yeni çalışmalarını bekliyoruz.

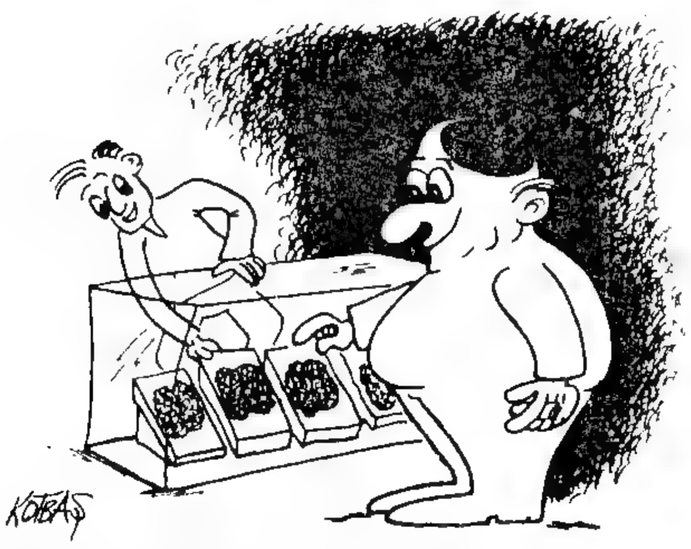

Muammer KOTBAŞ (Samsun)

Amerika'yı yeniden ve defalarca keşfetmene gerek yok. Daha özgün espriler bulmak zorundasın. Bu karikatüründe alıcı ve satıcı değişik biçemle çizilmiş. Ayrıca, bir adamın eline puro sıkıştırmakla onu varsıllaştıramazsın. Hele puroyu da yaprak dolmasına benzetirsen bu iş hiç olmaz. Uzun süredir karikatür çizdiğini düşünürsek, seni tembel bir karikatürcü diye nitelemekte pek de haksız sayılmayız.

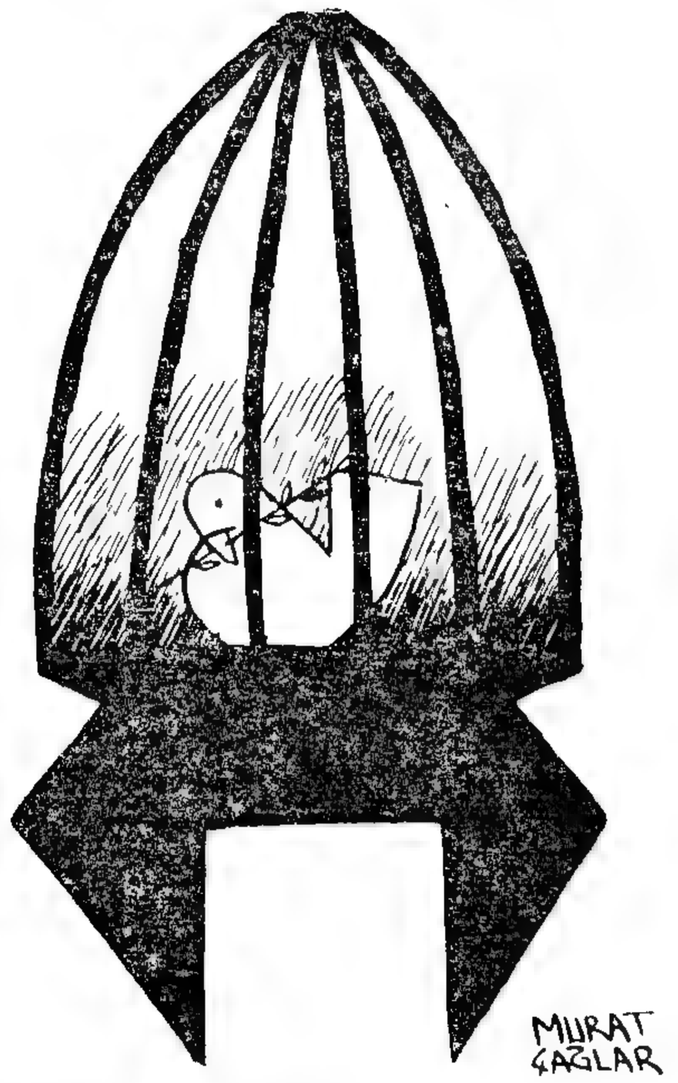

Murat ÇAĞLAR (Ankara)

Esprinin tazelik derecesi, Muammer Kortbaş'ın karikatürüyle yarışabilir. Sonuç ne olur bilemeyiz. Bunun ötesinde, siyah ve beyazın uyumu iyi. Yapılmış karikatürleri yinelemek istemiyorsan, karikatürü daha yakından izlemek zorundasın.

Ayhan KİRAZ (Zonguldak)

Ustaca ve özgün bir çizgin var. Karikatürlerinde ufak tefek aksayan yerler var ama, bunları çok çalışırken içine (belki de farkında olmadan) düştüğün aceleciliğin sonucu olarak olarak kabul ediyoruz. Biraz daha özenli ve biraz daha küçük çizilmiş karikatürlerini bekliyoruz.

Sergio ARAGONES (Los Angeles)

Yabancı karikatürlerin çok etkisinde kaldığın bir bakışta anlaşılıyor. Ama yine de çizgin yaşına göre fena sayılmaz. Konusuyla ve çizgisiyle daha «bizden» karikatürlerini bekliyoruz. Yayınladığımız karikatüründe cam kırıklarını çok ufak çizmişsin, ressamın beresini de iyi oturtamamışsın. Bülent kardeş için söylediğimiz son cümledekiler senin için de geçerli.

OKUR MEKTUPLARI

İstanbul'dan Ayşe Ünal arkadaşımızın mektubundan kısa bir alıntı :

«...Sıfır'ı kimlerin elinde görmek istersiniz? Bir avuç (ilerici!) aydının mı? Küçük burjuvaların mı? İşçilerin mi? Yoksa hepsinin mi?

Hepsinin birden aynı şeyleri anlaması, kavraması ve sevmesi sizce mümkün mü?»

Arkadaşımız bu cümlelerle herkesin elinde olan, herkesin anladığı bazı dergilerin çağrıştırdığı düşüncelerle yazmış olmalı.

Bizim de en büyük isteğimiz ve amacımız Sıfır'ın tüm insanlarca okunması ve dolayısıyla anlaşılabilir bulunması. Evet Sıfır herkesçe okunmuyor ve anlaşılmıyor. Bunun nedeni Sıfır'ın çok karmaşık oluşu ve elit bir kitleye seslenmesinden dolayı mı? Sıfır'da çok anlaşılmaz bir dil mi kullanılıyor? Yoksa ülkemiz insanının kültür düzeyinin, dahil oldukları geleneksel çevre anlayışının, bir takım önyargıların daha büyük rolü mü var bu okunmayışta? Bizce neden bu son saydıklarımız. Elbet insanlarımız bugünün karmaşasından, seviyesizliklerinden kurtulacaklar. Buna yürekten inanıyoruz. İşte bu seviye yükselişinde birazcık rolümüz olursa ne mutlu bize.

İzmir'den bir grup çizer arkadaş Sıfır'a ilişkin görüşlerini içeren 11 imzalı uzunca bir mektup yollamışlar. Şöyle diyor arkadaşlar :

«... Herşeyden önce kapağa Çağdaş Mizah Dergisi yazmakla çağdaş olunmaz... (.....) mizah anlayışının karşısında tek seçenek olduğunu bilmenin rahatlığı göze çarpıyor. Ne bassam satarım mantığı derginin çıkarılmasına hakim olmuş durumda...»

Bu 11 arkadaş ayrıca salt sayfa doldurmak amacıyla usta çizer ve yazarlarla söyleşi yayınladığımızı, Aramızdan Ayrılanlar'ı anıyoruz maskesi altında işin rahatına kaçtığımızı söylüyorlar. Kapağa yazmakla çağdaş olunmayacağını biz de biliyoruz. Sıfır'ın, tam doyurucu olmasa bile çağdaş Türk mizahındaki yerini doldurmaya çalıştığı inancındayız. Arkadaşlarımızın eleştirileri yapıcıysa bizi sevindirir, ama salt ben de eleştirdim amacını taşıyorsa gösterilen çabayı gereksiz buluyoruz. Bizim dergimiz, karikatürcülerin meslek dergisi değil bütün okuyuculara seslenmeye çalışan bir dergi. Hiç şüphesiz çizer arkadaşlar yaşayan ve ölmüş karikatür ustalarını iyi tanırlar, düşüncelerini, mizaha katkılarını iyi bilirler. Fakat mizaha salt okuyucu olarak ilgi duyanlar, yazıya çizgiye yeni başlayanlar nereden öğrenecekler?

Hemen söyleyebiliriz ki konularını maddi çıkarlar doğrultusunda değil doğrulardan seçen Sıfır bazı görevlerin kendisine düştüğü kanısındadır. Yoksa tek seçenek olduğunu bilmenin rahatlığından değil. Arkadaşlarımızın gözünden kaçan bir şey var. Derginin sayfaları kademeli olarak 16 sayfadan 32 sayfaya çıktı. Bunu herhalde daha çok rahat etmek için yapmadık. Bu yaptığımız fazla şey sunabilmek ve okuyucuyu doyurabilmek kaygısındandır.

«Nisan sayınızda, karikatürcü arkadaşlardan, dergiye yolladıkları karikatürleri başka yayınlara yollamamalarını rica ederken 6. ve 7. sayfalarda daha önce Somut dergisinde yayınlanan bir söyleyişi yayınlamanız, okuyucuya, karşı büyük bir saygısızlık, dahası terbiyesizlik yapıldığı konusunda ciddi endişeler doğuruyor. Bilmeniz gerekir ki dergicilikte en büyük ayıp daha önce yayınlanmış şeylerle sayfa doldurmaktır.»

Somut'ta yayınlanan ve daha sonra bizde de çıkan söyleyişi yollayan arkadaş «özellikle Sıfır için yapıldığını» söylediği söyleyişi acele posta ile yollamıştı. Bu arkadaş herhalde Nisan sayımızdaki ricamızı görmemiş olmalı. Bizim de Somut'ta çıkan söyleşiyi görmemeniz büyük hata tabi. Türkiye'de ürünlerini bir yayına veren sanatçının bunu başka yerlere de yollaması onun ahlakî sorumluluğu altındadır. Bize yollanan ürünlerin başka yerlere de yollanması ve oralarda da yayınlanması o sanatçıya karşı güvenimizin sarsılmasına neden olmaktadır. İnsanlar biraz beklemeyi ve dürüst olmayı öğrenebilseler sorun kalmayacak aslında.

«Yayınlanan mizah öykülerindeki düzeysizlikten sözetmeye gerek bile yok. Bunun siz de farkındasınızdır.»

İzmirli 11 arkadaş eleştiri yapacağız diye akıllarına ne gelirse yazmışlar. Öykülerdeki düzeysizliğin farkında değildik. Sıfır'da öyküleri çıkan arkadaşlarımız, yeteneklerini pekçok kez kanıtlamış, değerli sanatçılardır. Onlardan sadece biz değil yazılı mizahımızın büyük ustaları da övgüyle sözetmekte. Düzeysiz bulduğunuz öykülerin aksayan, eksik yönlerini çıkardığınıza göre bunları belirtseydiniz yararlanırdık.

«Renkli basından görüp «neden bizim de böyle bir köşemiz olmasın» diyerek aldığınızı sandığımız Karikatür Fısıltıları'nnı çağdaş mizah anlayışına katkılarının neler olduğunu bilmek isterdik.»

Arkadaşlar en başta Sıfır'ı bir mizah dergisi gözüyle okumalılar. Karikatür Fısıltıları'nda bazan «kantarın topunu kaçırdığımız» oluyor. Fakat insanları yazı ve çizgileriyle güldürmeye çalışan insanların da gülümsenecek yönleri olduğunu anlatmaya çalışan bu sayfanın bu kadar kızılacak yönünü göremiyoruz. Ama çok kızıyorsanız okumayıverin.

———oOo———

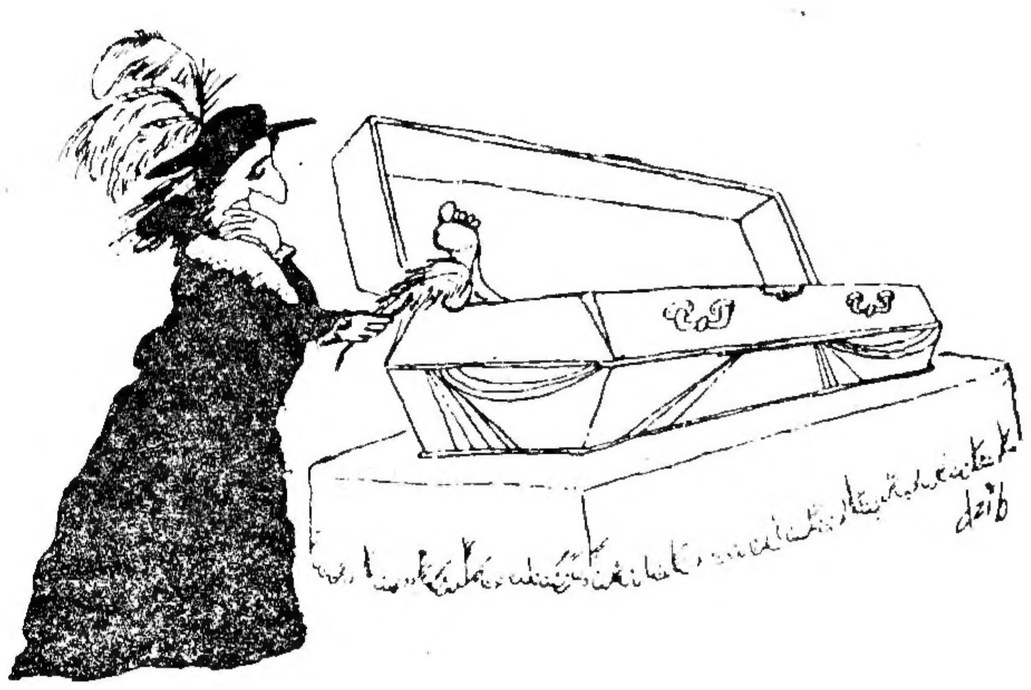

I'NIN ÇİLESİ

öyle isterdim ki «I» kalmayı dimdik
kim bindi sırtıma
şaşakaldım birdenbire —
«C» olduğuma

başım ayağıma —
ayağım başıma değdi
«O» dediler — bitmedi çilem —
öteledi̇ler beni

1 kez 9 doğurttular yetmedi
1 kez 29
kıvırdılar da simit gibi beni
doğdu 10 20 30

.....

kulluğun sonu gelmiyor ki

İbrahim YILDIZ

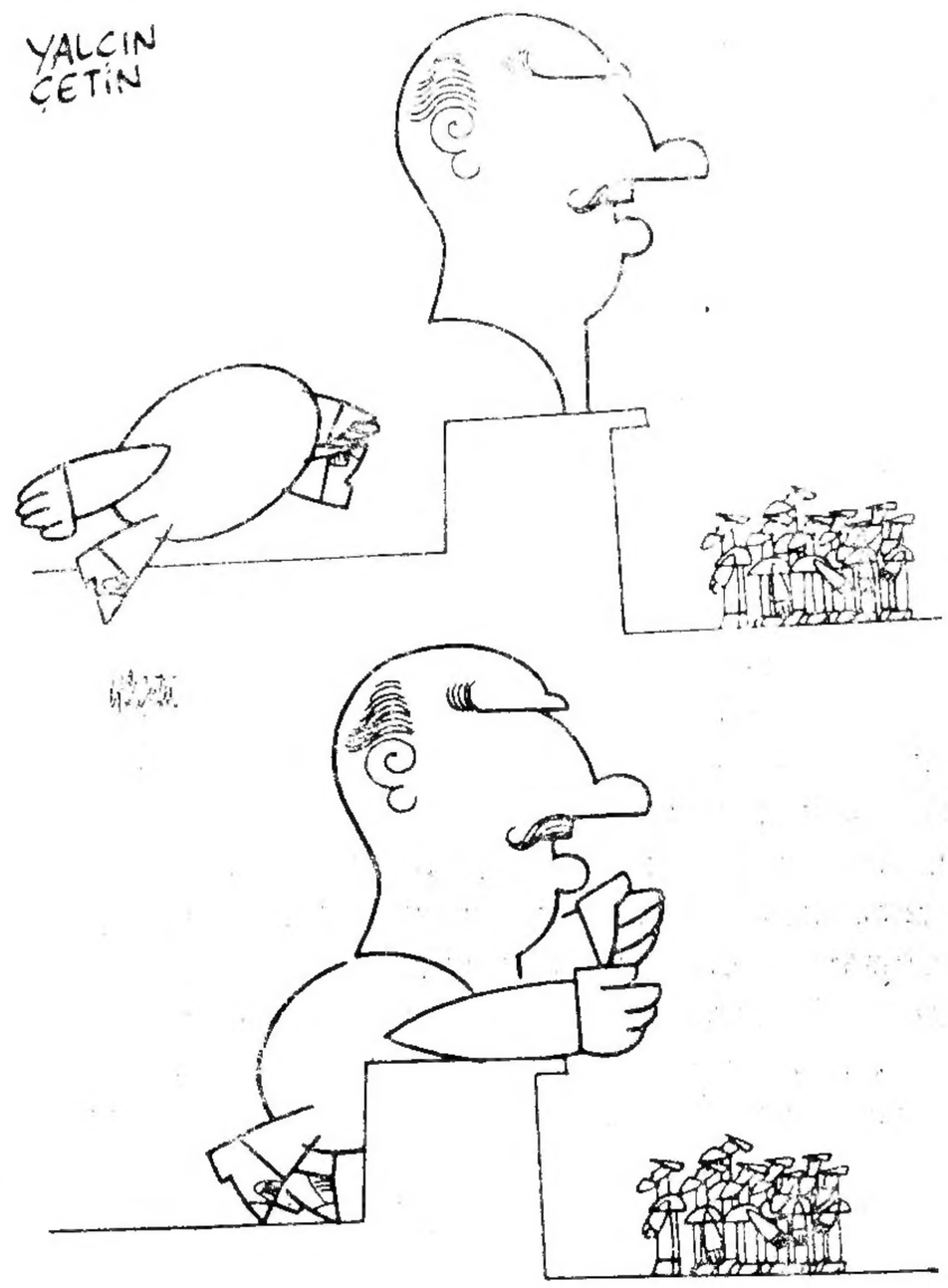

1974

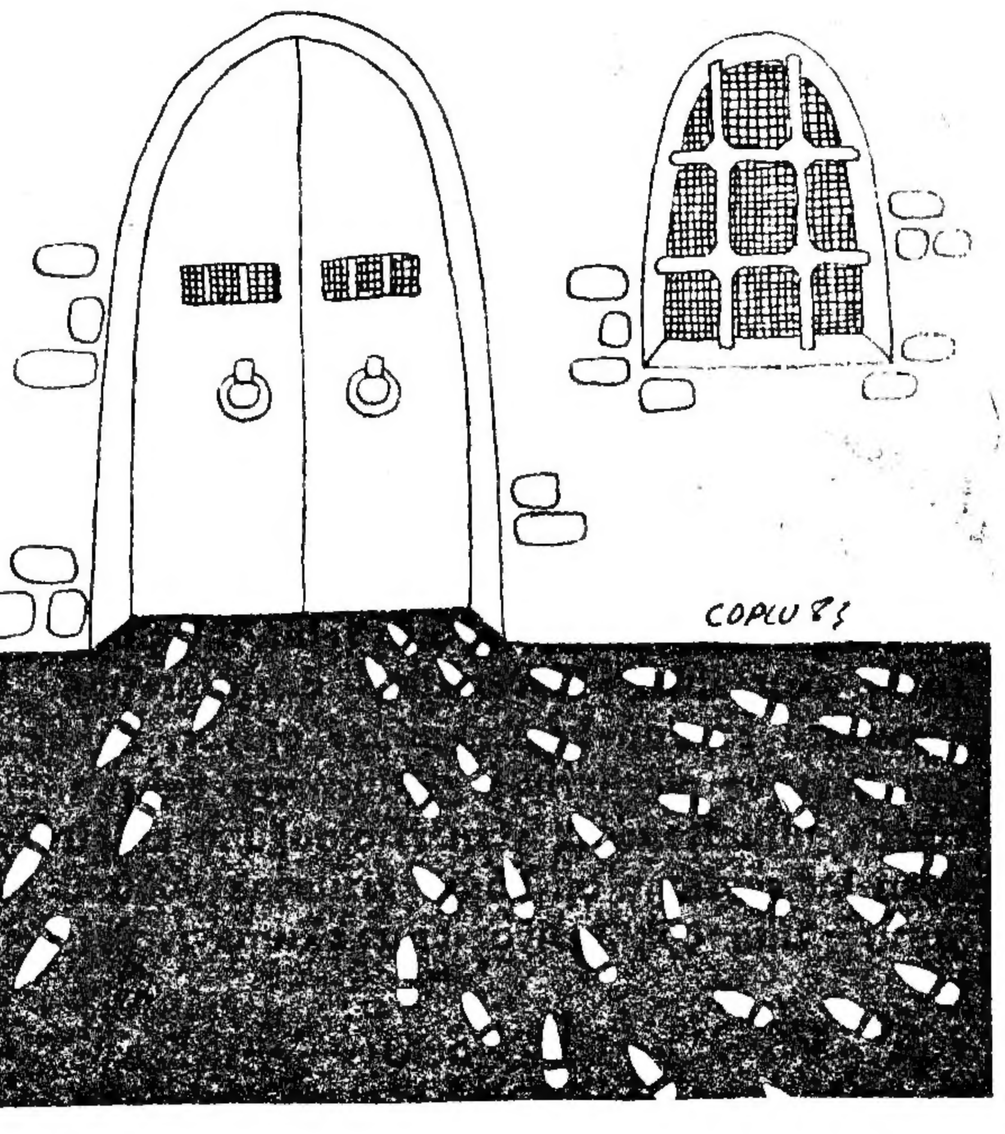

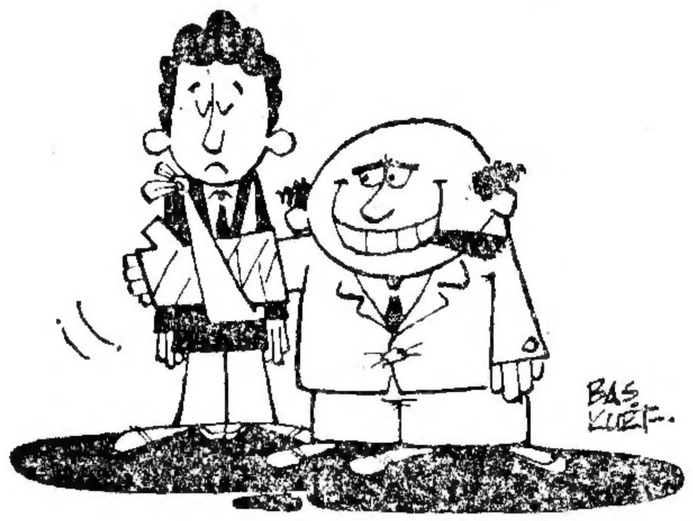

HAYIR, YALNIZ DEĞİLSİNİZ! BİZ ELİNİZDEN TUTACAĞIZ.

Siz de yanınızdakinin elinden tutacaksınız. Böylece el ele tutuştuktan sonra, Newton'un, Arşimet'in, Napolyon'un filan ruhlarını çağıracağız. Hepsi kendi alanlarında uzman olan bu kişiler, sizi eylül sınavlarına en iyi şekilde hazırlayacaklar. Ayrıca, ders aralarında Nasrettin Hoca, İncili Çavuş ve Bekri Mustafa'nın ruhlarıyla neşe dolu dakikalar geçireceksiniz.

RUH DERSHANESİ
Medyum Abuzittin ve
Ortakları Ltd.

Sevgili okurlar, geçen gün Sarayburnu'nda dolaşırken şüphe çekici davranışlarda bulunan bir kadın gördük. Kadın bir yandan «Derdimi ummana döktüm» şarkısını mırıldanıyor, bir yandan da çantasından çıkarttığı bazı zarfları denize atıyordu. Biraz daha dikkatli bakınca bu kadının Güzin Hala olduğunu gördük ve acı gerçeği hemen o an anladık. Ülkemizde gün geçtikçe çoğalan dertliler ordusu karşısında Güzin Hala bile çaresiz kalmış, yanıtlayamadığı dertli mektuplarını ihtiyaç fazlası patlıcan gibi denize dökmekten başka yol bulamaz olmuştu. Bu durum karşısında, Sıfır Dergisi olarak bir şeyler yapmaya karar verdik ve de dergimiz çalışanlarından birini Almanya'ya yolladık. Amacımız, Almanya'nın «Güzin Hala»sı olan «Maria Teyze»yi Sıfır'a transfer etmekti. Her şeyin Avrupa'sının rağbette olduğu bu günlerde biz de modaya uyalım, bozgunculuk yapıp da huzur ve güven ortamını zedelemeyelim diye ithal malı dert babası getirmeyi düşünmüştük. Heyhaaat olmadı! Almanya'ya yolladığımız eleman orada kaçak bir iş bulup bizi ekti. Biz de bu durum karşısında eşsiz insan, mümtaz şahsiyet, sanatçıların hâmisi, dergimizin seyyar köftecisi Hamdi Baba'yı dert babası olarak kadroya aldık. Bundan böyle, Hamdi Baba bu köşede dertlerinizi dinleyecek. İnlemesi sizden, dinlemesi Hamdi Baba'dan.

(Ahmet İşkillioğlu — İSTANBUL)

Hamdi Baba, ben kitap okumakla mutlu olan bir gencim. Ancak, okuduğum kitapların etkisinde kalıyorum ve geceleri içinde «insan hakları», «özgürlük» gibi şeyler bulunan rüyalar görüyorum. Bu tür rüyalar görmek sakıncalı mıdır? Bu yüzden başım dertde girer mi?

Sevgili evladım, uykuda konuşmak gibi bir huyun yoksa, başın derde girmez. Anlayacağın oğlum Ahmet, kitap okumaya devam et.

(Sen de mi Leyla — YOZGAT)

Hamdi Beybaba, evlendiğim kız bakire çıkmadı. Şimdi ben ne yapayım?

Senin yapacağın bir şey yok evladım. Eloğlu yapmış işte yapacağını.

(Hüsnü Tabiatsever — İSTANBUL)

Geçenlerde, vapurda tanıştığım bir adamdan beşbin liraya bir papağan almıştım. «GAK» adındaki bu papağanın kırmızı, mavi, yeşil parlak tüyleri vardı ve konuşan cinstendi. Durmadan «GAAK.. GAAAK » diye adını bağırıyordu. Geçen gün Gak'a banyo yaptırdım. Bir de ne göreyim! O güzelim tüyler gitmiş, kapkara bir şey kalmış geride. Anladım ki, çok kötü dolandırılmışım. Siyah papağanı renkli diye yutturmuşlar. Şimdi ben ne yapayım?

Evladım Hüsnü, mektubundan senin çok cahil bir kişi olduğun, ilkokula bile gitmediğin anlaşılıyor. Gitmiş olsaydın, «Karga karga gak dedi» şarkısını bilirdin ve bu hallere düşmezdin. Her neyse, olan olmuş. Yalnız, sen konuşan hayvanlara bu kadar meraklıysan bizim dergiye gel. Sana kendi adını söyleyebilen «MİYAV» adlı bir kediyle, «HAV» adlı bir köpek satayım. Hatta önceden haber verirsen «MO» adında bir inek bile temin edebilirim.

SUNÇİÇA BOJINOVSKA

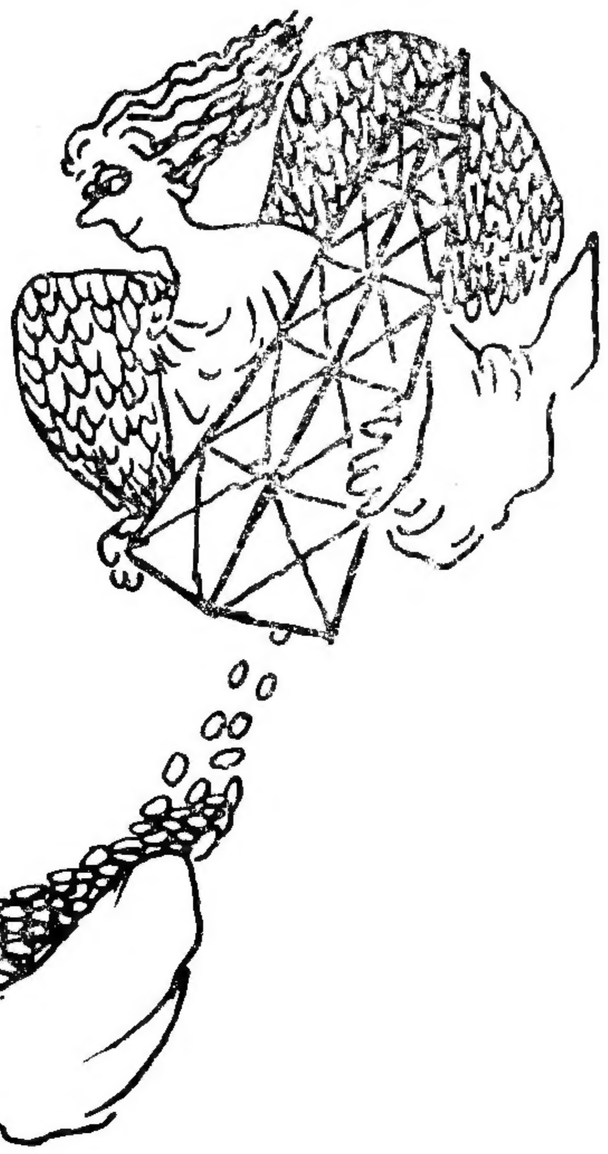

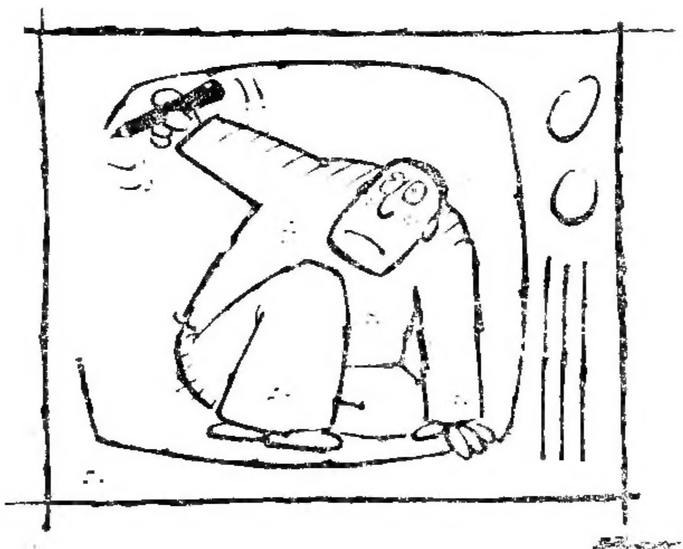

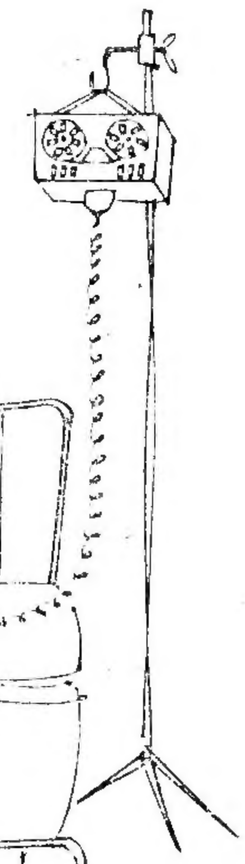

Ada Yayınları
Adam Yayınları
Akba Yayınları
Alan Yayınları
Alternatif Yayıncılık
Arkeoloji ve Sanat Yayınları
Aydın Kitapevi Yayınları
Atılım Yayıncılık
Anıt Yayıncılık
Belge Yayınları
Bilim ve Sanat Yayınları
Can Yayınları
Cem Yayınevi
Cep Kitapları
Çınar Yayınları
Çağdaş Yayınları
Çağdaş Yayıncılık
Çekirdek Yayınları
Çevre Yayınları
Dayanışma Yayınları
De Yayınevi
Deniz Kitaplar Yayınevi
Dergah Yayınları
Derinlik Yayınları
Dil- Yay Uygulamalı
İngilizce Ev Kursları
Düşün Yayınevi
E Yayınları
Eğitim Yayınları
Eren Yayıncılık
Esin Yayınevi
Fono Mektupla
Öğretim Kurumu Yayınları
Genel Yayıncılık
Gerçek Yayınevi
Gözlem Yayınları
Gündüz Yayınları
Hil Yayınevi
İletişim Yayınları
İmge Yayıncılık
İzlem Yayınevi
İkizler Yayınevi
Kaynak Yayınları
Kaktüs Yayıncılık
Koza Yayınları
Köyün Çocuğu Yayınları
Metis Yayınları
Mavi Bulut Yayınları
Mayıs Yayınları
Oda Yayınları
Onur Yayınları
Osmanlı Yayınları
Örgün Yayınları
Örnek Yayınları
Payel Yayınevi
Ruh ve Madde Yayınları
Sak İngilizce Öğretim Yayınları
Say Kitap Pazarlama
Serhat Kitap Yayın Dağıtım
Sosyal Yayınlar
Söz Yayın
Sözler Yayınevi
Sungur Yayınları
Temel Yayınlar
Uygarlık Yayınları
Üç Çiçek Yayınevi
Varlık Yayınları
Yalçın Yayınları
YA-PA Yayınları
Yasa Yayınları
Yaşantı Sanat Kitapları
Yazko
Yeni Asya Yayınları
Yeni Dünya Yayınları
Yol Yayınları
Yeni Türkü Yayınları
Yaba Yayınları
Yurt Yayınları
Yeditepe Yayınları

Cumhuriyet
Kitap Kulübü

77 yayınevi
Her türden 5000 kitap
her ay
yüzlerce
yeni kitap

istenen miktarda,
indirimli,
armağanlı,
elinize teslim,
düzenli katalog,
aylık bülten

Cumhuriyet
Kitap Kulübü

Üye kayıtları için

İstanbul: Türkocağı Cad. 39-41 Cağaloğlu
Ankara: Konur Sok. 24/4 Yenişehir
İzmir: Halit Ziya Bulvarı 65/3
Adana: Atatürk Cad. THK İşhanı Kat 2/13

Cumhuriyet Kitap Kulübü broşürü istiyorum.

Adı, Soyadı :.....

Adres :.....

.....